*

ERDÉLY SZECESSZIÓS ÉPÜLETEI

*

Az összeállítás internetes források szerkesztett szemelvénygyűjteménye.

Készítette Dittrichné Vajtai Zsuzsánna 2013.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Arad	3 - 24
2.	Bikszádfürdő	25
3.	Borszék	26 - 33
4.	Brassó	34
5.	Csíkszereda	35 - 47
6.	Déva	48 - 52
7.	Előpatak	53 - 59
8.	Félixfürdõ	60
9.	Gyergyószentmiklós	61 - 65
10.	Gyulafehérvár	66
11.	Hátszeg	67
12.	Karánsebes	68 - 69
13.	Kézdivásárhely	70 - 76
14.	Kolozsvár	77 - 87
15.	Kovászna	88 - 89
16.	Maroshévíz	90 - 91
17.	Marostordavármegye	92
18.	Marosvásárhely	93 - 284
19.	Máramarossziget	285 - 288
20.	Menyháza	289 - 290
21.	Nagybánya	291 - 294
22.	Nagyenyed	295 - 296
23.	Nagydisznód	297
24.	Nagykároly	298 - 307
25.	Nagyszalonta	308 - 310
26.	Nagyszeben	311
27.	Nagyvárad	312 - 399
28.	Sepsiszentgyörgy	400 - 404
29	Szatmárnémeti	405 - 408
30.	Székelyudvarhely	409 - 413
31.	Szováta	414 - 424
32.	Temesvár	425 - 462
33.	Tusnádfürdő	463 - 466
33.	Vízakna	467 - 474
35.	Zilah	475 - 481

☆

Bohus – palota Str. Vasile Goldis 1-3.

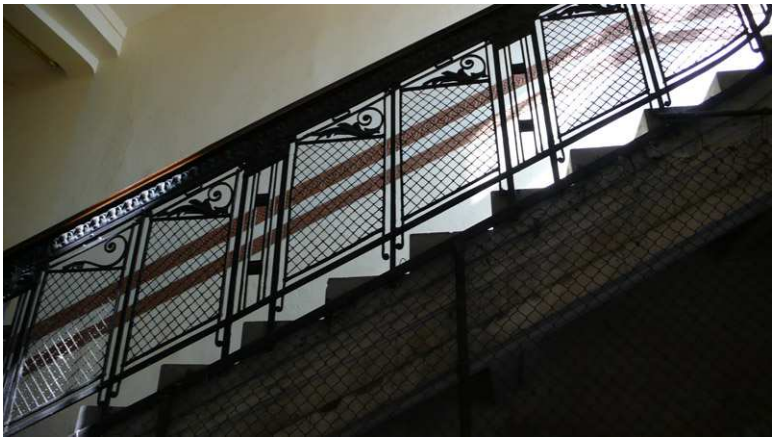

A lépcsőházak domborműves díszítései minden valószínűség szerint annak a **Rubletzky Gézá**nak a munkái, aki a palota két műterem-laskásának egyikét bérelte.

Az 1913-ban átadott, impozáns méretű épületet a báró **Bohus család** megrendelésére **Szántay Lajos** tervezte, a telek egy részén korábban álló, kétszintes Bohus-ház helyére. Arad építészetében itt alkalmazták először a vasbeton födémeket, és itt, a palota földszintjének egy részén nyílt meg a város első, külön erre a célra tervezett mozija, amely a kilencvenes évekig folyamatosan moziként működött.
A földszinti üzletportálokat domborított rézlemezből készítették, ezek változatos geometrikus és növényi ornamentikával ellátott elemei részben felújítottak, nagyrészt azonban az eredeti kialakításból maradtak fenn.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=201/

Kultúrpalota – Str. George Enescu 1. /Jelenleg az Állami Filharmonikus Zenekar és az Aradi Történelmi és Természettudományi Múzeum működik az épületben.

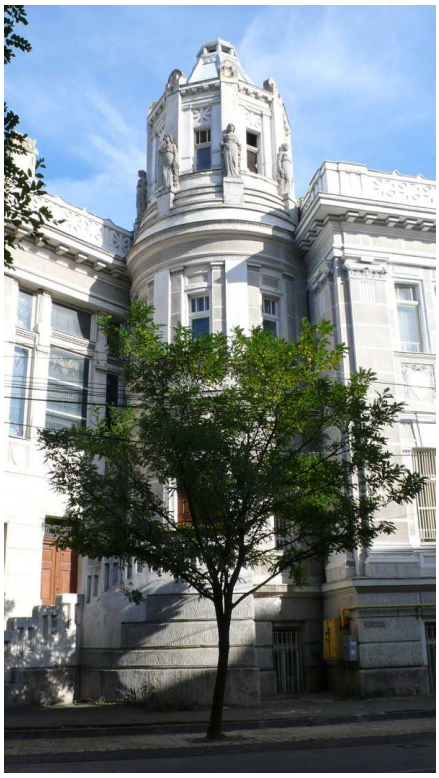

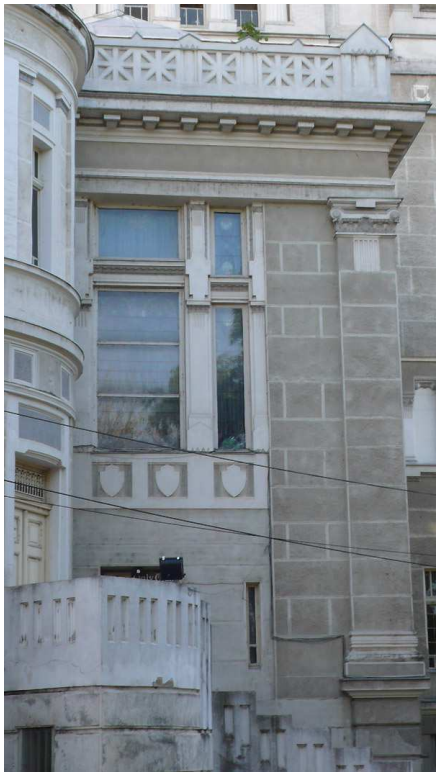

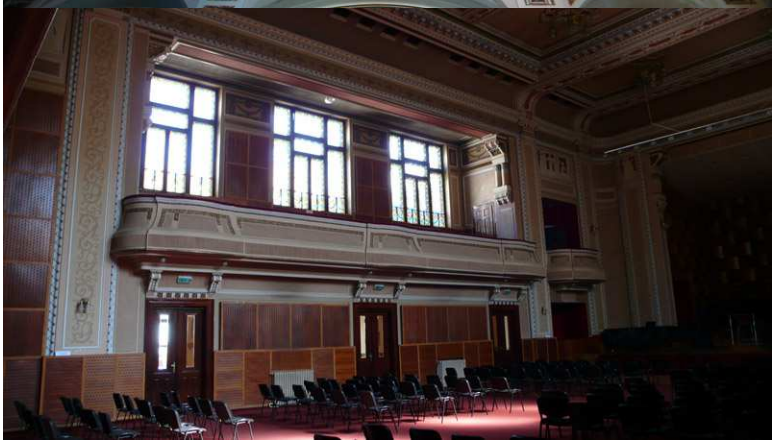

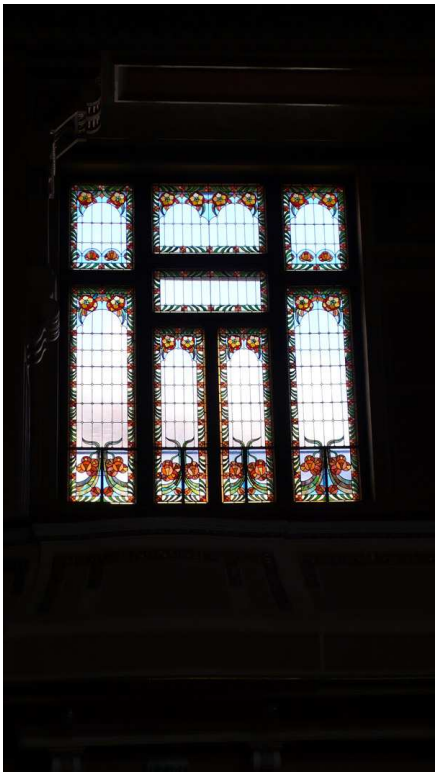
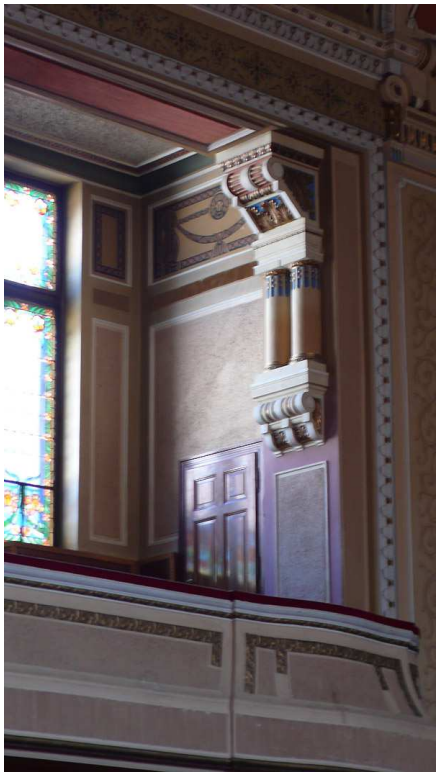

A városi tanács 1909-ben határozott az építkezés megkezdéséről. Támogatásként a város milleniumi emlékalapját, negyvenezer koronát ajánlották fel, majd ugyanannyival pótolták. A Közoktatási Minisztérium százötvenezer, Arad megye húszezer koronával járult hozzá az építkezéshez. **Szántay Lajos** építész, a megrendelő kérésére, a palota egyes részeit a történelmi korok építészetének megfelelően alakította ki. 1910-ben 11 különböző vállalkozó nyerte a versenytárgyalások egyes pontjait. 1913-ra annyira jutottak az építkezéssel, hogy megkezdődött az aradi Kölcsey Egyesület különböző gyűjteményeinek átszállítása ide: az Ereklyemúzeum, a könyvtár, a képtár és a helyi gyűjtemények. Az épület megnyitó ünnepségén **Jászai Mari** lépett fel. Az épületet **Rubletzky Géza** domborművei díszítik.
A főbejáraton belépve, többszörösen tagolt, csehboltozatokkal fedett előcsarnokba jutunk, amelyet három oldalról emeleti galéria, erkély vesz körül, ezáltal többhajós tér impozáns hatását keltve. Az előcsarnok két oldalán széles lépcsősorok vezetnek fel a galériára, amelynek mellvédjét vörösmárványból és díszes kovácsoltvasból alakították. A szecessziós

stukkó-maszkokkal, aranyozott festésekkel, növényi ornamentikával és hófehér domborművekkel díszített előcsarnok fődísze mégis a központi csehboltozat kifestése, amely asztrológiai elemeket mutat. Az előcsarnokon áthaladva jutunk az előadóterembe, amelynek díszítésében már erősen keverednek az eredeti, szecessziós elemek a modern átalakítások nyomaival.
Az épület tömege ma is meghatározza a város Marosparti szakaszának képét, kulturális jelentősége, funkciója mit sem veszített a közel egy évszázad során.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=200/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Arad/Arad_Palatul_Cultural_m.htm/

Szántai – palota Str. Horia 3.

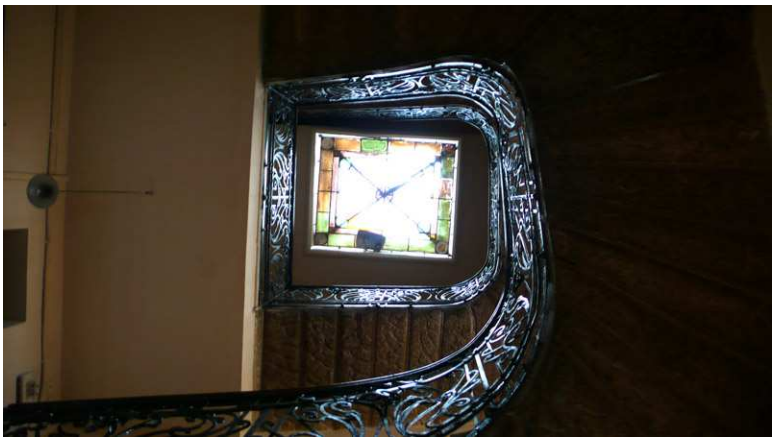

STOP

auto
seling
cars

A kovácsoltvas korlátok és a geometrikus és növényi elemeket szabadon ötvöző vakolatdíszek, íves oromzatformák és finomvonású maszkok Arad egyik legjellegzetesebb szecessziós épületévé avatják a Szántay palotát. Az épület jól illeszkedik a Partium korabeli bérpalotáinak sorába, azok között méltó helyet foglal el.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=202/

Jakabffyné bérpalotája Str. Closca 14 és Piata Mihai Viteazul tér sarka.

Az özvegy Jakabffyné megrendelésére 1906-ban épült bérpalotát Kövér Lajos, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak építészmérnöke tervezte. A háromszintes, két utcára néző palota homlokzatainak plasztikus díszítése, ill. a bejárat kiképzése kiemelkedően szép. A ház sarkán mindkét emeleten végigfutó, toronnyal koronázott, félköríves, beépített erkélyt alakítottak ki. Az épület belsejében szép mozaikpadlót, a lépcsőházban kovácsolt vas erkélyt, az első emeleten pedig néhány ablakban eredeti, színes üvegeket találunk.

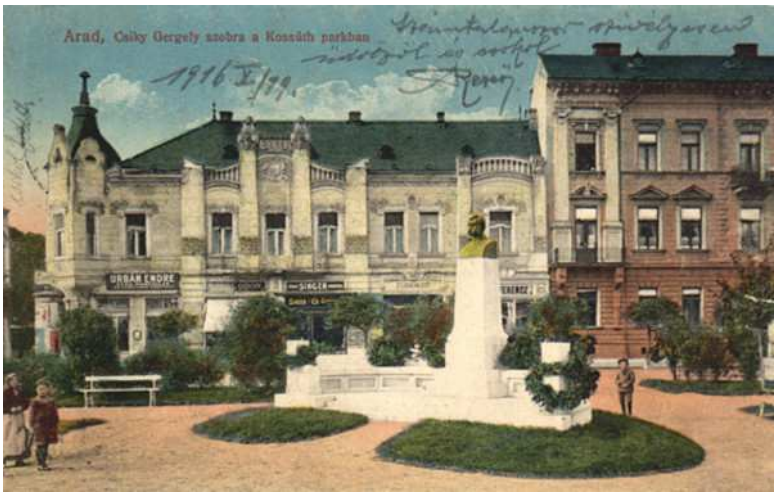
/forrás: muemlekem.hu/hatareset/Jakabffyne-berhaza-Arad-1762/

/forrás: szecessziosmagazin.com/

Porcia bérpalota József főherceg út (ma: Bulevardul Revoluției) 60.

A két utcára néző, egy emeletes, szecessziós stílusú épületet az 1900-as évek elején építtette gróf Porcia Lajos, maga és családja számára. Tervezője nevét nem tudjuk. Valószínűleg egy kevésbé ismert építész lehet, aki ennek ellenére nívós házat alkotott ebben a szecessziós épületekben gazdag városban.
A ház sarkát az első emeleten konzolosan kiképzett, ívelt ablak uralja, fölötte, az oromzaton lóhereszerű ablakkal, a tetőn pedig gazdagon díszített toronnyal. A főhomlokzat központi részén az épületet mintegy megnagyobbító oromzat épült, rajta a Porcia grófok címerével, mellette két oldalt női fejekkel díszített oszlopfőkkel, alatta kovácsolt vas korlátos erkéllyel. A homlokzatokon visszafogottan alkalmazták a plasztikus díszeket, főleg növényi motívumokat.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset/Porcia-berpalota-Arad-1761/

Lakóház a belvárosban

/forrás: https://plus.google.com/photos/110086178228188569880/albums?banner=pwa/
/Müller Éva fotói/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Berta-lak

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Dr. Színi villa /Belvedere/

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

A Színi villa (Belvedere) tornyait deszkaburkolat fedte, tornácok és a fedélszék díszítése gazdag volt. Az épület maga szecessziós stílusú.

/forrás: borszek.net/admin/userfiles/files/Borszeki Forrasok Aprilis email(1).pdf/

Remény szálló

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

Kamenitzky Antal bányatiszt /mérnök/ villája

1911.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

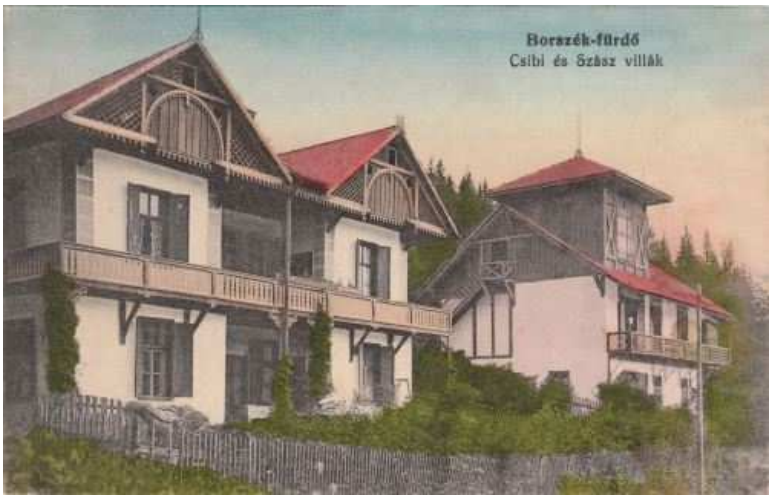
Báró Urmánczy Nándor villája

1908. Tervezte Pákei Lajos. /Sajnos leégett/

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

Szász Domonkos villája

Szász villa balra, tervezte Pákei Lajos.

Szász villa jobbra,hátul középen a másik tornyos Szász villa 1902.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

Heiter György fényképész villája

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

Bellevue villa

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/17/borszek/

Áprily Lajos Főgimnázium Str. Dupá Ziduri 3.

Az **Áprily Lajos Főgimnázium** Brassó egyetlen és Brassó megye legnagyobb magyar nyelvű középiskolája, az egykori brassói katolikus gimnázium utódja.
Tizenkét évfolyamos, sőt egy óvoda is tartozik hozzá. Az alsóbb évfolyamokon évfolyamonként két, a középiskolai szinten négy párhuzamos osztályban (matematikai-informatikai, közgazdaságtani, természettudományi és angol szakirányon) folyik az oktatás. Központi épületét Alpár Ignác tervei alapján 1900–1901-ben építették föl a brassói belváros északi szögletében, a lerombolt városfalak helyén, a *Graft- (Köszörű-) patak* mellett, az ún. *Tímár-telken.* Nyaranta Székelyzsomborban közös műemlékvédő tábort tart a budapesti Berzsenyi Dániel Gimnáziummal.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/%C3%81prily_Lajos_F%C5%91gimn%C3%A1zium/

CSÍKSZEREDA

Kaszinó – Vigadó – Hargita filmszínház Petőfi Sándor utca 38.

/forrás: kronika.ro/popup/popup.php?gid=19095&kep=vigado_kr.jpg/

1961

1961

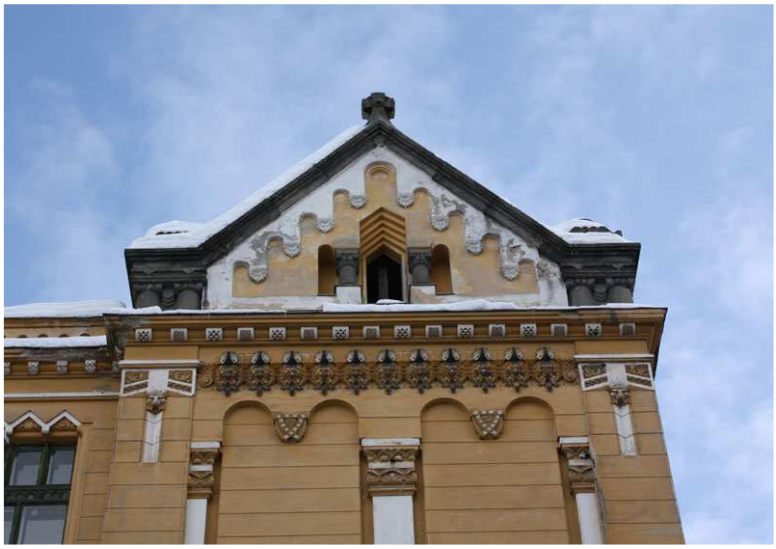
A versenytárgyalási hirdetmény közzététele után a Csíki Magánjavak igazgatótanácsa 1904. március 10-én döntötte el a csíkszeredai redut építési pályázatának sorsát. A határozat szerint **Koch Károly** budapesti vállalkozó ajánlata került elfogadásra
A Vigadó építését övező fokozódó lelkesedést jól érzékelteti az az örömteli júniusi híradás, mely szerint *„A csíkszeredai vigadó minden ízében modern stílű, rendkívül ízléses és mindamellett impozáns palota lesz, amelynek kitűnő tervét **Szász Róbert**, az államépítészeti hivatal egyik legzseniálisabb és legképzettebb mérnöke készítette kiváló gonddal és ambícióval. A vigadó beosztása, külső és belső díszítése, amely feltűnő szépségével és szecessziós árnyulataival valóságos szenzációt fog képezni, architekturiai szempontból dicséretére válnék bármely hírneves fővárosi építésznek s városunk valóban büszke lehet, hogy falai között ilyen modern és impozáns palota fog emelkedni.”*
Az építtető bizottság **Bartha Artur** budapesti műrajzoló, kárpitos- és díszítőmesternek adta ki a berendezés elkészítését

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=308/

Márton Áron Gimnázium Str. George Cosbuc 80.

/forrás: vakbarat.obuda.hu/res/img/1116/gimnazium.jpg

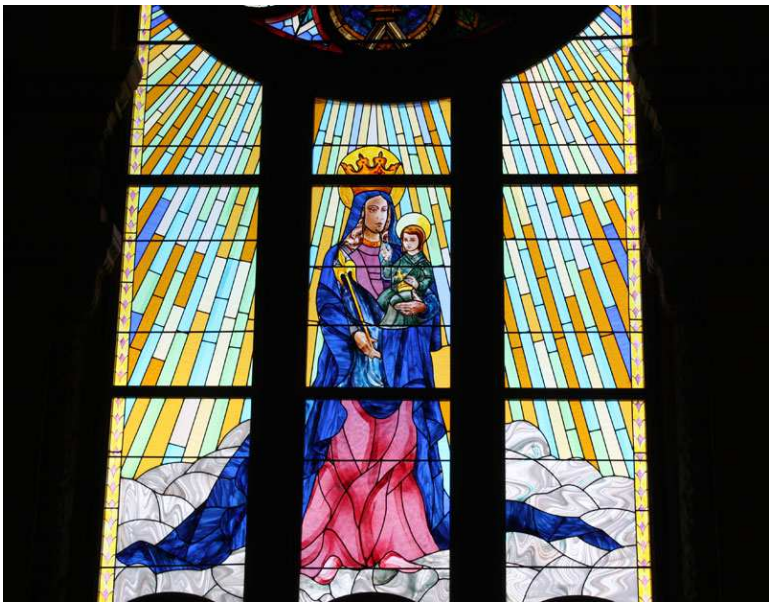

SEGITŐ MÁRIA

Az új épület tervezésével a nagyhírű építészt, **Alpár Ignácot** bízzák meg. Ő 1902-ben készíti el az első tervvázlatot, melyen a gimnázium, a szeminárium és az internátus pavilon-szerűen külön épült volna.
A végső terveket, miszerint a gimnázium, a szeminárium és az internátus egy tömbben épüljön meg, **Pápai Sándor** kolozsvári építész készítette.

Az, hogy az épület mennyiben Alpár Ignác és mennyiben Pápai Sándor tervei alapján készült el, további kutatásokat igényelne. A szakirodalom eltérő véleményt fogalmaz meg ez ügyben: az Alpár Ignác építészetével foglalkozó legújabb munkák (elsősorban **Rosch Gábor**) teljes mértékben az ő munkájának tartják, a helyi kutatók viszont Pápai Sándor mellett foglalnak állást.
A csíkszeredai gimnázium alaprajzi felépítése rokonítható Alpár legtöbb iskolaépületével - a tantermek az utcai frontra néznek, a folyosó az udvarra, a mosdók a lépcsőház két oldalán helyezkednek el - azonban ezek a kor legtöbb iskolaépületére jellemzőek. A katolikus egyháznak tervezett oktatási intézményein a neoromán, neogótikus és barokk stílusok elemeit részesítette előnyben, ezek határozzák meg a csíkszeredai gimnázium épületét is. Homlokzati kiképzését összevetve Alpár más iskolaépületeivel, megállapítható, hogy középrizalitja a pécsi hadapródiskoláéval mutat rokonságot, bejárata a budapesti Eötvös kollégiuméhoz hasonlóan neoromán jellegű. A belső díszítései azonban a Pápai Sándor által tervezett kézdivásárhelyi katolikus gimnázium belsejével hozhatóak párhuzamba, szecessziós elemei pedig a székelyudvarhelyi gimnáziumon alkalmazott megoldásokhoz állnak közel.
Véleményünk szerint az építtetők valamilyen okból elvetették az Alpár-féle tervet és a végső tervet Pápai Sándor készítette el.
A Márton Áron Gimnázium kétségtelenül Csíkszereda legmonumentálisabb műemléképületének mondható, egyediségét a historizáló és a szecessziós elemek sajátos keveredésének köszönheti.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=308/

Kápolnaterem
forrás: panorama.csik360.ro/turak/epiteszeti_muemlekek/tour.html?id=11&lang=hu/

/forrás: harghita.ro/hun/6/61/6102csikszereda.html/

Dr. Bochkor Béla-ház - Petőfi utca 36. Hargita Megyei Művészeti Népiskola /jelenleg magántulajdon/

A falsíkon elhelyezett virágos stukkódíszes ornamentika az épület jellegzetes dísze. A XX. század elején, a szecesszió jegyében emelt épületekre jellemző volt a kék, amely a magyaros szecesszió legkedveltebb színe. Ebben a házban működött takarékpénztár, rendőrség, majd az 1960-as évektől művészeti iskola. Dr. Bochkor Béla vármegyei főjegyző volt a század elején.

/forrás: transylvaniatop10.com/HU/Csikszereda/MustSee/32.aspx/

/forrás: maps.google.hu/

Tanulók háza Gál Sándor utca 4.

/forrás:maps.google.hu/

A **Tanulók Háza** (Gál Sándor u. 4. - Hargita megye műemlékeinek hivatalos jegyzéke [1992] műemléképületként tartja nyilván) szecessziós stílusban épült.

/forrás: harghita.ro/hun/6/61/6102csikszereda.html/

Cseh István féle ház – Petőfi Sándor utca 4.

Virágkoronás fejdísz ékesíti a homlokzatot együttesen a szecessziós jegyeket viselő két-két füzérrel az ablakok két oldalán. Fölöttük keretben a tulajdonos Cseh István iniciáléja, körbe díszítve és kétoldalt virágfüzér, mely összekötődik a pilaszter füzérével. Kerek ablakos gazdagon díszített oromdísze szecessziós jegyeket mutat és a két pilaszter között ívben záródik. A homlokzat szecessziós jegyekkel eklektikus stílusú.
A ház építtetője az alsócsernátoni származású Cseh István, aki 1902-ben, 18 éves fiatalemberként költözik Csíkszeredába, és szegődik el tőkelegénynek Tuma Mátyáshoz. Szorgalmának, szakértelmének és szerencséjének köszönhetően nemsokára vagyonra tesz szert, melyből házat, üzletet építtet. Az épület pompájából és az akkori állapotokhoz viszonyított korszerűségéből ítélve, arra lehet következtetni, hogy még az I. világháború kitörése előtt felépült a ház.

/forrás: mail.szereda.ro/hu/muemlekek.php?f=petofi2#iras

Déva

Városi színház Bd. 1. Decembrie 1918. 15.

A híres, fővárosi építész páros, Komor Marcell és Jakab Dezső 1908-9-ben készített tervei alapján a házat 1910-11-ben építették fel.
Az utcafronton, zárt sorú beépítésben álló színház szimmetrikus homlokzata meglehetősen szokatlan megoldásokat mutat. A két szélen 1-1 toronyszerű, hangsúlyos rizalit ugrik előre, melyet mázas cserepekkel fedett magastető koronáz meg. A "tornyok" közötti, íves oromzatú épületrész nem más, mint az első emeleti előcsarnok erkélye. Az ún. magyaros szecessziós épület homlokzatát, így pl. az ablakok alatti területeket népi "szűrrátétes" motívumok díszítik.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1746/

Református templom

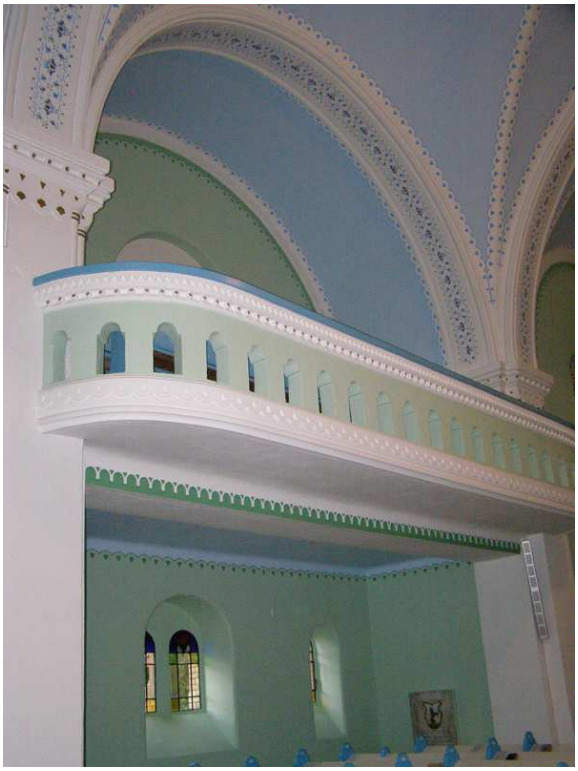
A régi belváros főterének *(Egyesülés tere / Piaţa Unirii)* délnyugati részén található a 16. századi, református vártemplom helyén az 1908-ban szecessziós stílusban újraépült, nagyméretű, egy fő- és két melléktornyos református templom *(Tordai Sándor András püspök tere / Piaţa Episcopul Tordai Sándor András)*[4]. Az 1970-es években megtörtént helyreállítása óta a hagyományos főtér fölé magasodó református templom toronyórája jellegzetes, békebeli hangulatot biztosít a város történelmi központjának : negyedóránként egyet, félóránként kettőt, háromnegyedóránként hármat, egész órában négyet, majd az óraszámnak megfelelő számot kongat.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9va/

További képek a templomról:

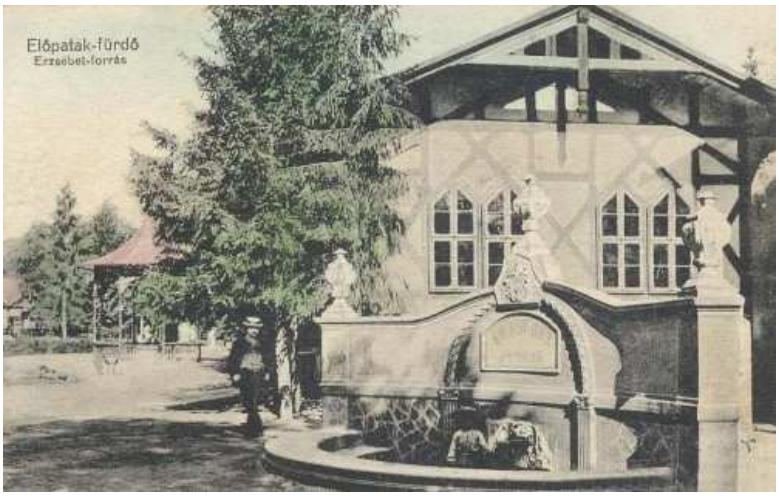
/forrás: http://lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=432/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Erzsébet forrás 1911.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Lobogó – fürdő 1908.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Fürdő igazgató háza 1911.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Gidófalvi és Goldstein villák 1909.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Domokos Ákos villája 1910.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Kávéház – cukrászda – táncterem 1912.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Kásás György étterme

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Fehérpapok emeletes vendégháza

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

A fehérpapok emeletes vendégházát 1913-ban emelték, amelyben gyógyszertár is működött. Az államosítást követően 8. számú pavilonként ismert.
A váradi premontrei birtok első adminisztrátora 1711–1721 között Helcher Félix volt. Helcher kitisztíttatta a forrást, és deszkából valamilyen kis fürdőházat építtetett a forrás fölé, a fürdőt később az adminisztrátorról nevezték el Félixnek.

/forrás: korunk.org/?q=node/10910/

GYERGYÓSZENTMIKLÓS

Polgármesteri Hivatal – volt Novák-palota – Örmény Bank

Szabadság tér 27.

/forrás: iranyszekelyfold.info/hu/gyergyoszentmiklosi-polgarmesteri-hivatal-gheorgeni-gyergyoszentmiklos.html/

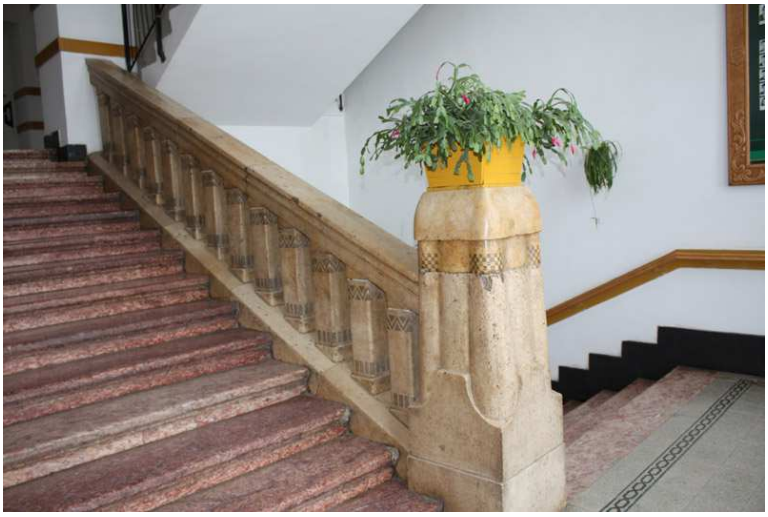

/forrás: gyergyoszentmiklos.jozsi-gazsi.fotoalbum.hu/?get=/viewlarge/pictureid/10477274/

Salamon Ernő Gimnázium Bd. Lacul Rosu 3-5.

1912 nyarán a minisztérium felkérésére **Orth Ambrus** és **Somló Emil** budapesti építészek készítik el a nagyszabású épület terveit. Orth Ambrus (1871-1931) sógora, **Alpár Ignác** irodájában dolgozott 1904-ig, ekkor Somló Emillel (1877-1939) nyitott közös irodát.
1913 júliusának végén **Koch Károly** építőmester vezetésével elkezdődhettek a munkálatok. A kőfaragási munkákat és a fundamentumot **Barabás Gergely** gyergyószárhegyi kőfaragó végezte szárhegyi kő felhasználásával.
A Salamon Ernő Gimnázium épülete jó illeszkedik a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium által a XX. század első évtizedeiben kidolgozott iskolaépítészeti programba, mely azt tűzte ki célul, hogy a felépítendő iskolaépület a környék építészeti hagyományát magába olvasztva az adott tájegység építészeti környezetéhez illeszkedjen. Ennek érdekében több építész végzett néprajzi felméréseket különböző vidékeken. Ehhez kapcsolhatóak a **Kós Károly** nevével fémjelzett „Fiatalok" csoportjának törekvései is, kik egy sajátosan magyar jellegű építészet megteremtésén fáradoztak. Épületeiken a középkori építészet elemei népi építészeti formákkal keveredtek. Úgy tűnik, hogy Orth és Somló a gyergyószentmiklósi gimnázium megtervezésekor Kós Károly formavilágából inspirálódtak, ugyanis a bejárati rész kialakítása a zebegényi római katolikus templom vagy a kolozsvári Kakasos templom bejáratával mutat hasonlóságot, a meredek lejtésű nyeregtető és a rusztikázott kővel ellátott torony szintén több Kós Károly által tervezett épületen felbukkan.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=300/

Egyesülés Múzeuma / Sala Unirii – Egyesülés Terme/

Az épület eredetileg a helyőrség tisztikaszinóna céljaira épült 1908-ban, tompított fantáziájú, szecessziós stílusban. 1918. december 1-én itt írták alá az Erdélynek Romániával való egyesülését kimondó okmányt. 1921-1922-ben Victor Stefanescu építésznek, a gyulafehérvárigörögkeleti székesegyház megalkotójának tervei alapján, a román történelmi építészet stíluselemeinek felhasználásával átépítették. Ezek a munkálatok csak kis mértékben változtatták meg külsőformáját. Nyugati homlokzata elé diadalkapuszerü új bejáratot képeztek ki, füzérekkel és trofeumokkal díszítették, keletihomlokzata elé pedig terasz került. A műemlék belsejében az átépítési munkálatok már nagyobb arányúak voltak. A nagyterem mindkét végén egy-egy, árkáddal elválasztott, kandallóval díszített mellékterem létesült, a gazdag ornamentációval ellátott falakat pedig Pierre Bellet francia festőművésznek a románnép nagy történeti alakjait ábrázoló - időközben sajnos, elpusztult – falfestményeivel. borították.

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1164952/

Az I. C. Brătianu Nemzeti Kollégium (eredetileg a polgári iskola) épülete

Kollégium szecessziós épülete eredetileg a a fiú- és leánypolgári számára épült 1912-ben.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1tszeg

Vagyonközösség volt palotája Str.Mihail Vitezaul 1.

/forrás: banaterra.eu/magyar/K/kepek1/images/kepeslapok1/karansebes/ep10.jpg/

/forrás: hu.wikipedia.org/

Épült 1901-ben.

Állami Főgimnázium

/forrás: banaterra.eu/magyar/K/kepek1/images/kepeslapok1/karansebes/karansebes.htm/

Karánsebes: Állami Főgimnázium, (1914), tervezte Medgyaszay István

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Medgyaszay_Istv%C3%A1n/

Főtér – a város történelmi központja

A Vigadó épülete Gábor Áron tér 21.

központi tengelyét az 1902-es évszámos városi címer ékesíti

VOLKSBANK

BRD

ÉPÜLT
1903

A Főtér északi során a Polgármesteri Hivatal saroképülete érdemel különös figyelmet. Az 1907-ben emelt, kétemeletes, szecessziós házban eredetileg Kisegítő Takarékpénztár működött, amint azt az oromzaton olvasható felirat is jelzi.

A Főtérre néző emeletes házak legnagyobb része a tűzvészt követő időszakban, a 19–20. század fordulóján épült, homlokzataik eklektikus és szecessziós stílusjegyeket hordoznak. A legrangosabbak közé tartozik a közelebbről helyreállított, 1902–1904 között épült, egykori Vigadó, ma Művelődési Ház a tér nyugati során (Gábor Áron tér, 21. szám). Timpanonos lezárású központi rizalit emelkedik ki főhomlokzata síkjából, amelynek központi tengelyét az 1902-es évszámos városi címer ékesíti, továbbá egy többszörösen tört élű tornyocska koronázza. A Művelődési Ház északi szomszédságában áll Kupán József örmény kereskedő 1899-ben felépített háza. A barokkos stukkódíszekben tobzódó, eklektikus főhomlokzat oromzatában a tulajdonos monogramját láthatjuk. Egyedi hatást kelt szintén a nyugati soron levő, 42-es Udvartér előtt álló ház aszimmetrikus, szecessziós homlokzata. Tőle délre, Dobál Lajos 1903-ban épült egykori háza hívja fel magára a figyelmet, eklektikus főhomlokzatának

összetett ablakaival, félköríves lezárású, kagylómotívumokkal és palmettával díszített, központi oromzatával (Gábor Áron tér, 15. szám). Az építtető monogramját az erkély kovácsoltvas mellvédjén olvashatjuk. A Főtér északi során a Polgármesteri Hivatal saroképülete érdemel különös figyelmet. Az 1907-ben emelt, kétemeletes, szecessziós házban eredetileg Kisegítő Takarékpénztár működött, amint azt az oromzaton olvasható felirat is jelzi.
A tér délnyugati sarkán, a templom bejárata mellett emelkedik az 1906–1907 között díszes szecessziós homlokzattal épült református bérház (Gábor Áron tér, 12. szám).

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=346/

KOLOZSVÁR

Megye Háza

Megyeháza, Kolozsvár (1910) – a Huber József tervei emelt épület gótikus és keleti építészeti elemeket ötvöz magyar népi formakinccsel, letagadhatatlanul Lechner Ödön munkáinak hatására. Eredetileg a Kereskedelmi és Iparkamara székháza volt, 1948 után városházaként is használták.

/forrás:
hu.wikipedia.org/wiki/Szecesszi%C3%B3s_%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9szet_Magyarorszz%C3%A1gon/

Egyetemi Könyvtár Béke tér

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1163982/

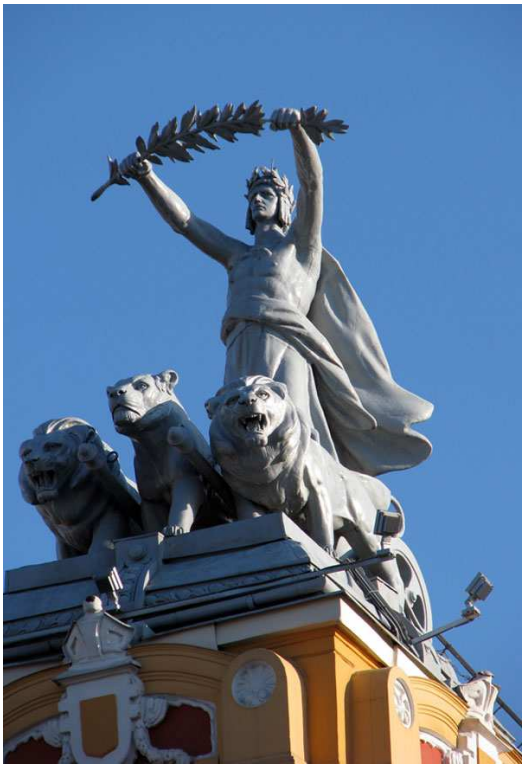
A könyvtár Erdélyi Pál igazgatósága idején, 1906-1907-ben épült. Mivel az igazgató vélekedése szerint „a könyvtárnok, aki a maga intézetének eszközeit, közönségét és rendeltetését ismeri és mérlegeli, az igazi és kizárólagos tervező”, elkészített egy részletes tervet, amelyben pontosan leírta az egyes termek méretét. Ennek alapján készültek el Giergl Kálmán és Korb Flóris tervei, majd maga az épület, Reményik Károly kolozsvári építési vállalkozó vezetése alatt. Az épületet, amely a maga korában a modern könyvtártechnika úttörője volt, az egyetem rektora, Jancsó György nyitotta meg 1909. május 18-án. Az épület három különálló részében helyezkedtek el az igazgatási-feldolgozó osztályok, a közönség számára kialakított helyiségek, illetve a 8-9 emeletes raktárak. A könyvraktár két végén könyvadogató- és szállítógép, a könyvtárban villanyvilágítás, központi fűtés és házitelefon működött. A 12 000 négyzetméter alapterületű épület hat olvasóterme egyszerre 252 olvasó számára biztosított helyet, a raktár kapacitása 350 000 kötet részére volt elegendő. A könyvtár rendelkezett előadóteremmel, valamint könyvkötő, restauráló és fényképészeti műhelyekkel is.
/forrás:hu.wikipedia.org/wiki/Egyetemi_K%C3%B6nyvt%C3%A1r_%28Kolozsv%C3%A1r%29/

Nemzeti Színház Stefan cel Mare tér 2-4.

TEATRUL NATIONAL

Ferdinand Fellener kolozsvári színháztervét 1904-ben fogadta el a városi közgyűlés Az eklektikus épület homlokzatai a reneszánsz és barokk formáit ötvözik szecessziós díszítőelemekkel. A rizalitot ívelt vonalú attika zárja le, amelynek csúcsát az épület funkciójára emlékeztető, szecessziós vonalú lant motívumával díszítették.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=161/

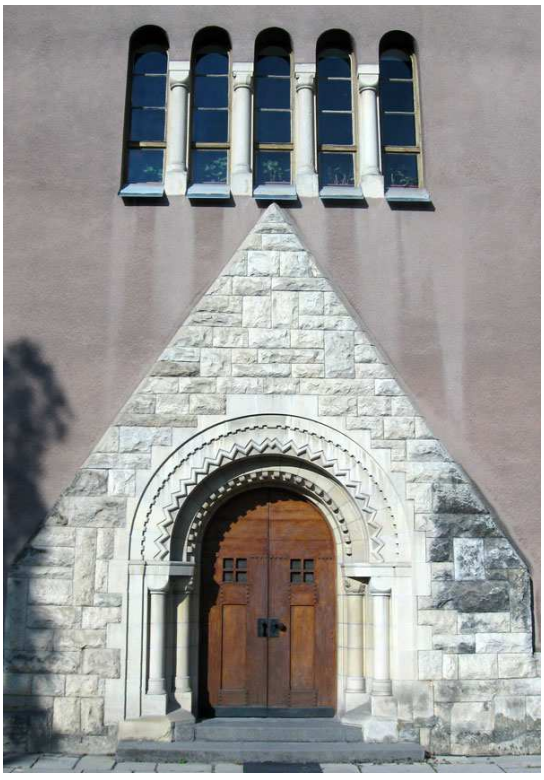
Az új színház felavatása 1906. szeptember 8-án történt Herczeg Ferenc Bújdosók című darabjával. A színház első igazgatója, az ismert kolozsvári némafilmes, dr. Janovics Jenő volt.

/forrás: aranyfust.com/2013/03/html/

Kakasos Templom Mócok útja 84.

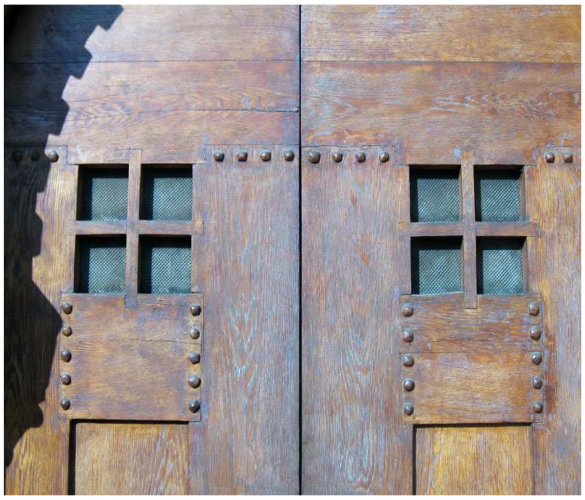

1896-ig nem léteztek intézményes keretek az itt élő, hitüket gyakorolni vágyó reformátusok számára. Mivel az istentiszteletek színhelyéül szolgáló imaházak túl kicsinek bizonyultak, a XIX. és XX. század fordulóján fogalmazódott meg az igény egy újabb templom építésére.

1896-ban özvegy **Turgyán Györgyné** átengedte Kisgereblye utcai házát az istentiszteletek részére. Azonban a ház méretei nem voltak megfelelőek annyi ember befogadására, felmerült egy templom építésének a gondolata. Az 1907-es év végére sikerült annyi pénzt összegyűjteni, hogy az építkezés megkezdődhessen. A presbitérium **Spáda János** kolozsvári építőmestert kérte fel a tervek elkészítésére, amelyeket 1908. május 22-én tartott gyűlésén el is fogadott. Spáda egy neogótikus templomot képzelt el, ami díszítettsége miatt nem volt összeegyeztethető a „kálvinista egyszerüséggel", emellett pedig a kivitelezés is túl sokba került volna. Ezért felkérték **Pohl Antal** kolozsvári főmérnököt és **Kós Károlyt**, hogy vizsgálják meg a terveket. Spáda terve Kós tetszését sem nyerte el, ezért válaszul - a javítások helyett - elküldte saját terveit, és felajánlotta további szolgálatait a Monostori úti egyházközségnek. Kós Károly tanácsát követve a tornyokat **Zsolnay** zöld mázas cseréppel, a tető többi részét pedig szürke eternitpalával fedték. A templom mennyezete és a bútorzat festett díszítései **Muhits Sándor** iparművészeti iskolai tanár munkái. Kivitelezőjük Muhits egyik tanítványa, **Szántó Gergely** volt. Az áram bevezetését a **Ganz-féle Villamossági R.T.** vállalta. A tamplomban található két kovácsoltvas csillár, valamint a mellékhajók lámpái is ennek a cégnek a termékei. A karzat mellvédjét ritmikusan változó hosszúságú, a végükön elcsúcsosodó deszkákkal látták el. Ennek középrészén a **Köpeczi Sebestyén József** által tervezett és festett címer látható, amely utalásként az egyházközség háromszáz éves múltjára, egy hamvaiból újjáéledő főnixmadarat ábrázol.
A templomi padok mindegyikének oldalát kopjafaszerű faragványok díszítik. A karzaton látható a két legrészletesebben és legcifrábbra kidolgozott kopjafa, melyek zsoboki ihletettségű faragványok. A felszentelésre 1914. március 22-én került sor.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=241/

Lechner Károly villája Str. Louis Pasteur

/forrás: elismondom.wordpress.com/page/9//

A 19-20. század fordulóján egyik virágkorát átélő, rohamosan fejlődő Kolozsváron számos, figyelemre méltó építészeti alkotás is létrejött. Ezek egyike a csak kevesek által ismert Lechner-villa, melyet - Kolozsváron egyedüliként - a magyar szecesszió meghatározó építész személyisége, Lechner Ödön tervezett 1900-ban. Az építtető öccse, Lechner Károly, kiváló pszichiáter professzor volt, aki akkoriban a szomszédos elmegyógyintézet élén állt. A földszintes, ill. részben egy emeletes villaépület magán hordozza a lechneri szecesszió jellegzetes, más, emblematikus épületekről jól ismert vonásait, pl. a vakolt homlokzati felületből kiemelkedő téglaszalag-díszítést. A házat többszörösen összetett, magas nyeregtető fedi, zöld cserép héjalattal. Az egész épületet jellemzi a külső kialakítás és a belső funkcionalitás szép egysége.
A villa Lechner Károly után is még sokáig az intézetvezetők szolgálati lakása volt. Ma gyermekkórház működik benne, belülről megtekinteni is csak kórházi engedéllyel lehetséges.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1702/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

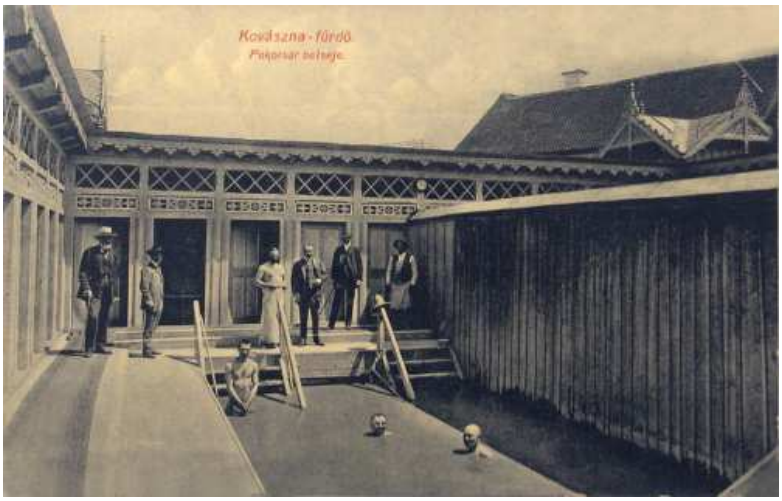
Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Pokolsár fürdő 1904.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Pokolsár fürdő belseje

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Urmánczy Kastély

/forrás: kastelyerdelyben.ro/?lang=hu&page=castle&spage=show&idcastle=146

A maroshévízi Urmánczy-kastély 1903 és 1906 között épült a Maros fennsíkjának egy kisebb kilátóján, a folyópart közvetlen közelében. Építtetője Urmánczy Jeromos örmény származású földbirtokos. Tervezője Giacomuzzi Vigilio tiroli építész, aki a székely körvasút építésekor került a környékre. Az épület szecessziós-modern stílusa úttörő jellegű, Erdély kastélyépítészetében egyedülálló. A Farkas-laktól mindössze 2 km-re fekszik a város központjában a korház háta mögött.

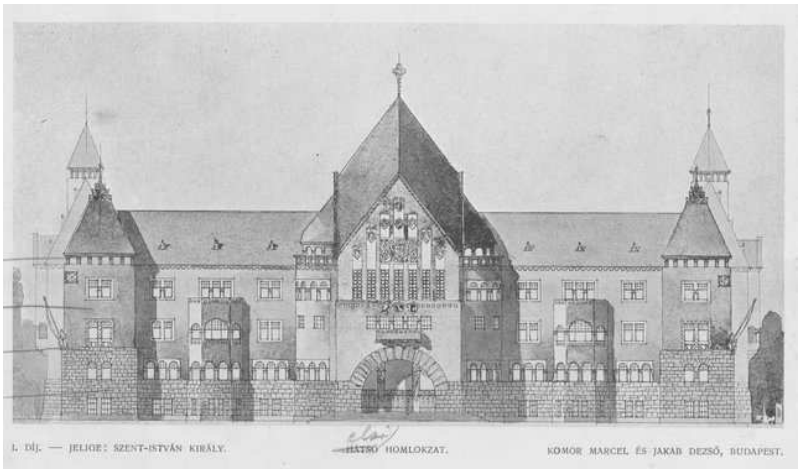
/forrás: cazaretoplita.ro/latvanyossagok.html/

/forrás: webkastely.transindex.ro/?versenyzo=1/Urm%C3%A1nczy

Marostordavármegyei székház tervpályázat

Tervezők Komor Marcel és Jakab Dezső

/forrás: http://kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=9975/

Marosvásárhely

Városháza Piata Victoriei 2.

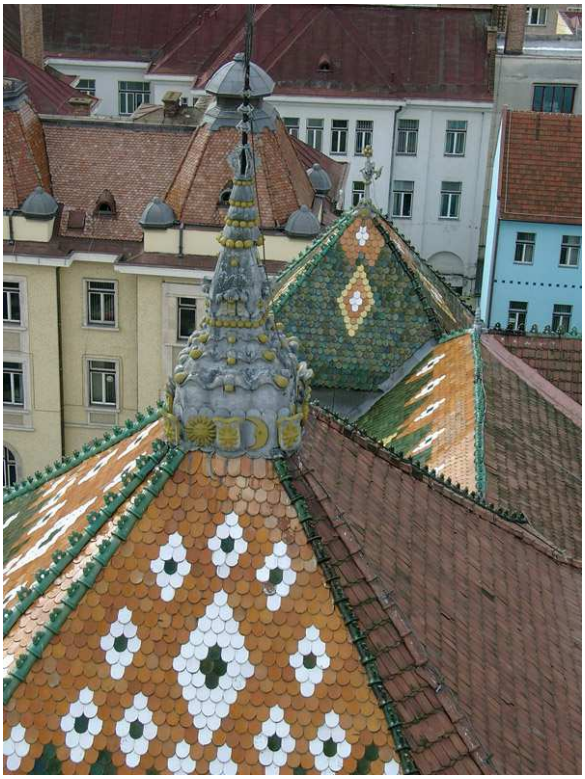

1907

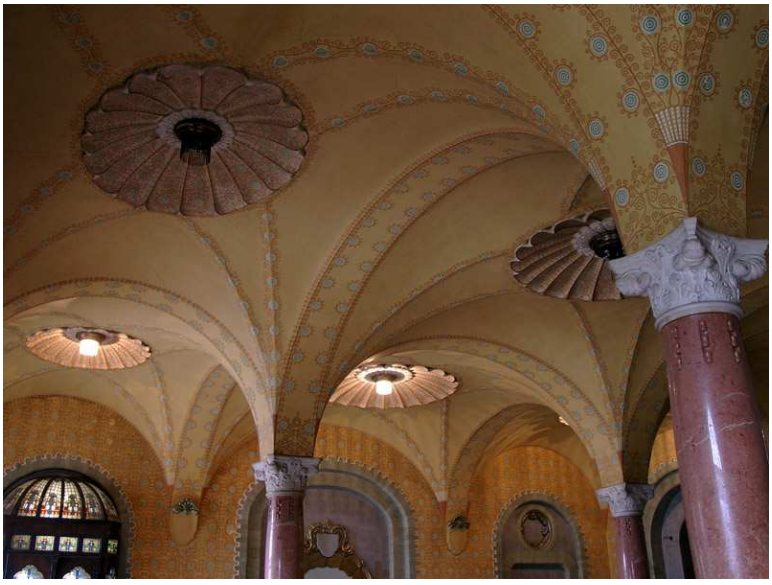

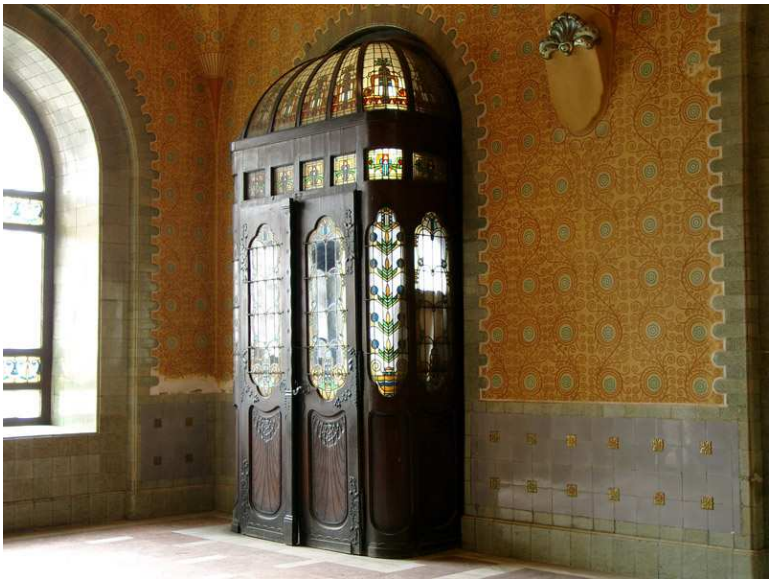

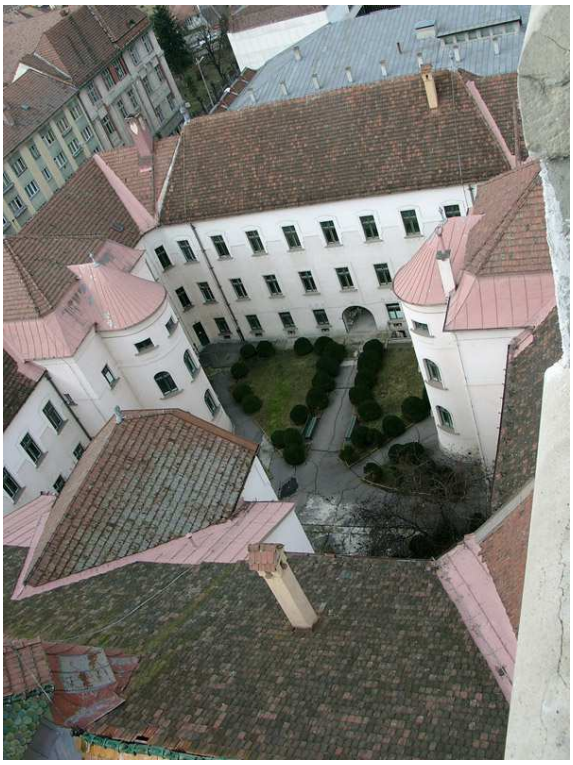

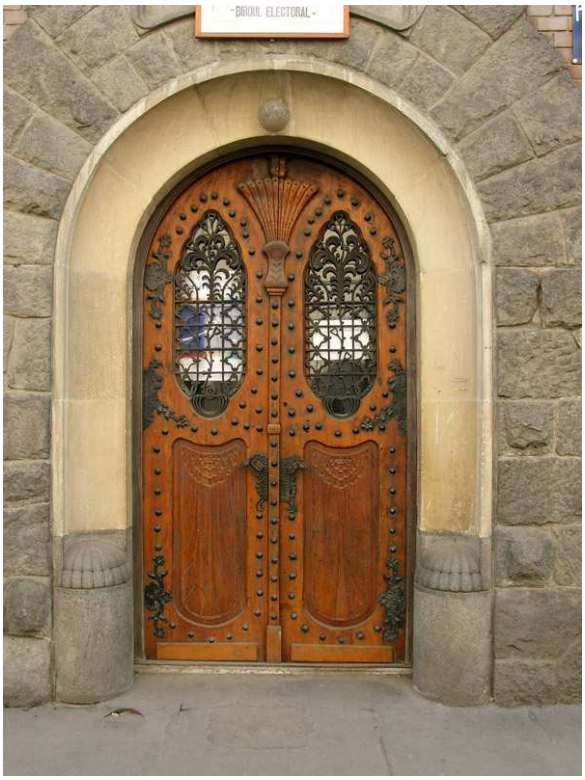

-BIROUL ELECTORAL-

Erdély egyik legtágasabb vásárterének rendezésével - 1905 februárjában pályázatot hirdettek a városháza impozáns épületének megtervezésére. A beérkezett 14 pályamű közül az első díjat **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** *„Székház"* jeligéjű, neobarokk pályaterve nyerte el. A budapesti építészpáros már korábban is egyeztetett a polgármesterrel a város főterének rendezéséről, így talán nem volt véletlen, hogy pályaművük alapján ők kaptak megbízást a végleges tervek elkészítésére. A tervek átdolgozása közben több változtatás is történt. A torony a sarokra került, ezzel megbontva a homlokzat szimmetriáját, a neobarokk helyett pedig szecessziós díszítményeket kapott az épület. A kivitelezési versenytárgyalást a helyi ifj. **Csiszár Lajos** építész nyújtotta be. A bádogos munkát **Nagy Károly** bádogos, a lakatos munkát **Panajoth Károly** lakatos, a szobafestő és mázoló munkát **Nagy Jenő** és **Dezső** festők, az üveges munkát **Bartsch Károly** üvegkereskedő helyi mesterekre bízták. Az

épületfa és bútorrendelést a **Mestitz Mihály** és Fiai cég nyerte el. (A szakmunkákat elvégző mesterek névsora a Városháza előcsarnokában elhelyezett márványtáblán állt.) A homlokzatok külső burkolataiban, díszítőelemeiben az építészek által terjeszteni kívánt magyaros-szecessziós stílus keveredik a historizáló megoldásokkal, nem mindig egységes hatást eredményezve. A lábazati részt gránit kváderekkel (ciklopsz falazattal) borították, efölé vörös téglaborítás került, míg a kocsibejáró burkolata sárgás színű trachit. A középrizalit íves oromzatában, színes, mázas, Zsolnay-terrakottából kialakítva, egykor a város címere állt burjánzó virágok között, az oldalhomlokzat bejárata felett pedig az erdélyi címer. (Mindkettőt eltávolították.) A pasztellszínű falak háromszögű orommezőit szintén Zsolnay kerámiából készült, élénk sötétzöld és vörös színű virágcsokrok töltik ki. Az első és második emeleti ablakok kereteit és a közöttük futó négyzetes mezőkből álló frízt **Róth Miksa** műhelyében készült apró csillogó üvegmozaik-szemekből és nagyobb, tojásdad üvegkavicsokból kirakott motívumok díszítik. A kerámiák színéhez jól illeszkedik az ablakok sötétzöld kerete. A magas tetőzet mázas cserepei zöld, barna, sárga és fehér színben a hagyományos geometrikus mintázatot követik. Az udvari homlokzatok tagolása jóval szerényebb. A pasztellrózsaszín homlokzatot a vakolatfelületek és az ablakkeretezés játéka tagolja. A főbejáraton belépve, a belső háromhajós, boltozott előcsarnoka pompás, valóban ünnepélyes tér, amelyet az okkersárga falak, a rózsaszínű márvány, a türkizkék és aranyzöldben irizáló Zsolnay csempék együttes színhatása könnyeddé, levegőssé tesz. A könnyedséget fokozzák a márványoszlopok és lépcsőkarok organikus formái, valamint a rabic-szerkezetű boltozat rozettái is, melyet a **Lechner Ödön** tervezte budapesti Földtani Intézet csarnoka ihlethetett. A sejtelmes színeket a lépcsőforduló üvegablakainak ragyogása váltja fel, **Róth Miksa** színes vitrázsaival, melyeken a Városháza képe és a helyén korábban álló lakóházak fényképhű másolata látható. Az első emeleti díszterem színvilága hasonlóképpen egységes és elegáns. A hullámzó erkélyek oldottságot kölcsönöznek a téglalap alakú térnek, melyet pompás fehér-arany ovális rozetta formájú álmennyezet borít. A míves, szecessziós motívumokkal díszített faburkolattal fedett pasztellszínű falakat aranyozott minták díszítik, felületüket ragyogó réz falikarok törik meg. A terem színes üvegablakokon keresztül kapta a fényt. Bethlen Gábor, II. Rákóczi Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos portréja, középen pedig Ferenc József császár egészalakos képmása állt a terem tér felőli oldalán, a tanácstagok mögött. (Sajnos közvetlenül az I. világháború után ezeket „megőrzés" céljából eltávolították, így a terem varázsa ma kevésbé érvényesül.) Marosvásárhelyt szerette, és sorsát szívén viselte a budapesti építészpáros: Komor Marcell és Jakab Dezső. Kiemelt szerepet töltött be tervezői pályájuk során ez a város. Első megvalósult tervük, a Városháza önállósodásuk, saját stílusuk kialakulásának egyik mérföldkövének tekinthető, egyben az erdélyi szecesszió egyik legszebb példája.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=240/

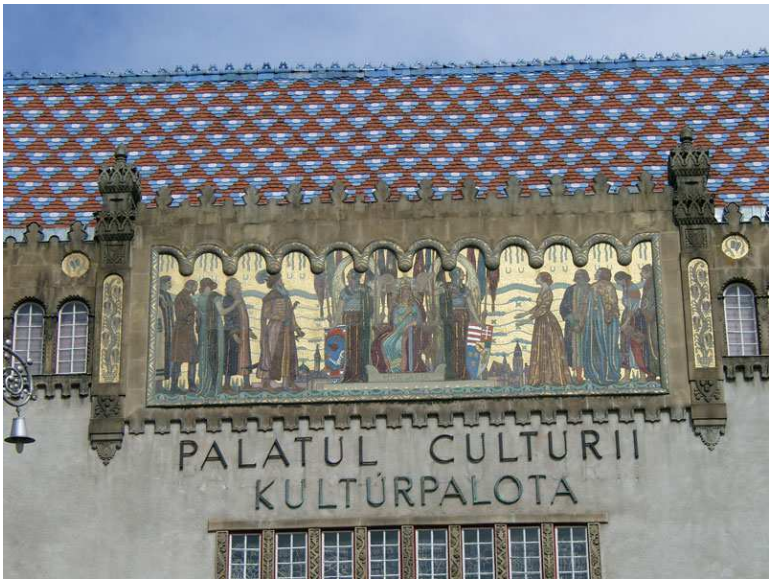
Kultúrpalota Széchenyi tér

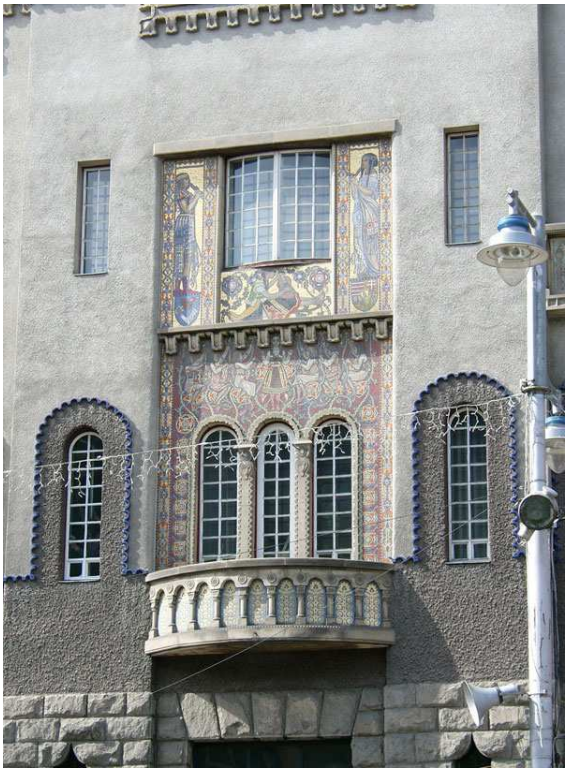

PALATUL CULTURII
KULTÚRPALOTA

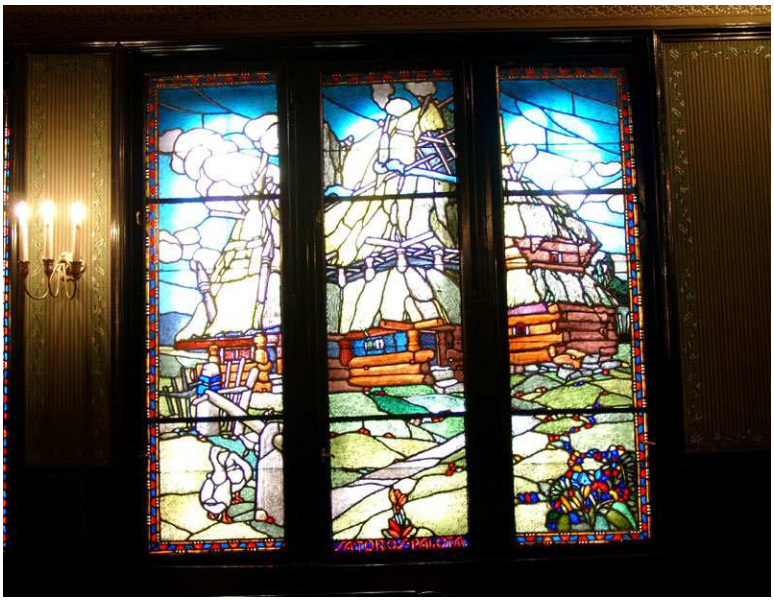

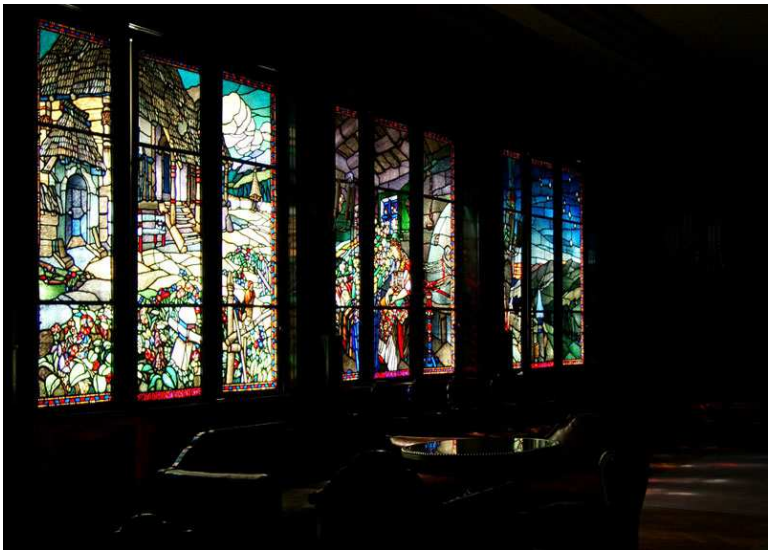

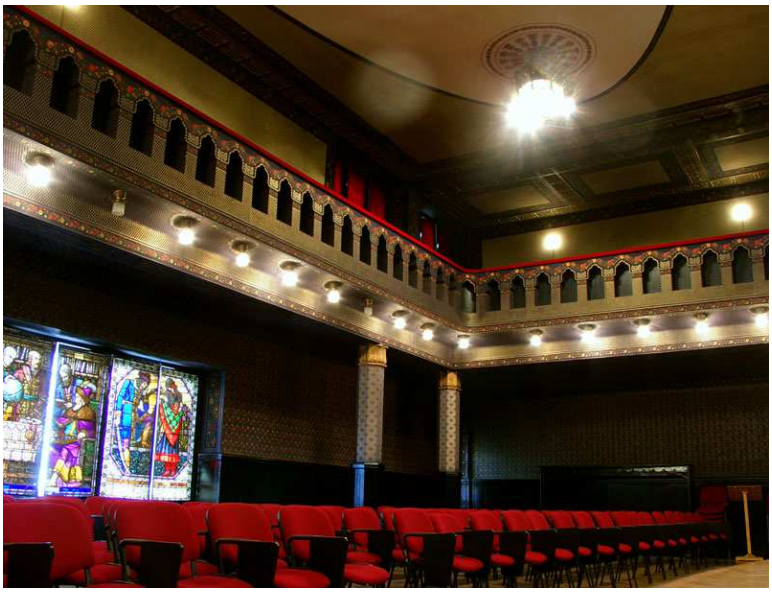

Petőfi Sándor

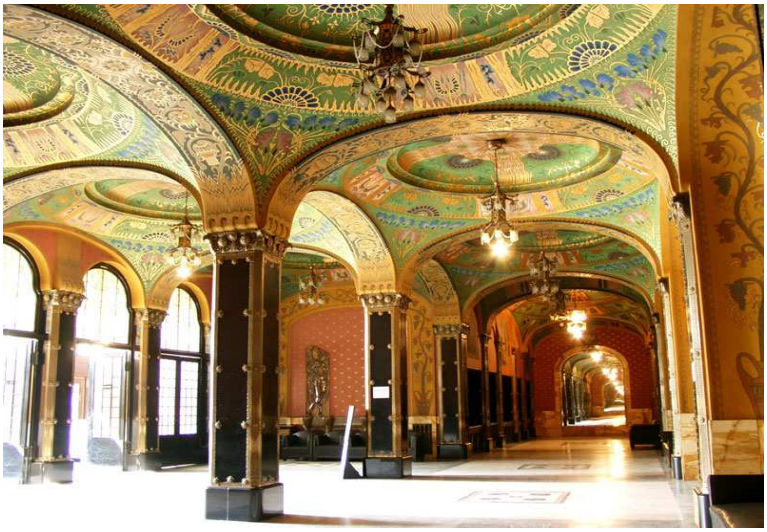

Erkel Ferenc

/forrás: youtoube- Marosvásárhely gyöngye,a Kultúrpalota-részlet a filmből - Lépcsőházak ablakai részlet.

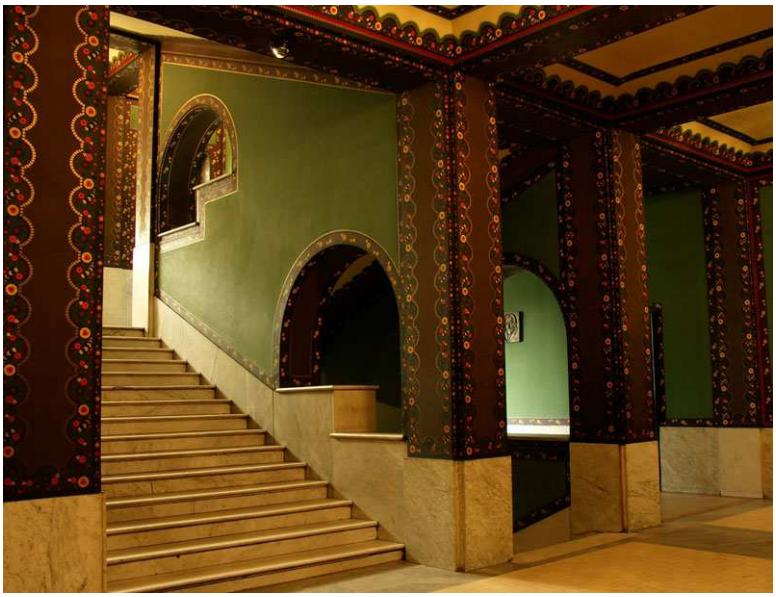

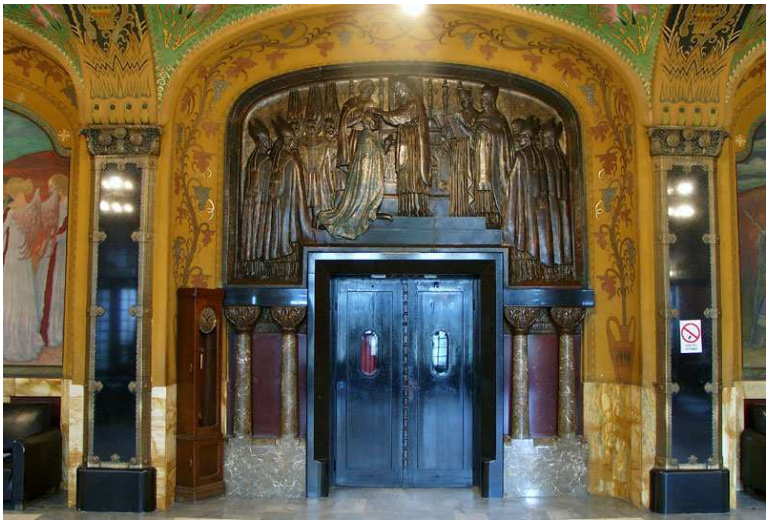

A „Ferencz József közművelődési ház" építésének ügye először a városi tanács 1907. június 4-én tartott közgyűlésén került napirendre. A felvetés annak a törvényjavaslatnak hatására született, amely **Ferenc József** koronázásának 40. évfordulója alkalmából a vidéki városok művelődési házainak építését indítványozta. Az építkezésekhez a kormány hosszú lejáratú kölcsönt helyezett kilátásba. **Bernády György**, Marosvásárhely tehetséges és tettre kész polgármestere az épület terveinek elkészítésével a frissen befejezett városháza tervezőit, **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** budapesti építészeket személyesen bízta meg.
Az épület külső-belső díszítésén a gödöllői művésztelep tagjai dolgoztak.Az épület homlokzatán ívsoros záródású, fekvő téglalap alakú mezőben látható Körösfői-Kriesch Aladár mozaikja, *A magyar kultúra apoteózisa (Hódolat Hungária előtt)*, amelyet a többi mozaikkal együtt **Róth Miksa** kivitelezett. Hungária allegorikus figurája a magyar királyi jelvényekkel ékesen (korona, koronázási palást, kard) trónol, két oldalán egy-egy vértbe öltözött címertartó angyalszárnyú alak áll. Jobb és bal oldalról történelmi és allegorikus férfi- és nőalakok hódolnak Hungária előtt. Ezzel Marosvásárhely azt a vágyát fejezi ki, hogy az erdélyi művelődés fellegvára, Kolozsvár mellett a magyar kultúra jelentős éltetője legyen. A négy bejárati ajtó fölött **Kallós Ede** bronzreliefjei *Liszt Ferenc Szent Erzsébet-legendáját,* a *két Bolyait, Aranka Györgyöt és az első Nyelvművelő Társaság megalapítását* és *Erkel Ferenc Bánk Bán* című operájának egyik képét jelenítik meg. A második emeleti ablakok mellvédjében álló kőből faragott portrék a magyar irodalom, tudomány és művészet nagyjait örökítik meg. Az épület zeneiskola felőli oldalhomlokzatát Körösfői-Kriesch Aladár a zene allegóriáit ábrázoló mozaikjai díszítik. A tetőt a Zsolnay-gyárban készült mázas (kék-fehér) és Az épület bejáratának külső, fedett része modern vas-üveg konstrukció. A kéthajós előcsarnok hangulatát a szögletes, fekete márvánnyal, sárgaréz élvédőkkel borított oszlopok, és Körösfői-Kriesch Aladár díszítőfestményeinek aranyos-zöldes színezése, dús formavilága határozza meg. Ebbe a színvilágba illeszkedik a bejárattal szemközti nagyterem ajtói felett álló impozáns koronázási dombormű is, melyet Körösfői-Kriesch Aladár tervezett, de a történelmi előképek alkalmazása miatt inkább hirtosizáló alkotás. Az oldalfalak freskóit is Körösfői tervezte és kivitelezte. Témájuk: *Székely népmese és Székely táltosok.* A ruhatárak felett pedig az egyik oldalon *kalotaszegi népviseletbe öltözött emberek, asszonyok*, a másik oldalon *Varga Katalin története* elevenedik meg.mázatlan (vörös) cserepek fedik. A fehér márvány lépcsőházak impozáns hatását a fal sötétzöldje, sötétkék alapon apró virágmintás kifestése és az ólomüvegablakok színes ragyogása fokozza. Az ablakokon *Jókai Mór, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor, Liszt Ferenc, Erkel Ferenc és Munkácsy Mihály portréja* látható. Az üvegtáblák Róth Miksa műhelyében készültek **Nagy Sándor** és **Toroczkai Wigand Ede** kartonjai alapján. Csakúgy, mint a Kultúrpalota leghíresebb ékességei, a *Tükörterem* színes üvegablakai. A hosszanti, téglalap alakú, első emeleti *Tükörterem* nevét a rövidebb végeiben található hatalmas, hármas tagolású velencei tükrökről kapta. Eredetileg az ablaksorral szemközt is tükrök álltak volna, de ezek szállítását a háború megakadályozta. Az ablaküvegek az erdélyi mítoszok és balladák világába vezetnek. A terem szélein álló 3-3 nagy, hármas osztású ablakot Toroczkai Wigand Ede tervezte. Az egyik oldalon a jellegzetesen erdélyi életképeket bemutató *Hajdanában réges régön,* a *Nagyúr kapuja*, a *Sátoros palota*, míg a másik oldalon a székely eredet monda képei: *Réka asszon sátoros kertje, Csaba bölcseje, Réka asszon kopjafája* találhatók. A szimmetrikusan elhelyezett kisebb ablakokon: *Sátorpalota, Perosztó szék* és *Réka asszon deckás ablaka* hasonlóan az előbb felsoroltakhoz a székely ház és enteriőr volt a tervező kiindulópontja. A tükörterem bútorait feltehetően szintén Toroczkai Wigand Ede tervezte
A tükörterem többi, Nagy Sándor tervezte ablakainak különlegessége, hogy íves felületre, a zárterkélyek ablakára kerültek. A szintén hármas tagolású triptychonok székely népballadák jellemző momentumait örökítették meg: *Budai Ilona, Szép Salamon Sára, Kádár Kata és Júlia szép leány* történetei elevenednek meg ragyogó színekben, dekoratív háttérrel, gazdag

részletekkel. A második emeleti kisterem üvegablakain az erdélyi aranykort idéző *Bethlen Gábor tudósai körében* témájú többrészes kompozíciót találjuk, két oldalán az egyházi és világi zene allegorikus alakjainak ábrázolásával. Valamennyi díszüveges munka Róth Miksa műhelyében készült. Az iparművészeti alkotások méltó keretéül szolgál az architektúra, amely letisztult, modern formáival, nagyszerű térkapcsolataival joggal vált Marosvásárhely ékességévé.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=238/

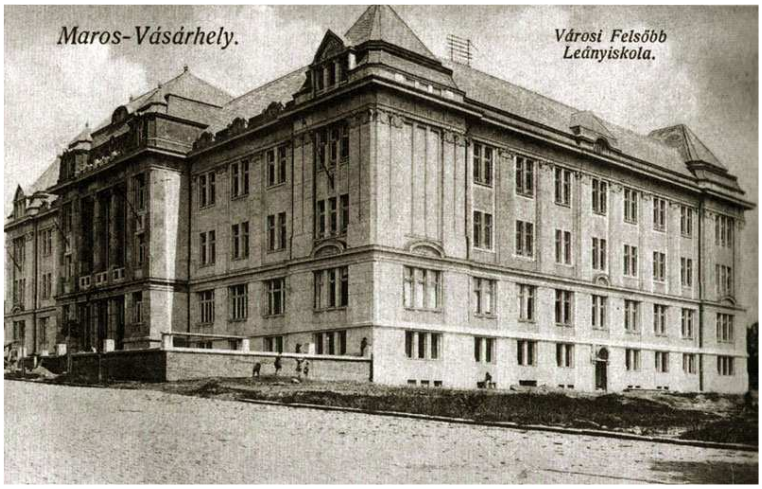
Körösfői Kriesch Aladár tervezte irisz és inda diszek a marosvásárhelyi Kultúrpalota bejárati előcsarnokából.

/forrás: facebook.com/budapestivarosvedo/

„Marosvásárhely gyöngye, a Kultúrpalota-részlet a filmből

http://www.youtube.com/watch?v=vA_KcQbGwVA

Városi Felsőbb Leányiskola épülete / ma Paiu Ilarian Kollégium Bernády György utca 12.

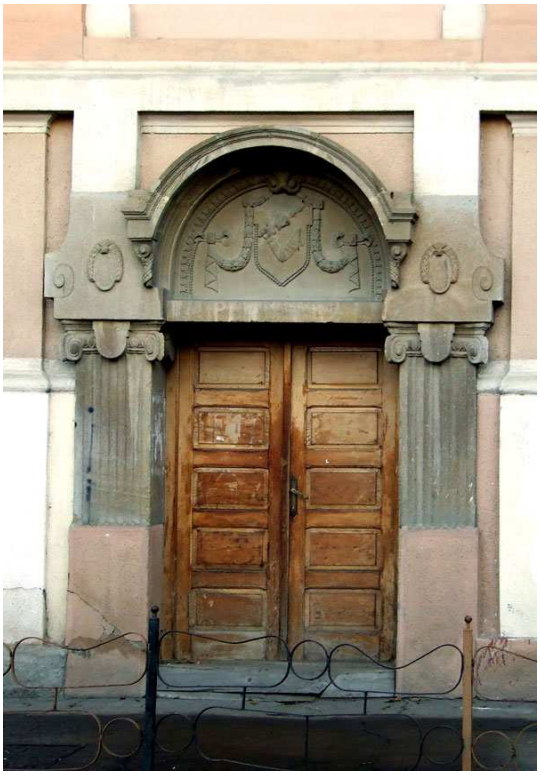

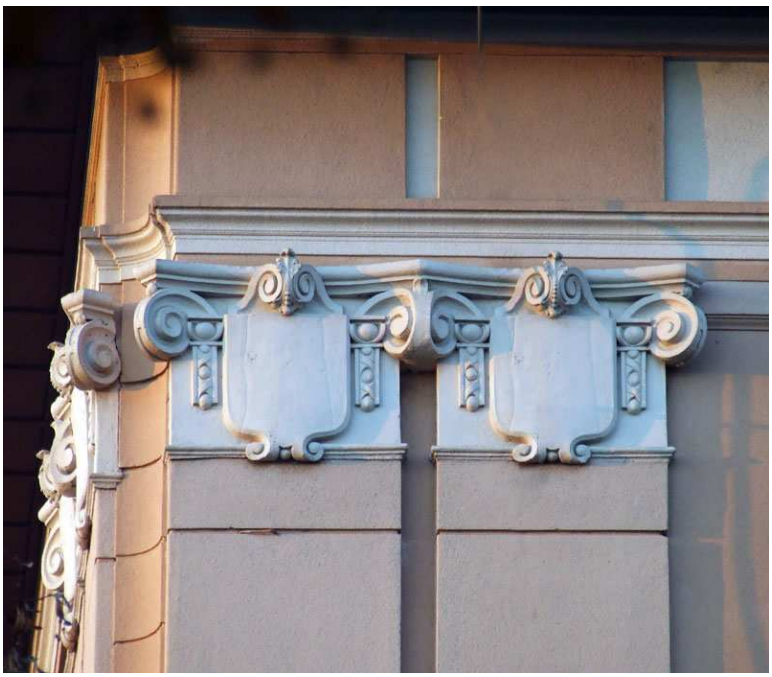

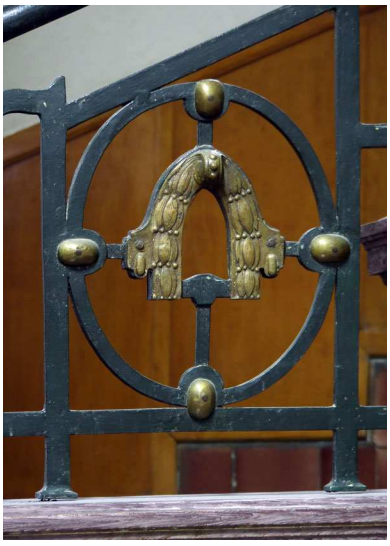

A gyorsan fejlődő település 1915-ig épült mintegy nyolc középületének több mint felét a városi mérnökként kihelyezett fiatal építészünk Radó Sándor tervezte; ez utóbbiak között tarjuk számon a Papiu Kollégiumot, vagyis az egykori Felsőbb Leányiskola épületét is. 1912 szeptemberében az építkezések is elkezdődnek, az ezt követő egy éven belül, 1913. szeptember 1-én már sor is kerül a tanintézet felavatására.
Az épület dekorációs formavilága egy igen komoly összefüggésrendszernek és koherenciának alárendelt díszítőprogram eredménye, mely néhány alapmotívum ötletgazdag variálásából született. A levélfüzéres keretelésű medalion, akár a középvolutába átmenő pajzsdíszes pillérfő nemcsak a külső homlokzatok tartozéka, de az épületbelsők hangulatának is alapvető meghatározója. Az előbbit a díszlépcső kovácsoltvas korlátjának rátétjein az utóbbit a lépcsőház tartószerkezetét alkotó pillérek fejezetein ismerjük fel. Az előcsarnok három pillérsoros kiosztású belterét a külső homlokzati pannózást átvevő, tojásléc-keretekre alapozott kazettás síkmennyezet fedi. Ugyanez figyelhető a díszterem födémén is. Az utóbbi fedőlemeze ugyancsak kazettasoros betongerendákon, valamint füzér illetve tojásléc díszítésben végződő pilasztereken nyugszik.
Külön figyelmet érdemelnek a bádogpikkelyes héjazat igényes kivitelű tetőablakai, melyek medalionos, tárcsafrízes illetve volutás architektúrájukkal alapvető szerepet játszanak az épületkülső megjelenésének alakításában.
Bár a szecessziót egy alapvető újításigény, s az addigival szembeni lázadás hozta létre, éltette, s emelte az alkotói területek majd mindegyikét átható összművészeti stílussá, a magyar építészetben e váltó szándék nem tudott egy teljes mértékű és lefedettségű átalakulást eredményezni. Nem vonhatjuk kétség alá nyelvterületünk számos építészének az *új stílus* európai fejlődésében vállalt számottevő hozzájárulását, de a frontvonalban kiemelkedő alkotók mögött ott sorakozott a historizmus vagy eklektika irányába még mélyen visszanéző építésztábor számos alakja. Némelyikük vagy ingadozott az akadémikus illetve merőben újító tervezői eszmék között, vagy figyelemreméltó érzékkel és bátorsággal vágott bele a két pólus formai vívmányainak korántsem lehetetlen ötvözésébe.
Ez utóbbi kezdeményezéshez tartozott épületünk tervezője, **Radó Sándor** is. Marosvásárhelyi középületeit, köztük kiemelt módon jelen épületünk, a Leánygimnázium homlokzatait a historizmus biztosnak érzett alapjaira kibontakoztatott szecessziós nyitás jellemzi.
A bécsi szecesszió geometrizáló gondolatvilágában kialakult pannós homlokzatszerkesztés (vagyis az egymás feletti nyílások egyazon keretbe való függőleges csoportosítása) szinte vezérmotívumként van jelen **Radó** közel mindenik marosvásárhelyi épületén.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=239

Bolyai Farkas Elméleti Líceum

1909-ben épült szecessziós stílusban. A gimnázium elődje az egykori református kollégium volt, amelyet e rekatolizáció elől Sárospatakról elmenekült diákok és tanárok alapítottak a 18. század elején. A marosvásárhelyi kollégiumban tanított Bolyai Farkas, és itt tanult fia, a leghíresebb magyar matematikus, Bolyai János is.

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1165806/

Mezőgazdasági Iskola Kossuth utca 108.

/forrás:
hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:K%C3%B3s_K%C3%A1roly_Mez%C3%B6gazdas%C3%A1gi_iskola_Marosv%C3%A1s%C3%A1rhely.JPG/

Tervezte Kós Károly

Zsinagóga Iskola / ma Aurel Filimon/ utca 21.

A ma álló impozáns, eklektikus stílusú, a keleties, zsidó és szecessziós elemeket ötvöző zsinagóga épületet a "status quo ante" zsidó közösség építtette 1900-ban Jakub Gärtner bécsi építész tervei alapján. Az utcafronttól hátrahúzva, kis zöldterület közepén elhelyezkedő, szimmetrikus homlokzatú épület leghangsúlyosabb eleme a központi templomteret fedő, hatalmas kupola. Díszektől roskadozó főhomlokzatának közepén nyílik a főbejárat, a homlokzat széleit 1-1 alacsony toronnyal emelték ki. A belső terek nappali megvilágítását szolgálják a falakat áttörő, hatalmas, festett üvegablakok.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1/

Nyugdíjpalota Str. George Enescu 2.

A 19-20. század fordulóján egyik virágkorát élő, gyorsan fejlődő Marosvásárhelyen ezekben az évtizedekben számos nívós építészeti alkotás született. Így alakulhatott ki Hazánk egyik legjelentősebb, eklektikus, ill. szecessziós stílusú épületek együtteséből álló belvárosa, amely több, Marosvásárhely jelképének is tekintett épülettel is büszkélkedhet.
Ezek egyikeként, - a két, jól ismert középület, a Kultúrpalota és a Városháza szomszédságában, de ezeket megelőzve! - épült fel a Nyugdíjpalota elegáns, szecessziós épülettömbje, Radó Sándor 1909-1910-ben készült tervei szerint. A szűk utcában alig érvényesülő, pompás, három szintes bérház legjellegzetesebb épületdíszei a vörös cseréppel fedett saroktornyok és a tetőablakok. Érdemes megfigyelni a ház apró részletekig megtervezett, egységes rendszert alkotó részleteit, nyílászáróit, kovácsolt vas- és fémmunkáit is.
/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1703/

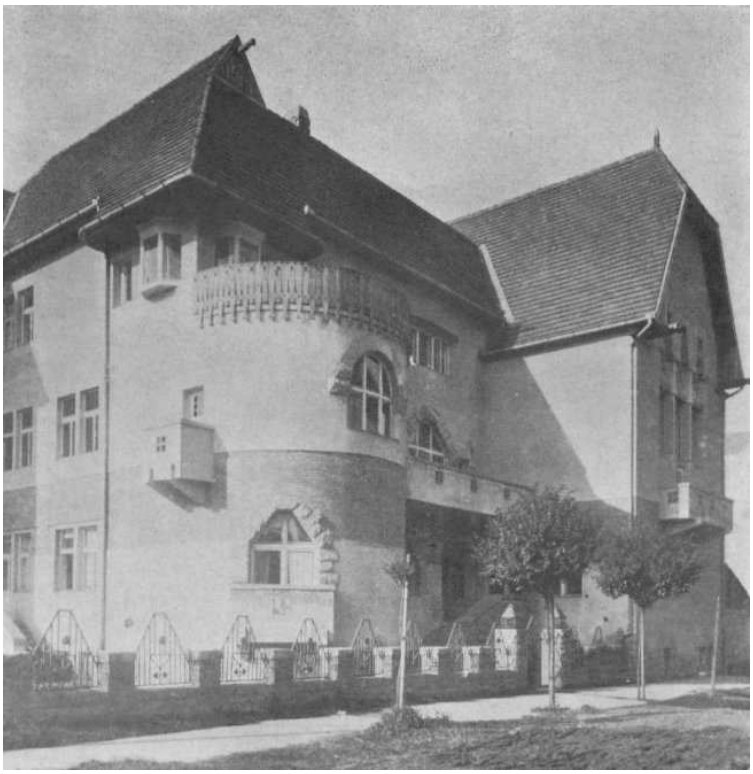

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Kereskedelmi és Iparkamara Városház utca 1. /str. Primarei/

/forrás: foodandwine.hu/2009/09/24/wigand-a-rejtelyes-epitomuvesz/

A szecessziós stílusú alkotás Toroczkai Wigand Ede és Radó Sándor tervei szerint készült el 1910-ben. A két emeletes ház többszörösen megtört, kontyolt nyeregtetejét cserép fedi. Homlokzatán változatos formájú és méretű, szecessziós ablakok jelennek meg, terméskővel, ill. mázas téglával keretezve. A nagy, vakolt falfelületeket nyers tégla sávok és színes keramitlapok tagolják. Toroczkay Wigand komolyan tanulmányozta Erdély népi építészetét és az innen merített motívumokat, megoldásokat előszeretettel alkalmazta épületein. E ház magas, éles hajlásszögű tetőidomainak egymásba metsződése, a homlokzati formák kialakítása, stb. mind-mind egyes székelyföldi udvarházak formavilágára utalnak.
Az épületben a földszinti irodákon kívül az emeleten egy - sajnos mára átalakított, eredeti díszeitől megfosztott - nagy méretű ülésterem is helyet kapott.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1707

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#erzsebetk/

Albina Bank Deák Ferenc tér 5. /ma Győzelem tér/

Albina bank balra, jobbra Ortodox templom
/forrás:http://marosvasarhely.puskasnovotnimargareta.fotoalbum.hu/?get=/viewlarge/pictureid/20251885/

Az áruszövetkezetek központi székháza részben eklektikus homlokzatú, részben a helyi szecessziós stílus jegyeit hordozza. 1913-ban Radó Sándor tervezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#deakfter/

Lakóház - Andrássy Gyula utca 54. /ma str. Libertatii/

/forrás: http://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=str+libertatii+targu+mures/

Az 54-es szám a kapun – sem a jobb oldali, sem a bal oldali
ház nem mutat szecessziós jelleget, sajnos az épületek felújítása
után sokszor eltüntetik az eredeti régi díszeket. /magán megj./

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm

Lakóház - Apafi Mihály utca 14./ ma str. Nicolae Iorga

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str.+nicolae+iorga+nr.14

A fától sajnos csak a kerítés látszik. /magán megj./

http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm

Lakóházak - Arany János utca 38. /1862: Kis Szent Király u.,
1893-tól viseli mai nevét/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=Arany+János+utca+marosvásárhely/

http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm

A lebontott evangélikus templom, lelkész lakása volt

Baross Gábor utca 2.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/barossgaborutca.htm/

Kaplung – ház

Baross Gábor utca 2l.

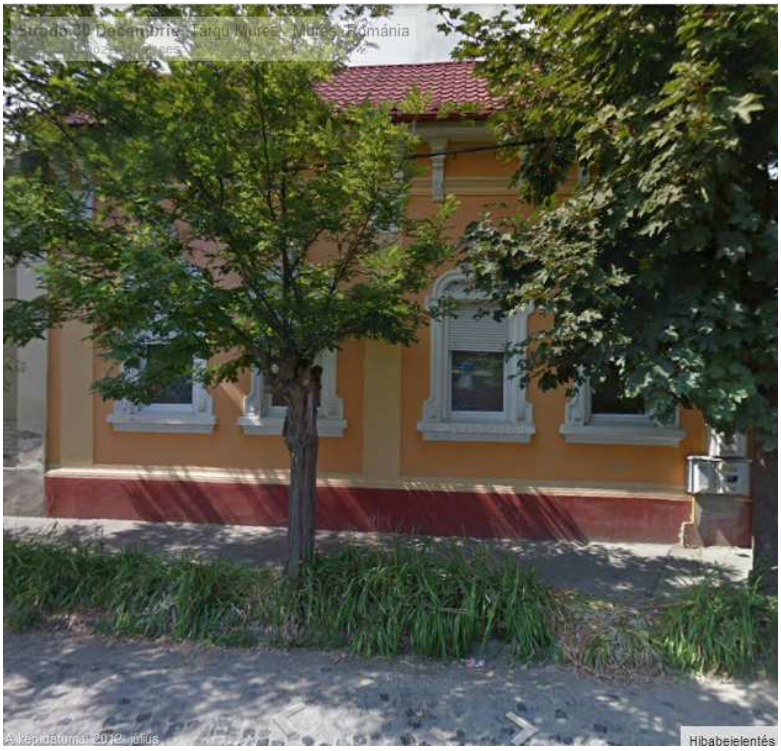
Szecessziós lakóház.
Az épület földszintjén a tulajdonos nyomda és bélyegzőkészítő műhelyét rendezte be.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/barossgaborutca.htm/

Lakóház Batthyány Lajos utca 9. /ma str. 30.Decembrie/

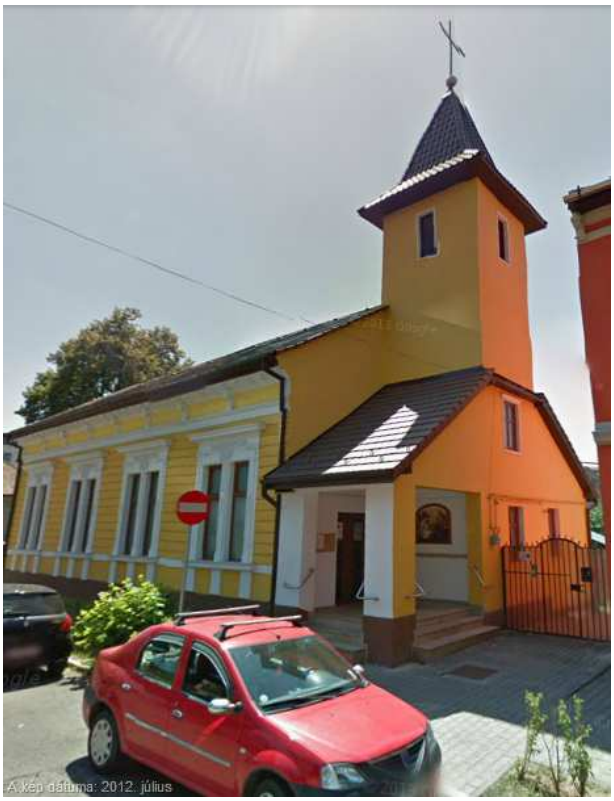
Szecessziós épület.
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#batthanylu/

Felújítva

/forrás: maps.google.hu/maps?q=str+30+decembrie+tg+mures/

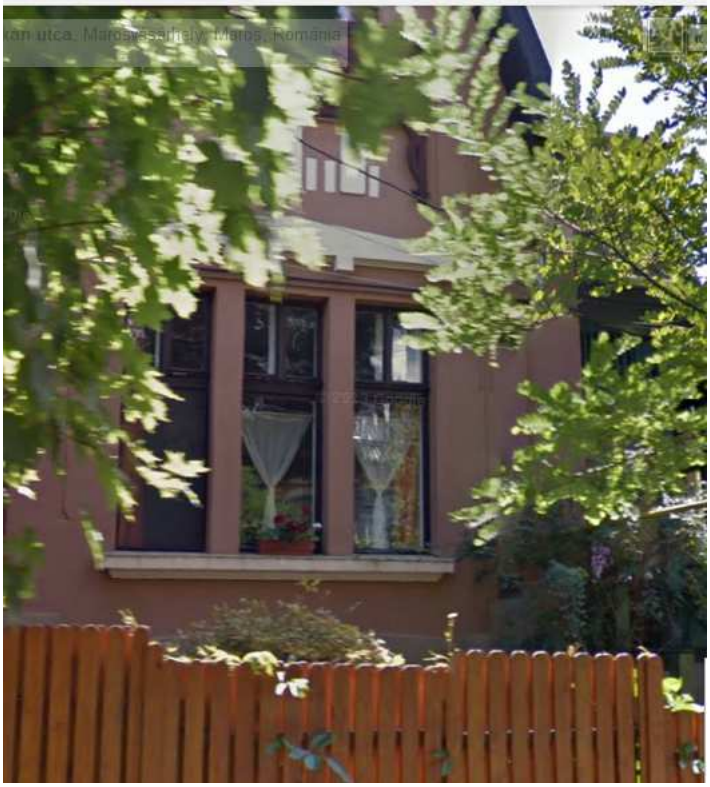
Görög katolikusok imaháza, – volt Elzner Erzsi tánctanárnő tánciskolája , Bem tér 8. / ma Piata Bernády/

/forrás: maps.google.hu//

http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm

Lakóházak - Berzsenyi utca 7., 9., 11.,13-as Ugrai-ház / str. Vulcani

Berzsenyi utca 9-es házból sajnos csak ennyi sikerült.

Fenti két kép a Berzsenyi utca 11-es számú ház,
a 7-es és és a 13-as Ugrai-házat a nagy fák miatt sajnos nem tudtam fotózni.

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str.+Vulcani/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Bethlen Gábor sétány / ma Vársétány 5.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=vársétány+5+marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóházak Bethlen Gábor sétány / ma Vársétány 12.

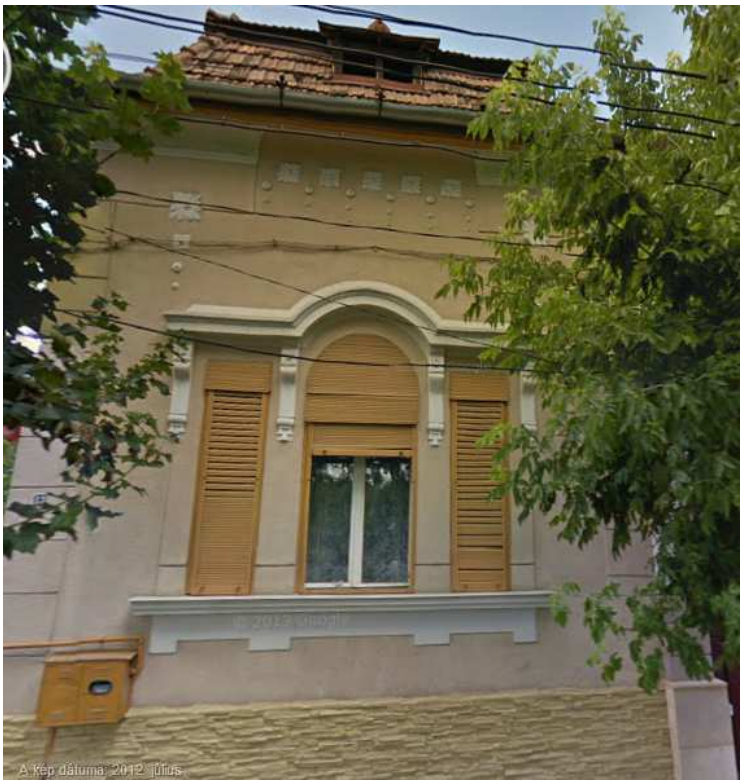

Vár sétány 12. kapurácsa

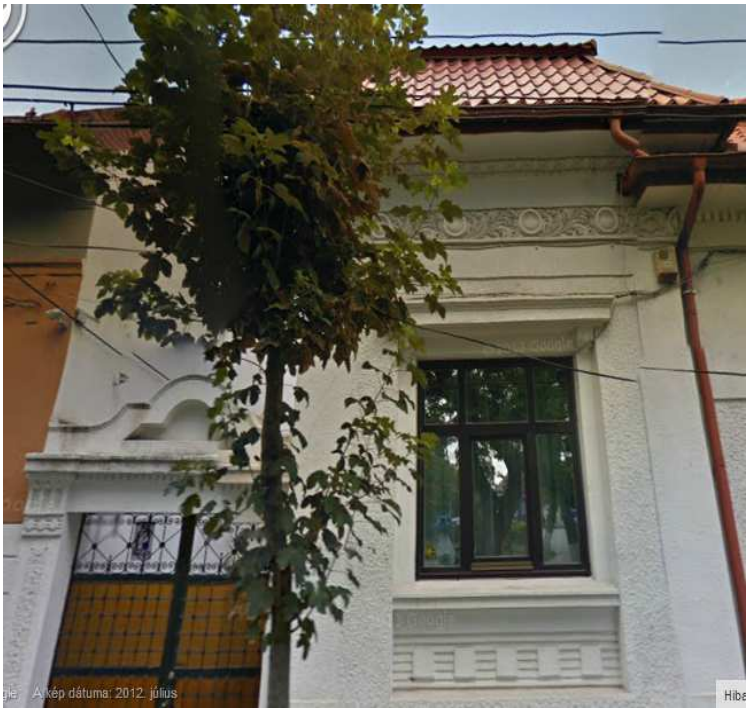
/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóházak Bethlen Gábor sétány / ma Vársétány 13, 17 .

Vár sétány 13.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Bólyai utca és a Köteles Sámuel utca sarkán

A katolikus egyház építette 1929-ben. Petrovics Kálmán tervezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_8.html/

Szilágyi János féle ház Bólyai utca 4.

1911-12-ben épült, Komor Marcell és Jakab Dezső tervei alapján.

/forrás: web.hu/mvhely/hazak_8.html/

Telegdy ügyvédek háza Bolyai utca 9.

Szecessziós homlokzat. Bustya Lajos építette leánya részére.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_8.html/

Csiki László háza Bolyai utca 16.

1911-ben épült, Komor és Jakab műépítészek tervei alapján, szecessziós ill. Jugendstílus jegyeit hordozza magán. (az ablakok változatos formái, azok keretezése és díszítése, valamint színes mázascseréppel fedett tornya)

/forrás: web.hu/mvhely/hazak_8.html/

Domokos Szálló Bolyai utca 18.

A század elején épült, tornyos, szecessziós épület, építtetője Szász Domokos volt. Itt szálltak meg a környék birtokosai. Földszintjén az étterem és a konyhaüzem helyiségei és egy gyógyszertár működött, az emeleten szállódai szobák voltak. Az udvari szárny hosszában fedett söröző-terasz várta a vendégeket. Ebben az épületben adott díszebédet dr. Bernády György előkelő vendégei számára, többek között itt fogadta 1915. július 27-én Ady Endrét és feleségét Boncza Bertát.

/forrás: web.hu/mvhely/hazak_8.html/

Szecessziós homlokzatú lakóházak Bolyai utca 28/Bolyaiak tere

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_8.html/

Schronk – ügyvéd háza Borsos Tamás utca 5.

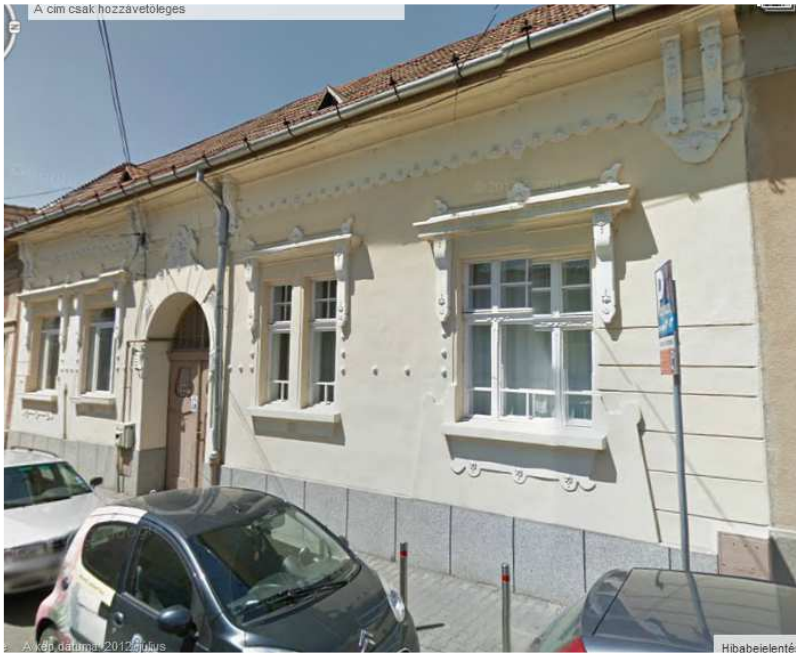

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Épült, 1895.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Lakóház Borsos Tamás utca 7.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Volt Legények háza /Örömház/ Csillag-köz 5. /ma Pas.Stelelor/

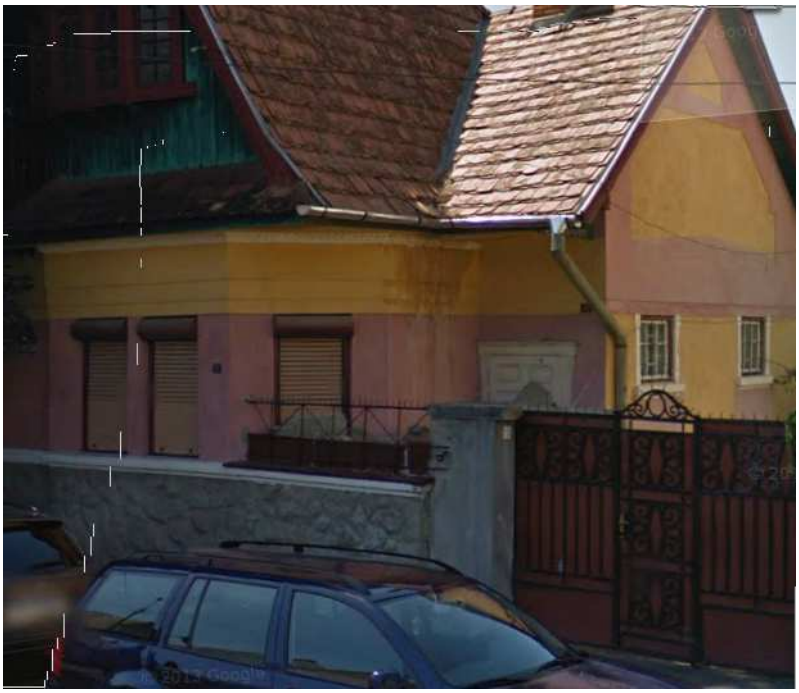

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Szecessziós épület. Toroczkai Wigand Ede tervezte, Elefánt Károly építtette.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#borsostu/

Lakóház Csorgó utca 2.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Metz Ervin építészmérnök tervezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Lakóház Csorgó utca 3.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Kovács Albert közjegyző háza

Deák Farkas utca 2. /
Str. Retezatului

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+retezatului+targu+mures/

Szecessziós stílusban épült, az emeletet a II. világháború után építették rá. Tulajdonosa Kovács Albert ügyvéd, közjegyző, akinek 1919-ben felajánlották a főispáni (prefektusi) hivatalt, de ő nem esküdött fel az új államhatalomra!

Fekete Andor - ház Deák Ferenc tér 31./ ma Győzelem tér/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Jakab család építette, Radó Sándor tervezte a század elején, szecessziós stílusban felépült házat. Az épületet dr. Fekete Andor ügyvéd, laptulajdonos, városi politikus kapta hozományul.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#deakfter/

Csíki – ház Deák Ferenc tér 32. / ma Győzelem tér/

Század elején építette, szecessziós stílusban Csíki Emil örmény származású kezdetben fűszer-csemege, majd vaskereskedő, aki megszervezte városunk első borvíz ellátását. Az építési engedély egyemeletesre szólt, de Bernády György kötelezte az építettőt a második emelet ráépítésére. 1940 őszén itt szállt meg József főherceg, amikor meglátogatta a Kultúrpalota tükörtermét.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#deakfter/

Kalgovits Gyula háza Deák Ferenc tér 34. /ma Győzelem tér/

A századfordulón épült ház Radó Sándor tervezte, Bustya Lajos kivitelezte) , korábban a pécsi Zsolnay gyár zománcozott kerámiájával volt díszítve. **Kalgovits Gyula** *A tűzimádók* írója építette. Az épület második emeletén lakott **Gyallay Domokos**, az Erdélyi Szépmíves Céh tagja.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#deakfter/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Jakab – Kovács Andor féle ház /Sas Gyógyszertár

Deák Ferenc tér 35.

A házat Jakab Rudolf pókai földbirtokos építette. 1936-ben vásárolta meg Kovács Andor gyógyszerész. Az egyemeletes, díszes homlokzatú házban hajdanában az egyik oldalon biztosító társaság, a másik oldalon kenyeres üzlet volt. Miután Kovács Andor megvásárolta, a földszinten a **Sas** nevű gyógyszertár üzemelt.

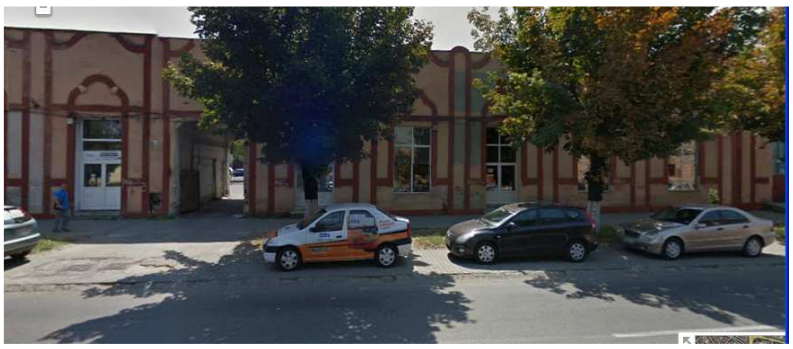
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_7.htm#deakfter/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Városi közműhely(csarnok) Dózsa György (Sándor János) utca 15.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Dózsa+György+utca/

Épült 1907-ben,Komor Marcell és Jakab Dezső tervezése, kivitelezője Váradi Árpád volt. A város kisiparosai használták az itt elhelyezett gépeket.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Csonka villa Dózsa György út 27. /Sándor János utca /

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

1910-ben Csiszár Lajos tervezte, Csonka János mérnök, a karburátor feltalálójának testvére, Csonka Géza fényképész építette. 1950 után a tanulók (pionírok) házaként működött, számos sikeres szakkörrel.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Csiszár Lajos háza Dózsa György /Sándor János/ utca 28.

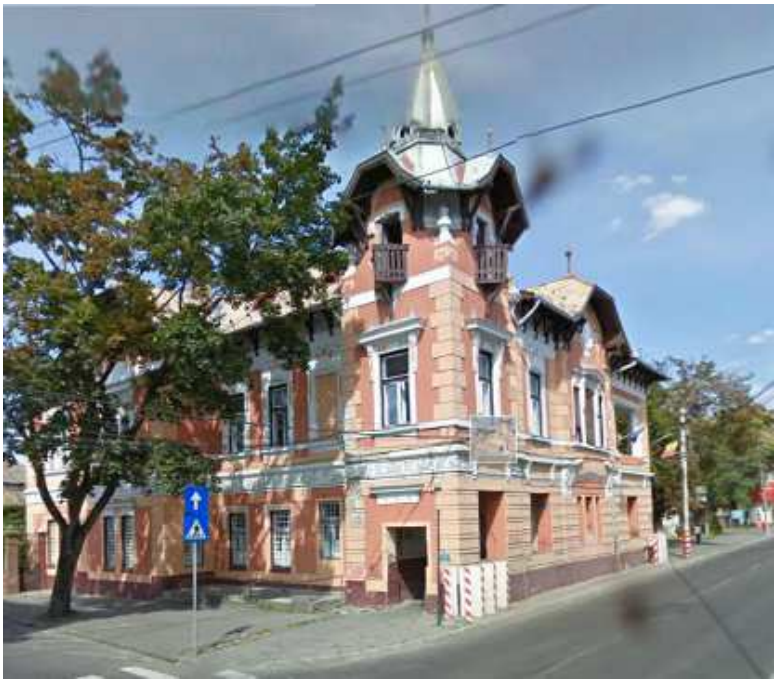

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/sandorjanos_utca.htm/

/forrás: cjmures.ro/sediu/hu_index-4.html/

/forrás: maps.google.hu/maps/

Lakóház Dózsa György út 35. /Sándor János utca/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/sandorjanos_utca.htm/

Régi Vámház Dózsa György út 79. /Sándor József utca/

1907-ben épült Radó Sándor építészmérnök tervei alapján, valamikor a város határán. Falán a város címer ábrázolása túlélte a nehéz évtizedeket.

//forrás: erdelyweb.hu/mvhely/sandorjanos_utca.htm/

Lakóház Fecske utca 1.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

szecessziós diszítésű sarokház

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Föld utcai /ma str. Sincai/ szecessziós lakóházak - 1., 2., 8., 14., 16.

Sincai str, 1,

A 2-es és 8-as számú házat a fák eltakarják, nem fotózhatók.

14-es számú ház

16-os sz. ház

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Zamler Domokos százados háza Gecse utca 8.

Komor Marcell és Jakab Dezső tervének tekinthető. Építettője tragikus hirtelenséggel, egy váltó miatt önkezével vetett végett életének. Következő tulajdonosa, a csíki származású Blénessy fakereskedő is tragikusan végzi életét a havasokban. A ház Erdélyi Elemér volt torda vármegyei tisztviselő tulajdonába kerül, aki hívő katolikus ember volt. Iduna nevű leánya, Szántó Jánoshoz, a Háztulajdonosok Szövetségének volt elnökéhez, bankigazgatóhoz ment feleségül, ők is itt éltek. Szántó János 1945-ben a háborúban elesett, házukat ezért nem államosították. Ebben a házban lakott az 1920-as években Simor Jenő hegedűművész, városi zeneiskola tanára, aki innen ment ki Amerikába. További lakók: Pattantyús Manó tisztviselő, későbbi váradi színész, Porav törvényszéki bíró, Kincses Elemér bíró a háború után néhány évig.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/gecseutca.htm/

Lakóház Gecse utca 10.

Komor Marcell és Jakab Dezső tervezte

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/gecseutca.htm/

Lakóház Gecse utca 20.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/gecseutca.htm/

Müller – ház Hunyadi János utca 38. – ma str.Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+mihai+viteazul+tg+mures/

Szecessziós épület Müller, bankigazgató háza.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#tiszakalmanu/

Lakóház Hunyadi János utca 40. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Lakóház Hunyadi János utca 42. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Keresztes kiemeli a német jugendstil hatását, a változatos kiképzésű ablakokat és a fachwerkes oromzatot (valamint azt, hogy nehezen fényképezhető, amit én is alátámaszthatok). Az épület valóban egyik legimpozánsabb villája Marosvásárhelynek, kár, hogy tervezőjét nem ismeri a kutatás. /Keresztes Mihály kötetéből/

/forrás: kiskunfelegyvaroshaza.blogspot.hu/2011_11_01_archive.html/

Lakóépület Hunyadi János utca 44. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Str. Mihail Viteazul 44. Ismerteti Keresztes 2000, 136. A sárgára festett, igen dekoratív, hullámos attikával lezárt utcai homlokzattal rendelkező házat Keresztes Gyula analógiák alapján Körössy Albertnek tulajdonítja. (Gerle - Kovács - Makovecz 1990, 225. sz. kép) A patkóíves kiugró bejárat, a hozzá vezető műkő lépcső és a vázákkal díszített lépcsőkorlát azonban némi kétséget támaszt. Igaz ugyan, hogy hasonlót tervezett Körössy, de jó esély van rá, hogy a megoldást átvették tőle.

/forrás: kiskunfelegyvaroshaza.blogspot.hu/2011_11_01_archive.html/

Lakóépület Hunyadi János utca 48. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Lakóépület Hunyadi János utca 50. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Lakóépület Hunyadi János utca 54. /str. Mihái Viteazul/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Molnár Andor háza – Hunyadi János utca 56. / /str. Mihái Viteazul/

A Városi Könyvtár vezetőjének háza, Radó Sándor tervezte.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Lakóház

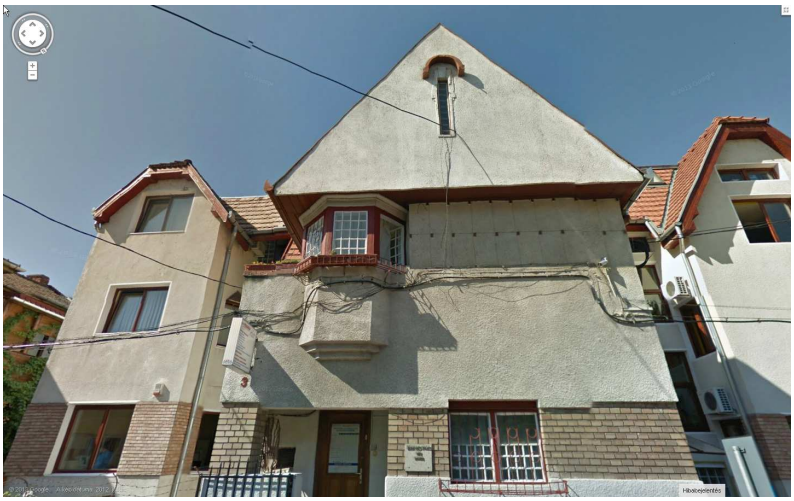
Iskola utca 18.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#iskolau/

Schmidt - ház Jókai Mór utca 3. /str. Eminescu/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Szülészeti kórház Schmidt főorvosának lakóháza
Toroczkai Wigand Ede tervezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#jokaiu/

Lakóház - Jókai Mór utca / Str. Eminescu 10.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Lakóház Jókai Mór utca / Str. Eminescu 14.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Lakóház Jókai Mór utca / Str. Eminescu 24.

A ház bejárati kapuja

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

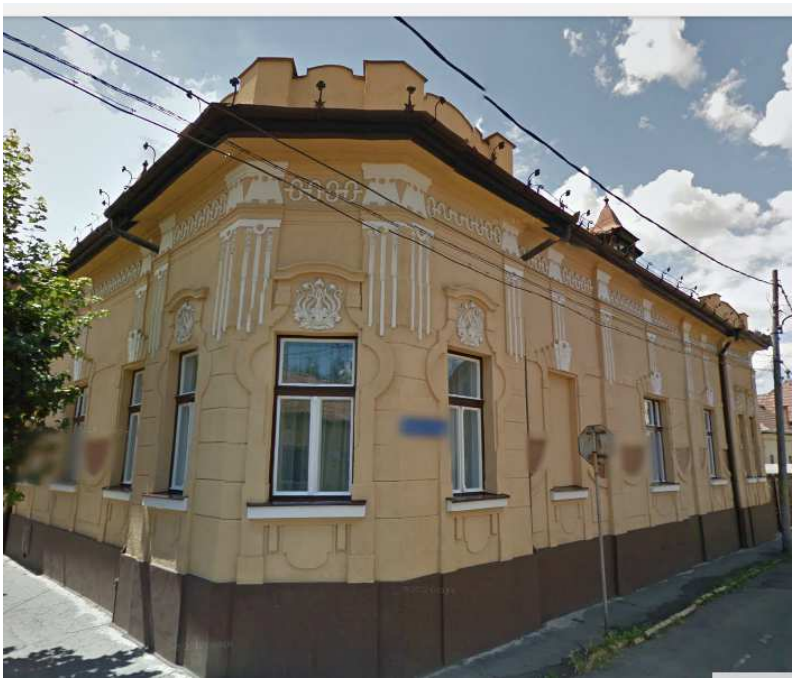
Lakóház Jókai Mór utca 52. /str. Eminescu/

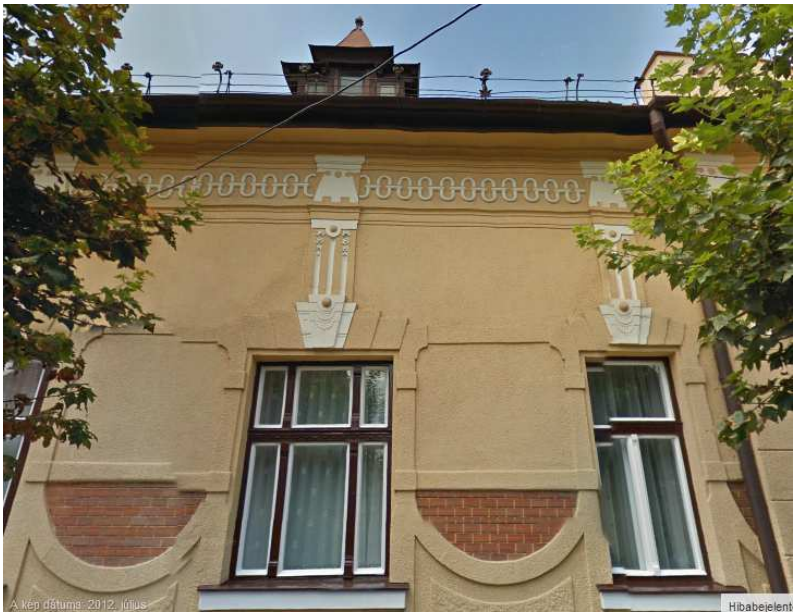

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#/

Lakóház József utca 5. / str. Cosminului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=strada+cosminului+tg+mures/

Századeleji épület szecessziós homlokzattal.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóházak Kálvária utca /str.Alexandru Papiu Ilarian/1., 7.,

1-es szám

7-es szám.

/forrás: maps.google.hu/maps?q=str+papiu+ilarian+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóházak Kálvária utca /str.Alexandru Papiu Ilarian/ 13., 15.

A 13-as házból sajnos nem sok látszik

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+papiu+ilarian+targu+mures/

A 15-t, pedig éppen tatarozták
A 13 és 15-ös sz. házak a Katonai-féle házak tervezője Keleti Béla.
/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Tanári lakások

Kazinczy Ferenc utca /str. Kolgilniceanu/
/régebben Ebhát utca/

A Református Kollégium elöljáróságának határozata nyomán, az 1900-as években hozzákezdtek Soós Pál építőmester irányításával egy utcasornyi tanári szolgálati lakás építéséhez. Az 1948-as államosítás után a lakások a sportiskolához kerültek. Az udvarokat és kerteket sporpályává alakították át, amelyet ma is a Bolyai Líceum használ.
Itt állott korábban az Ebhát utcában Mátyus István orvosdoktor, író lakása.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_8.html#ebhat/

Lakóházak Kemény Zsigmond utca /Radnai, Rodnei / 8., 10., 12., 14., 20. sz. épületek

Csiszár Lajos által tervezett és eladásra épített házak

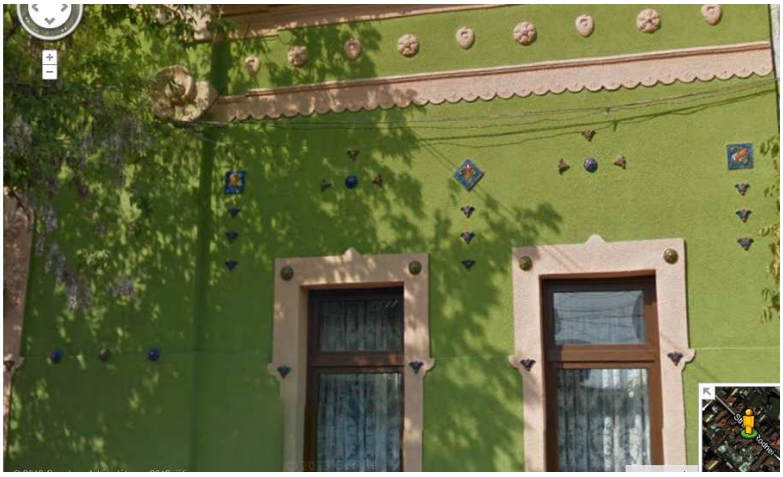

8-as sz. ház, a tatarozással eltüntek a szecessziós jegyek csak a kapu rácsozatán látszik.

10-es sz. , tatarozás után itt is csak a kapu rácsozata őrízte meg a szecessziós jegyeket.

A 12-es házon szerencsére helyreállították a régi díszítést is.

A 14-es számú ház

20-as sz. épület szintén kis kerámia díszítéssel.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=kemény+Zsigmond+utca+targu/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Kiss Ernő utca 5. / Str. General Traian Mosoiu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Moşoiu,+Traian+targu+mures

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Kiss Ernő utca 6. / Strada General Traian Mosoiu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Moşoiu,+Traian+targu+mures

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Kiss Ernő utca 8. / Strada General Traian Mosoiu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Moşoiu,+Traian+targu+mures

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Weinfeld ház Kiss Ernő utca 23. / Strada General Traian Mosoiu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Moşoiu,+Traian+targu+mures

A tulajdonosnak fafelvágó fűrészvállalata volt.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Klastrom utca 7. / str.Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+mihai+viteazu/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Klastrom utca 10. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+mihai+viteazu/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Lakóház Klastrom utca 11. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+mihai+viteazu/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

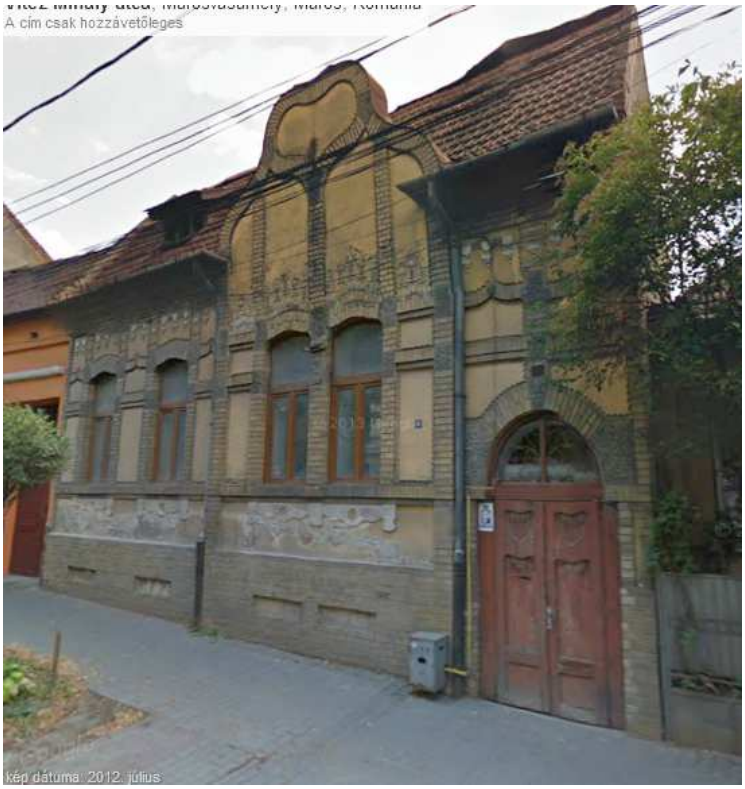
Lakóház Klastrom utca 12. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+mihai+viteazu/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak/

Marthy Pál háza Klastrom utca 16. /str. Mihái Viteazul/

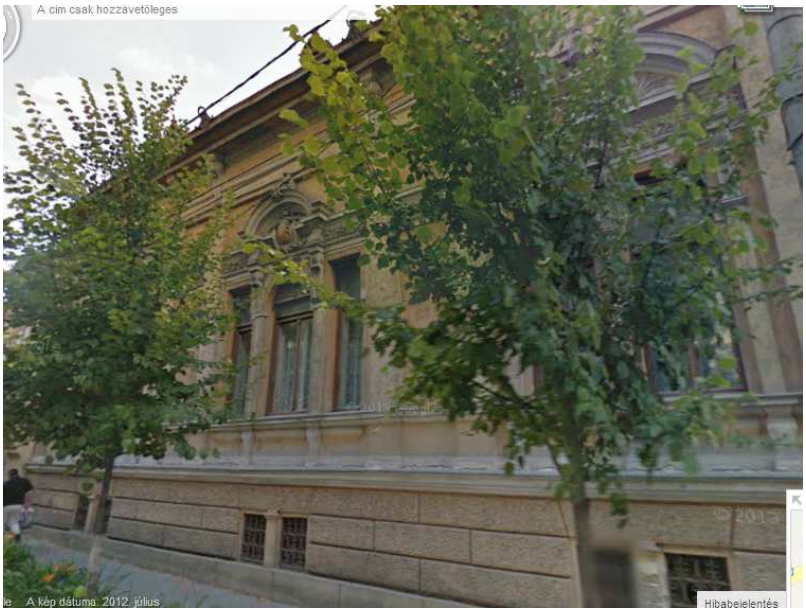

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Marthy Pál a Római Katolikus Gimnázium rajztanára volt. A homlokzat kialakítása Komor és Jakab művészek tervmunkája volt.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Dudutz – ház Klastrom utca 20. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

A Feketekutya-cég tulajdonosa, gazdag kereskedő építtette.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Szász József háza Klastrom utca 32. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Tervezte és kivitelezte Lobenschuss József mérnök, utolsó tulajdonosa Szász lánya Fülöpné,

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Szász József háza Klastrom utca 34. / str. Mihai Viteazul

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Szász Józse gazdag földbirtokos háza.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Klastrom utca 36. / str. Mihai Viteazul

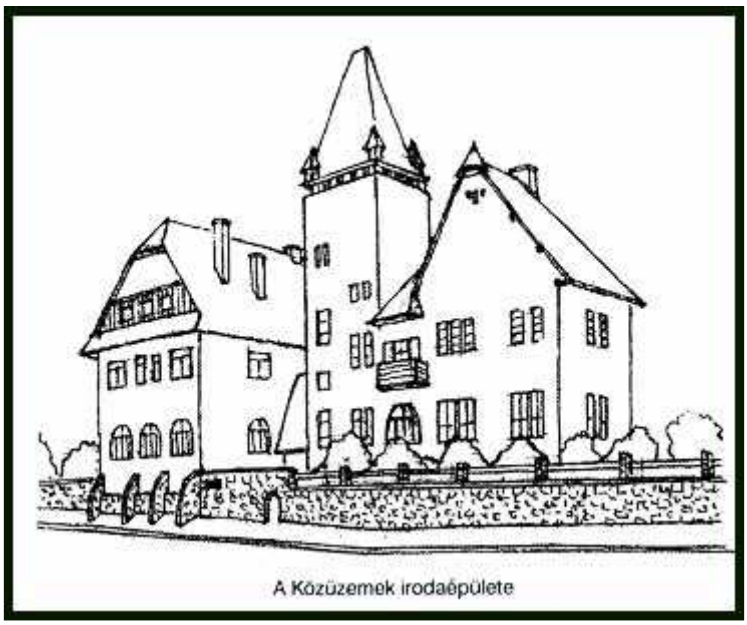
/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=Marosvásárhely/

Gazdag bőrkereskedő építtette.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Közüzemek irodaépülete - Aquaserv Vízszolgáltató

Kós Károly utca 1.

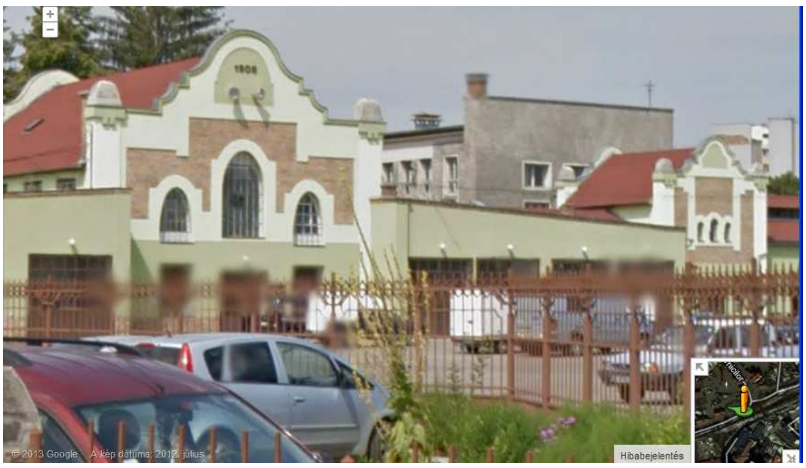
Kós Károly tervrajza
/forrás: szecessziosmagazin.com/magazin2/keresztesgyula.php/

Az épületek ma

Épületek az Aquaserv Zrt. területén

A közüzem épülete Kós Károly tervei alapján épült a 20. század elején, 1903-ban az akkori polgármester, Bernády György megbízásából.

/forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B3s_K%C3%A1roly-mellszobor/

Agroferra üzletház Kossuth Lajos utca 7 sz. alatti székhelyük. / str. Calarasilor/

A Kosssuth utca 6-8 sz. alatt működött a cég.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Lakóház Kossuth Lajos utca 10. /str. Calarasilor/

A 10. szám alatti emeletes lakóházat egy **gazdag kereskedő** építette, földszintjén üzlethelységek, az udvariszárny-épületben raktárok, az emeleten lakások készültek. Szecessziós homlokzatú, tulipános, mozaikszerű díszítéssel. Az erkély kovácsoltvas korlátjának elemei népi motivumos díszítőelemeket tartalmaznak.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Krausz – ház Kossuth Lajos utca 12. /str. Calarasilor/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Fehér Ló vendégfogadó Kossuth Lajos utca 14. /str. Calarasilor/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+calarasilor+tg+mures/

Földszintes, múlt századi ház. Kocsma, vendég-szálló működött benne.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Potoczky Péter háza Kossuth Lajos utca 18. /str. Calarasilor

Potoczky Péter gazdag kereskedő, a XIX. századi földszinti lakóházat egy emelettel magasította, Csiszár Lajossal a város akkori egyik legkiválóbb építészével. . Homlokzata kazettás homlokfallal, kiemelt tetőzettel népies építészet hatását mutatja, szecessziós ablakbeosztású, virágmotivumos (tulipános) díszekkel.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm

Knöpfler-ház Kossuth Lajos utca 34. /str. Calarasilor

Az utcai homlokzat plasztikai díszítése Schuhbauer Antal munkája (cartousch- és a kagylódíszes ablakszemöldök párkányok). Telkén botanikus kertet hozott létre, melyet az államosítás után felparcelláztak, és beépítettek.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Nusbaum – ház Kossuth Lajos utca 35. /str. Calarasilor

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+calarasilor+tg+mures/

Gazdag kereskedő háza, földszinten üzlethelyiségekkel, emeleten lakásokkal.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Izmail – ház Kossuth Lajos utca 58. /str. Calarasilor

Földszintjén a tulajdonos gyógyszertára működött. Változó formájú ablakok, virágmotívumos szemöldökpárkányok, a lizénák virág- és levélmotívum díszitései, az erkély kovácsoltvas korlátjának vonalvezetése a szecesszió változatosságát mutatja

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Gépkocsivezető-képző Iskola Kossuth Lajos utca 105. /str. Calarasilor

Egyike a **dr. Bernády György** építette öt elemi iskolának 1905-1906 között, szecessziós stílusjegyekkel. 1977-ben a Maros-híd építésekor átalakították, és azóta a jelenlegi funkcióját látja el.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kossuthutca.htm/

Benkő László háza

Köteles Sámuel utca 1.

Soós Pál vásárhelyi építőmester építette. Itt nyitotta meg nyomdáját Benkő László újságíró, a Székely Nép újság főszerkesztője. Jelenleg a földszinten lévő kiállítóteremben Nagy Imre festőművész hagyatékából álló kiállítás tekinthető meg.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak_8.html/

Bolyai – ház Köteles Sámuel utca 5.

1901-ben építette a református Kollégium az utca megnyitása miatt, Soós Pál építőmester irányításával, annak sz ősi háznak a helyén amelyben a **két Bolyai** lakot: Bolyai Farkas 1804-től 1856-ig haláláig, fia Bolyai János itt töltötte gyermek és ifjúkorát. 1876. évi tűzvész után Tolnai Lajos vártemplomi lelkész szükségmegoldásként itt lakott (miután a református parókia is leégett). A háznak az évtizedek során mindig kiemelkedő személyiségek voltak lakói: **dr. Dékáni Kálmán** tanár, Teleki Téka főkönyvtárosa 1902-1925 között, **Trózner Lajos** és felesége (Soós Pál leánya) 1931-ig, majd félévszázadig itt élt és alkotott **Molter Károly**, kollégiumi tanár és író, majd később gyermekei.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm/

Reichatper fürdőorvos háza Köteles Sámuel utca 8.

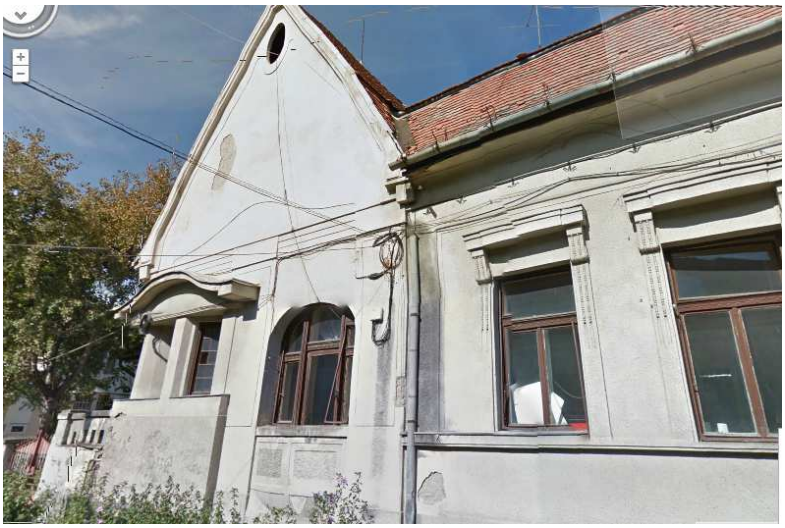

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=köteles+sámuel+utca+marosvásárhely

A szecessziós ház később a Telegdi család tulajdonába került.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm/

Mikó – ház Köteles Sámuel utca 12.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=köteles+sámuel+utca+marosvásárhely

Vidéki földbirtokos nemesi család városi háza, kúriaszerű, magas, törtsíkú tetőzettel. Toroczkai Wigand Ede tervezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm/

Horváth László mérnök lakóháza Köteles Sámuel utca 14.

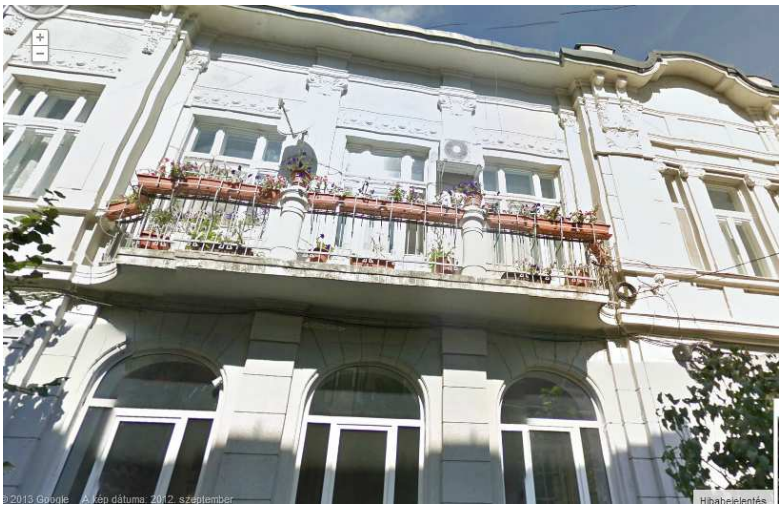

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=köteles+sámuel+utca+marosvásárhely

Kétsíkú homlokzattal, az ablakok parapetjében tulipán-motívumokkal. itt lakott Tompa Miklós, a Székely Színház volt igazgató rendezője.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm/

Réder I. bankigazgató családi háza Köteles Sámuel utca 16.

/forrás: https://maps.google.hu/maps?hl=hu&q=köteles+sámuel+utca+marosvásárhely

Tervezte Radó Sándor.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm/

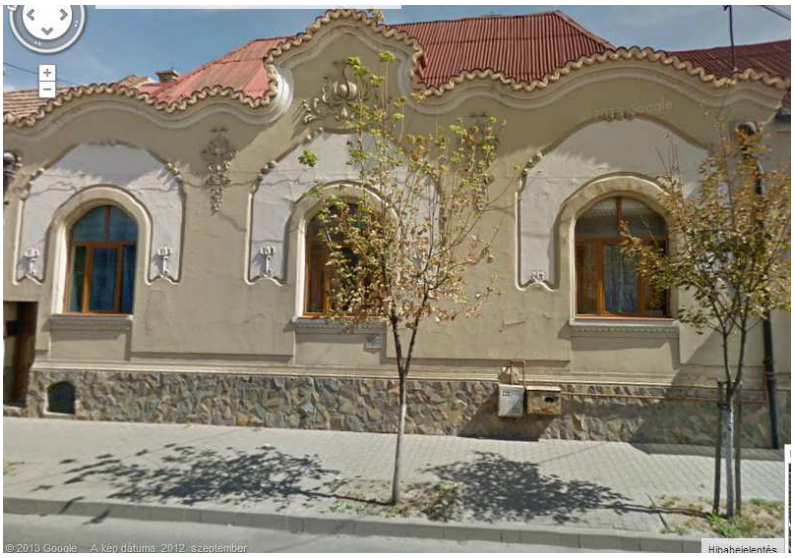
Lakóház Lajos király utca 30. /str. Cuza Voda/

https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Lajos király utca 34., /str. Cuza Voda/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

Tervezte Keleti Béla /tulipános díszítőmotívumok/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Lajos király utca 36. /str. Cuza Voda/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Lajos király utca 37. /str. Cuza Voda/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

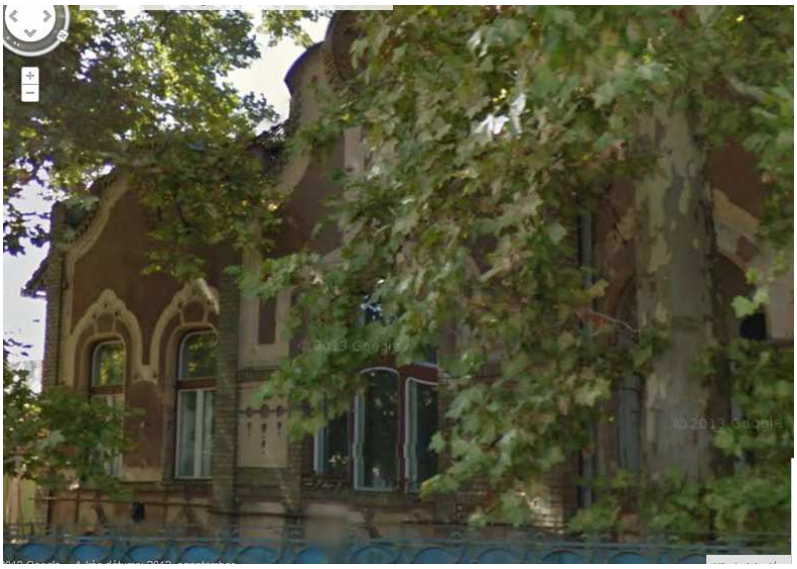
Lakóház Lajos király utca 39. /str. Cuza Voda/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Csiszár – Várady villa Lajos király utca 97. . /str. Cuza Voda/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+cuza+voda+tg+mures/

Csiszár tervezte, Várady kivitelezte 1910-11-ben tulipános díszek ill. építőipar jegyei (jelvényei). Államosítás után bölcsöde, majd vállatok használták.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

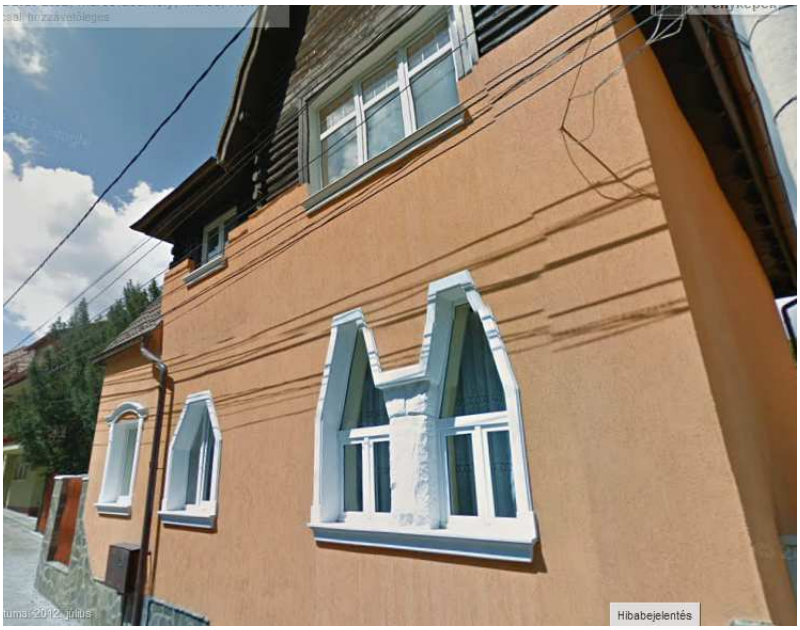
Lakóház Lehel utca 13./ str. Argesului/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+argesului+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Lehel utca 19./ str. Argesului/

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+argesului+targu+mures/

Torockai Vigand Ede tervezte

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Liszt Ferenc utca 6,8, 7.

/sajnos a képből nem sikerült többet kihozni/ 6. sz. épület

8. sz. ház, jobbra a 6-os sz. ház látszik

tetőzet mintázata

7-es számú épület

6 és 8. szám építettője ismeretlen, a század első éveiben dr. Balogh Endre ügyvéd lakása volt, a második világháború után Zoltán Aladár zeneszerző, a marosvásárhelyi filharmónia igazgaója vásárolta meg családja részére, majd csere révén dr. Nagy Zoltán tulajdonába került.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

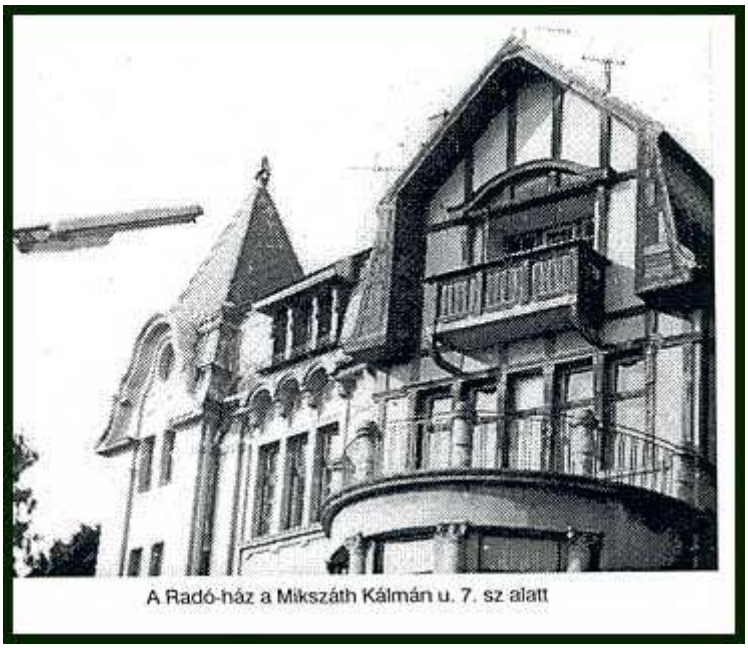
Lakóház Mikszáth Kálmán utca 4. / str. Artei

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str.Artei+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Radó – ház Mikszáth Kálmán utca 7. /Köteles Sámuel utca sarkán. /str. Artei

A Radó-ház a Mikszáth Kálmán u. 7. sz alatt

Toroczkai Wigand Ede manzard lakása

A tábla tervezője Kós András (Sztána, 1914. november 4. - Kolozsvár, 2010. június 11.) szobrászművész /Kós Károly fia/

„Az emeletes lakóházat Radó Sándor tervezte saját maga részére 1912-ben, az utca felső végébe elhelyezve. A bérház nagy magasságával, három szabad homlokzatával impozáns épületként áll a felső saroktelken. Homlokzatai más és más formájú ablakokkal, nyitott és zárt erkélyekkel, oromzatos falkiképzéssel és változatos tetőkiépítésekkel a szecesszió jellegzetes példája. A második emelet három ablaka fölött falmozaik kép díszíti a homlokzatot. A homlokzaton az építész-tervező fantáziájának nagy változatossága érzékelhető.
Az épület egyik lakrészét Toroczkai Wigand Ede bérelte, aki lakrésze belsőit saját ízlésére áttervezte, alakította."

/forrás: szecessziosmagazin.com/magazin2/keresztesgyula.php/

/erdelyweb.hu/mvhely/kotelesutca.htm#rado/

Lakóépület Munkácsy Mihály utca 6. / Fenyő utca / str.Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu

Lakóház Munkácsy Mihály utca 9. / Fenyő utca / str.Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu

Lakóépület Munkácsy Mihály utca 18. /Fenyő u./str, Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Volt iskola, a II. v.h. előtt Munkácsy Mihály utca 19. /Fenyő u./
Str. Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

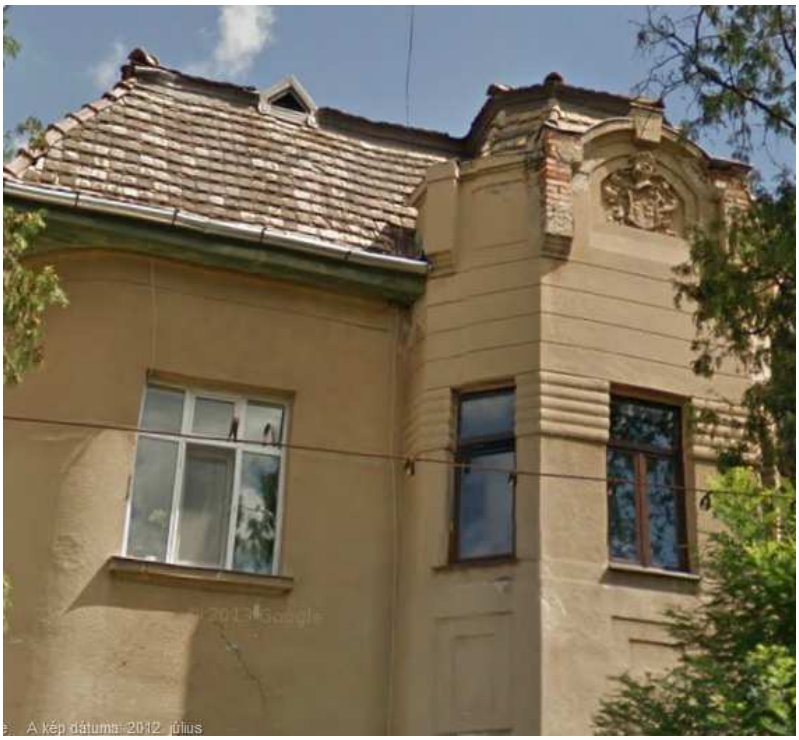
Lakóépület Munkácsy Mihály utca 20. /Fenyő u./ str.Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Lakóépület Munkácsy Mihály utca 21. /Fenyő u./ str.Bradului

/forrás:http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Lakóépület Munkácsy Mihály utca 22. /Fenyő u./ str.Bradului

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

Vila Lucretia Cretu nevű iskolaigazgató lakta a két világháború között.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Lakóház Munkácsy Mihály utca 23. /Fenyő u./ str.Bradului

/forrás:http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Lakóház Munkácsy Mihály utca 24. /Fenyő u./ str.Bradului

/forrás:http://maps.google.hu/maps?q=Fenyő+utca+marosvásárhely

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#munkacsyu/

Lakóház Petelei István utca 16. (1909: A Szántó utcából a Poklos patak felé a Ladosán féle telken át nyitott utca, 1995: Kertészek utca-str. Gradinarilor)

/forrás:http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=24&gs_id=189&xhr=t&q=str.+Gradinarilor+targu/

Csiszár Lajos munkájának véleményezhető.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Petelei István utca 20. (1909: A Szántó utcából a Poklos patak felé a Ladosán féle telken át nyitott utca, 1995: Kertészek utca-str. Gradinarilor)

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=24&gs_id=189&xhr=t&q=str.+Gradinarilor+targu/

Csiszár Lajos munkájának véleményezhető.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Petelei István utca 22. (1909: A Szántó utcából a Poklos patak felé a Ladosán féle telken át nyitott utca, 1995: Kertészek utca-str. Gradinarilor)

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=24&gs_id=189&xhr=t&q=str.+Gradinarilor+targu/

Csiszár Lajos munkájának véleményezhető.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Petelei István utca 24. (1909: A Szántó utcából a Poklos patak felé a Ladosán féle telken át nyitott utca, 1995: Kertészek utca-str. Gradinarilor)

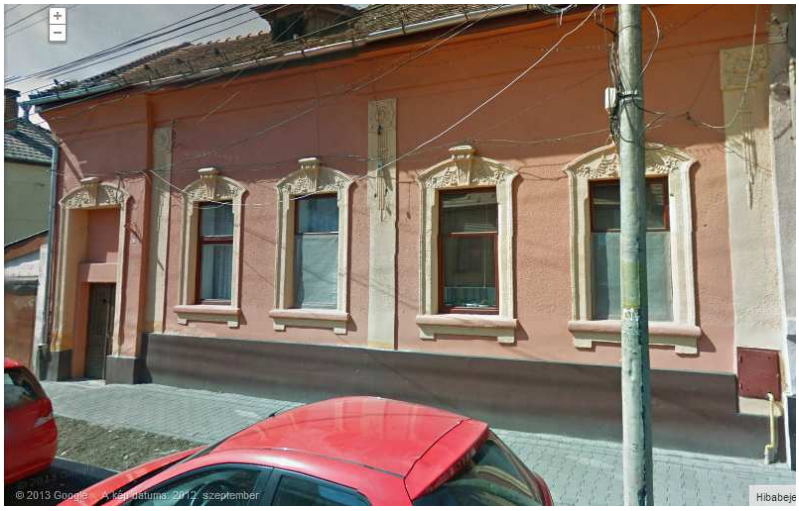

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=24&gs_id=189&xhr=t&q=str.+Gradinarilor+targu/

Csiszár Lajos munkájának véleményezhető.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Petelei István utca 26. (1909: A Szántó utcából a Poklos patak felé a Ladosán féle telken át nyitott utca, 1995: Kertészek utca-str. Gradinarilor)

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=24&gs_id=189&xhr=t&q=str.+Gradinarilor+targu/

Csiszár Lajos munkájának véleményezhető.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 4. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 9-11. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

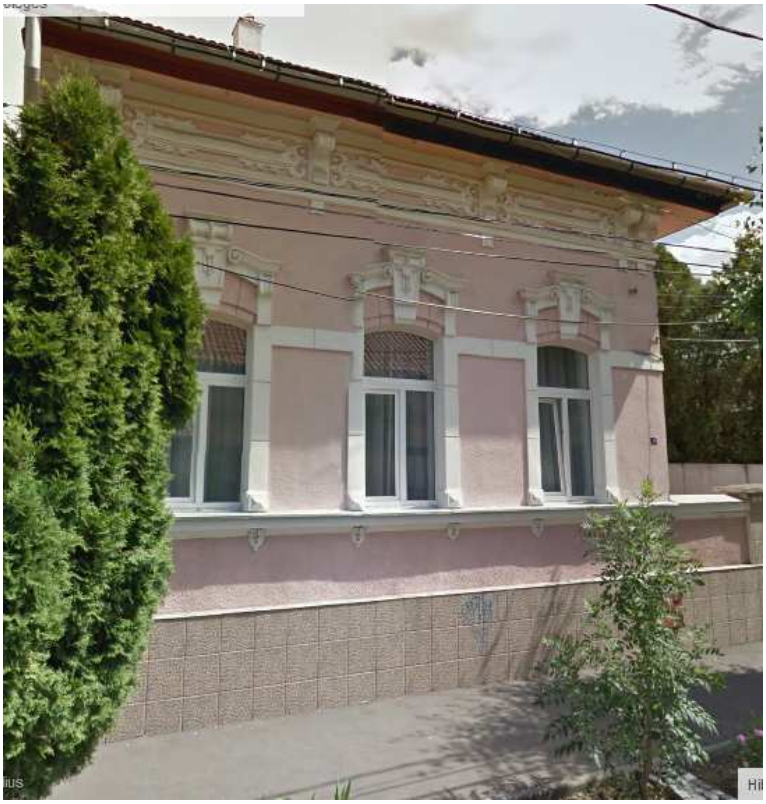
Lakóház Rákóczi Ferenc utca 12. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

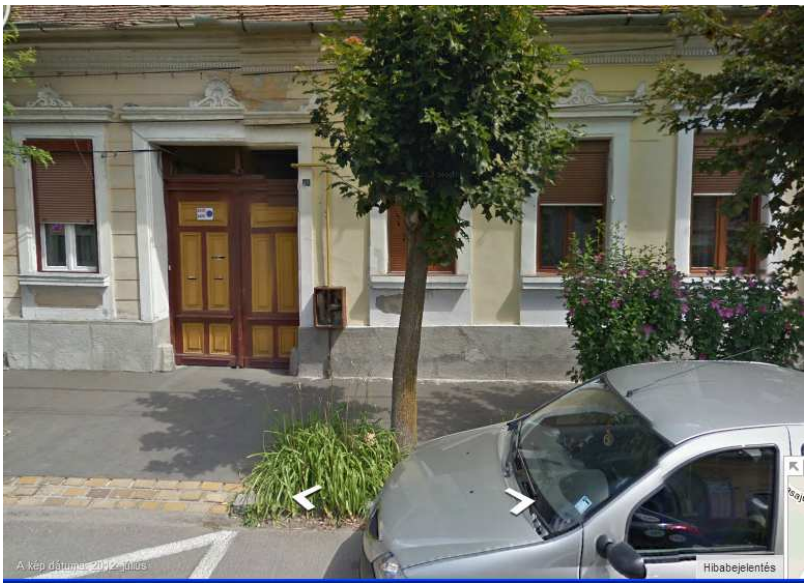
Lakóház Rákóczi Ferenc utca 16. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 22. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 25. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

Vámos-ház Rákóczi Ferenc utca 29. /str. Avrem Iancu/

/kép forrása: cjmures.ro/sediu/hu_index-3.html/

Textilkereskedő volt az utolsó tulajdonosa.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 31. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 33. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu

Lakóház Rákóczi Ferenc utca 48. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu

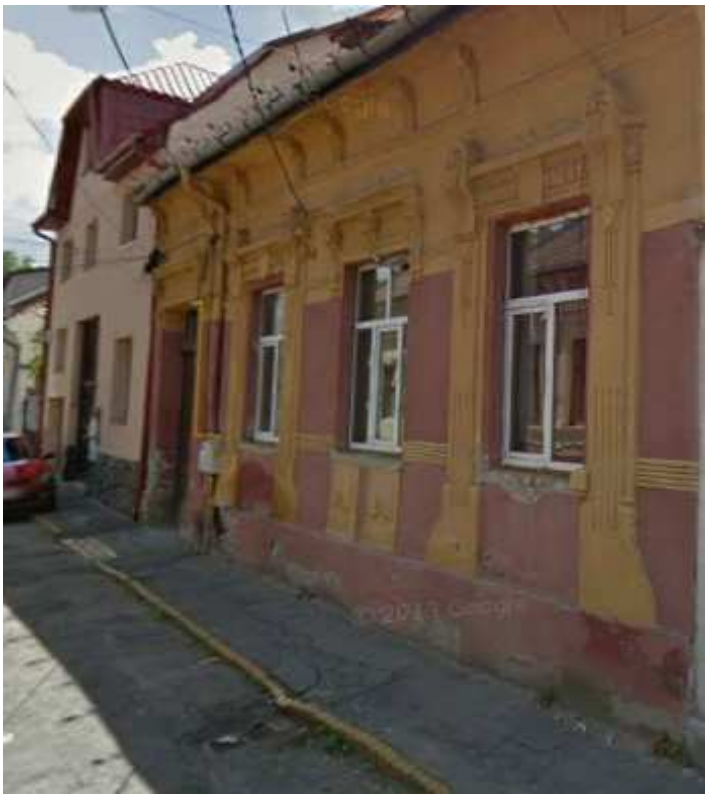
Lakóház Rákóczi Ferenc utca 62. /str. Avrem Iancu

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+avram+iancu+targu+mures/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm#rakocziu/

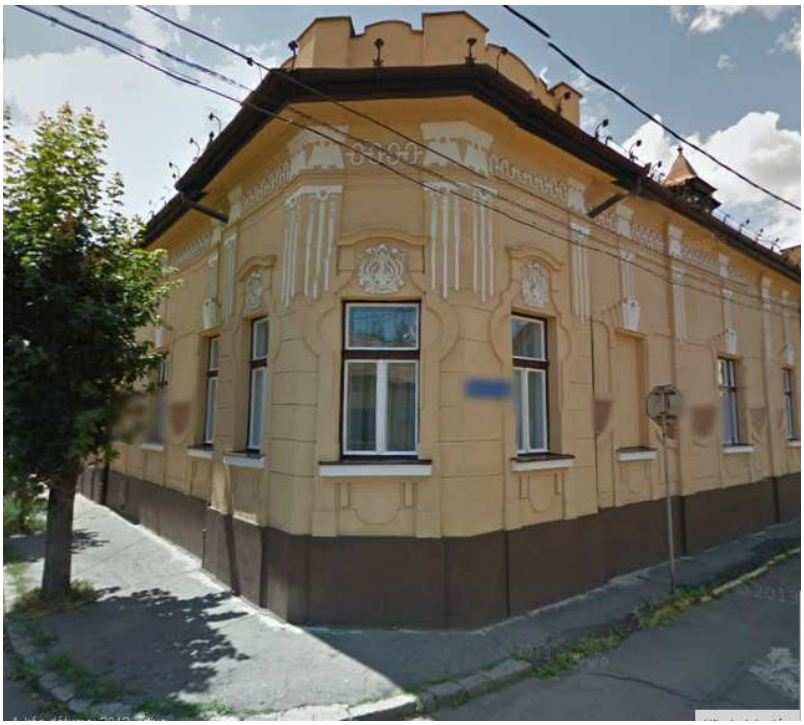
Lakóház Régi Kórház utca 2. / str, Spitalului Vechi

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=22&gs_id=f&xhr=t&q=str,+Spitalului+Vechi/

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Lakóház Régi Kórház utca 18. / str, Spitalului Vechi

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=22&gs_id=f&xhr=t&q=str,+Spitalului+Vechi/

Egy bankigazgató építette.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Gyermekmenhely Szent István király utca / str. Gh. Marinescu

http://marosvasarhelyi-kepeslapok.blogspot.hu/search/label/%C3%81llami%20gyermekmenhely#.UaOHJ9jTCPA/

Kivitelezője Csiszár Lajos építőmester volt.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

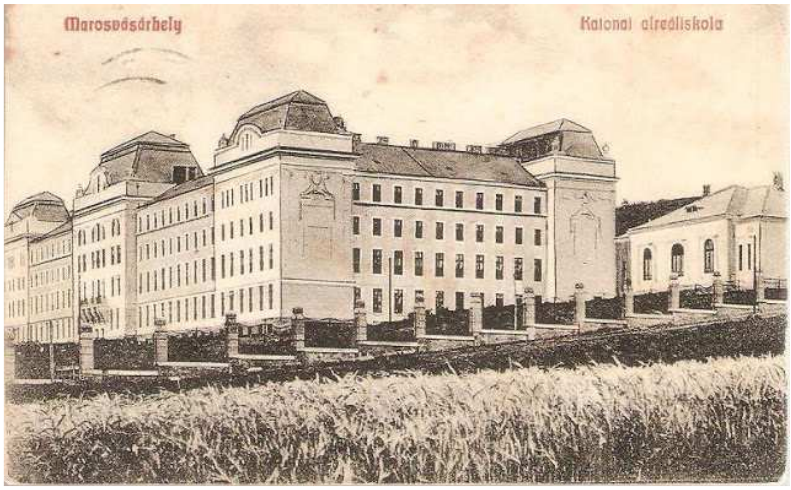
Katonai Alreáliskola Szent István király utca / str. Gh. Marinescu

1914.

1925.

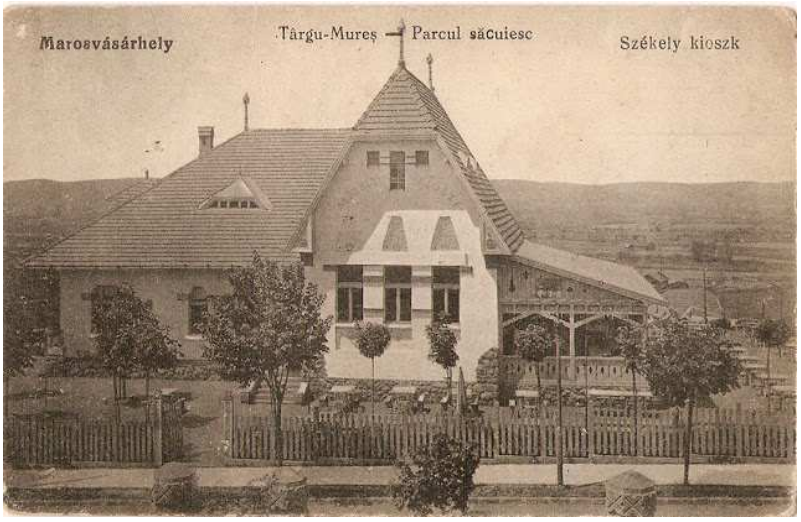

/forrás: http://marosvasarhelyi-kepeslapok.blogspot.hu/search/label/Katonai%20alre%C3%A1l%20iskola#.UaOEt9jTCPA/

A kivitelezési versenytárgyalást 1907-ben a budapesti Grünwald testvérek cége nyerte, ünnepélyes megnyitó 1909. október 5-én volt

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Székely – kioszk Szent István király utca / str. Gh. Marinescu

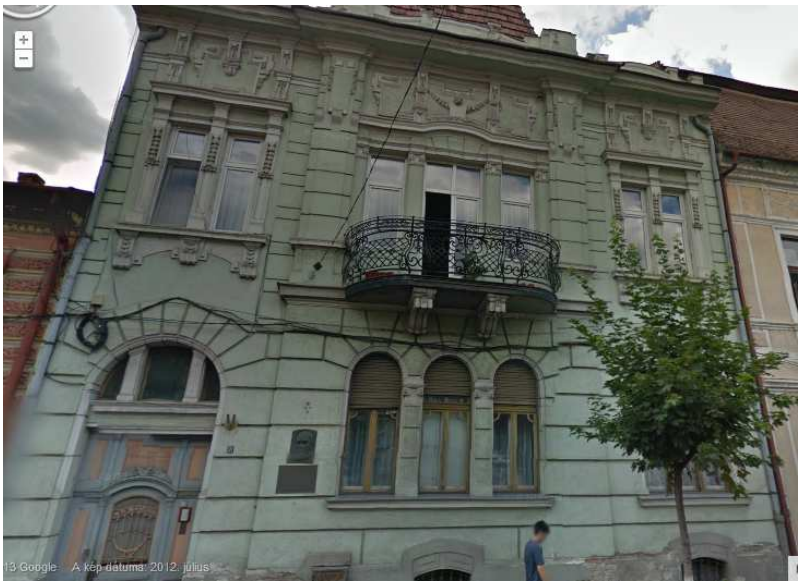

/forrás: http://marosvasarhelyi-kepeslapok.blogspot.hu/2012/09/szekely-kioszk-1917.html#.UaN8-9jTCPA/

Radó Sándor tervezte és Várady Árpád kivitelezte.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Bernády-ház Szentgyörgy utca 31. / str. Revolutiei

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+revolutiei+targu+mures

1912-13-ban építette Bernády György, haláláig lakott benne. Az épületet Radó Sándor tervezte. 1999. október. 29.én az épület falára a Bernády György Közművelődési Alapítvány kezdeményezésére egy bronztáblát helyeztek el, melyet Hunyadi László, Kiss Levente és Balogh József alkotott. Államosításkor a házat a Jenei család lakta mint örökös.

/forrás: erdelyweb.hu/mvhely/hazak9.htm/

Sámson udvar Szentgyörgy tér 10. / piata Republicii

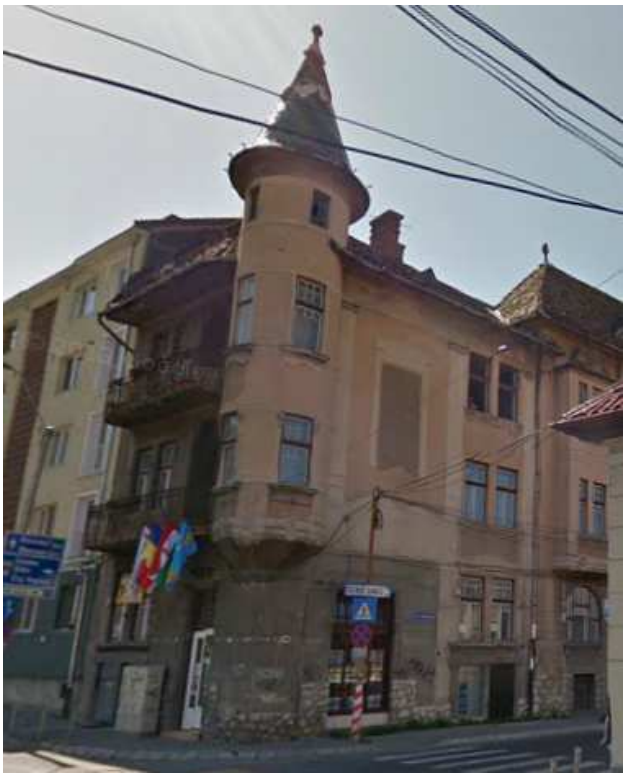

http://maps.google.hu/maps?q=piata+republicii+targu+mures

A századfordulón épült, itt működött Sámson Ferenc teherfuvarozási vállalata széles udvarral,nagy istálókkal ahol mecklenburgi lovait tartotta. A színesre festett kocsikat rézveretes lószerszámú lovak vontattás a város utcáin. Államosítás után kenyérgyárrá alakították át.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/szentgyorgy.htm/

Sallenberger-ház Szondi György utca 1./ str. Grivita rosie

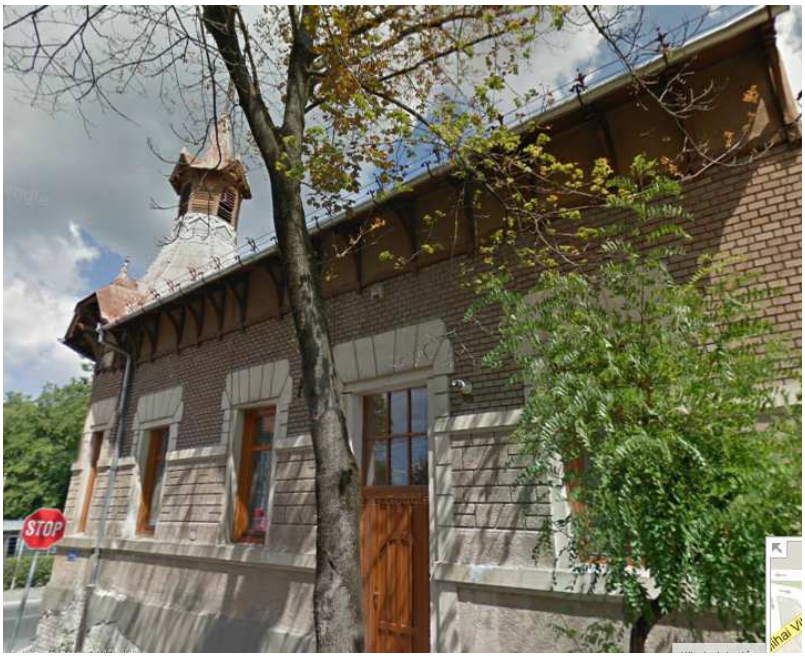

/forrás: http://maps.google.hu/maps?gs_rn=14&gs_ri=psy-ab&cp=25&gs_id=ox&xhr=t&q=str.+Grivita+rosie+torgu/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/szentgyorgy.htm/

Kárnász család háza Trébely utca 1.

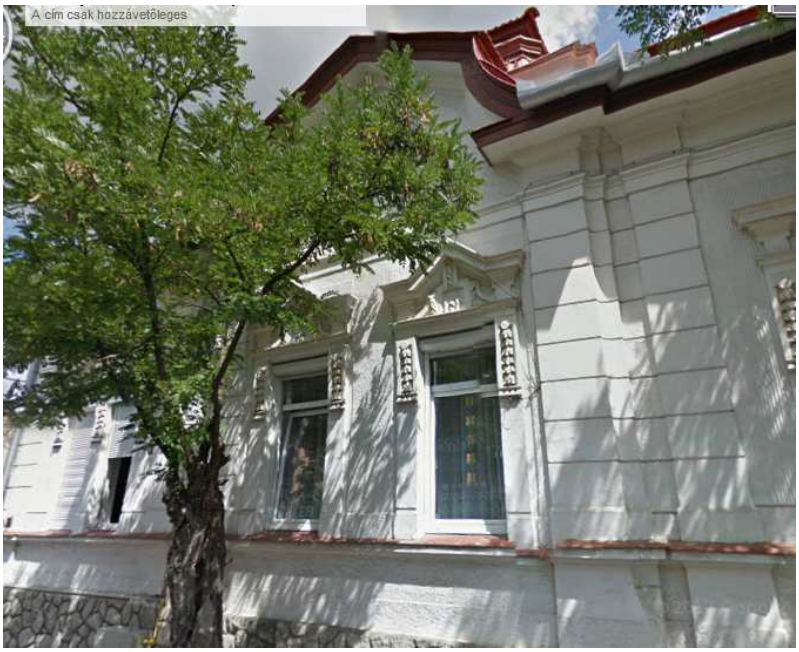

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

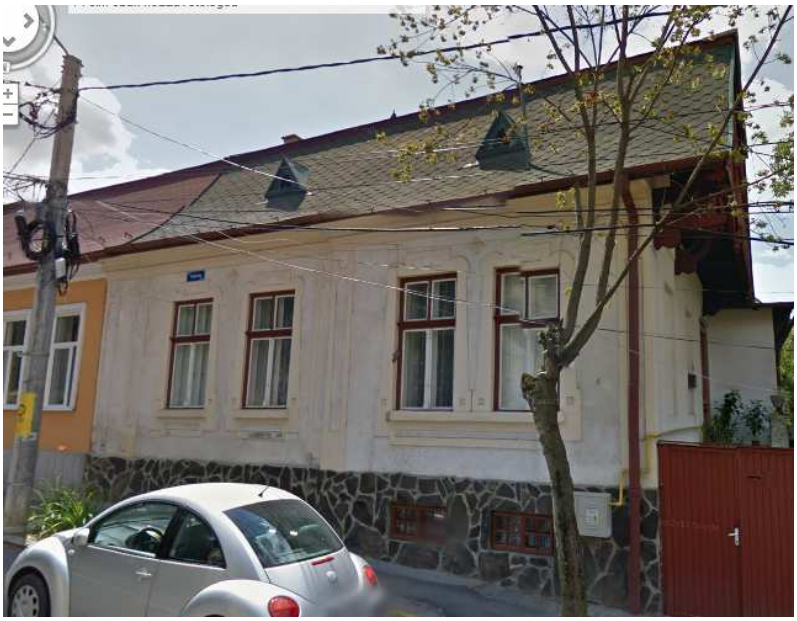
Lakóház Trébely utca 3.

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Trébely utca 4-6.

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Trébely utca 5.

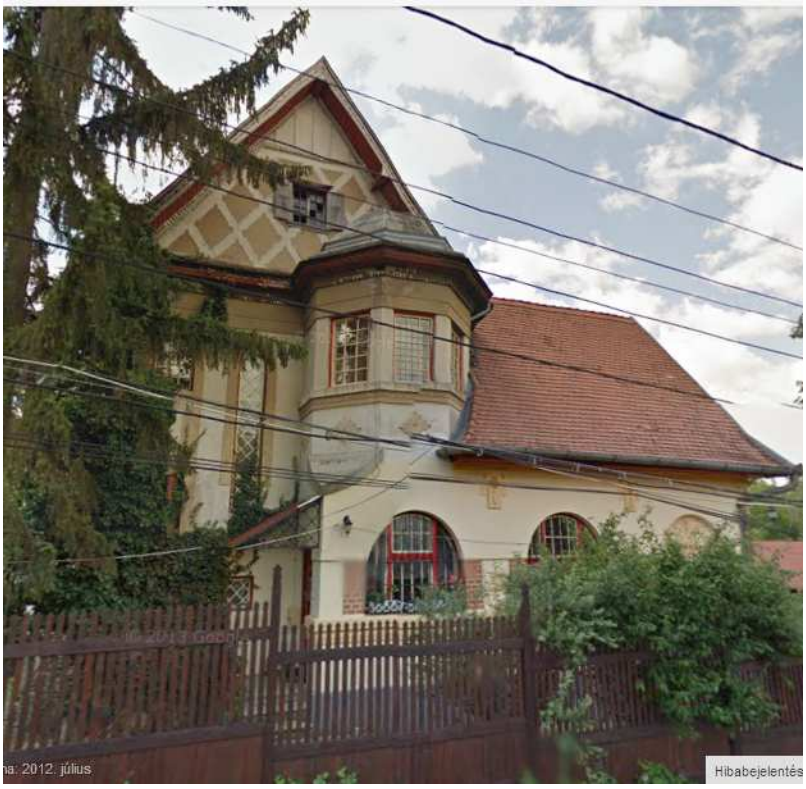

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

Petelei földbirtokos építtette.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Dr. Máté János ügyvéd háza Trébely utca 14.

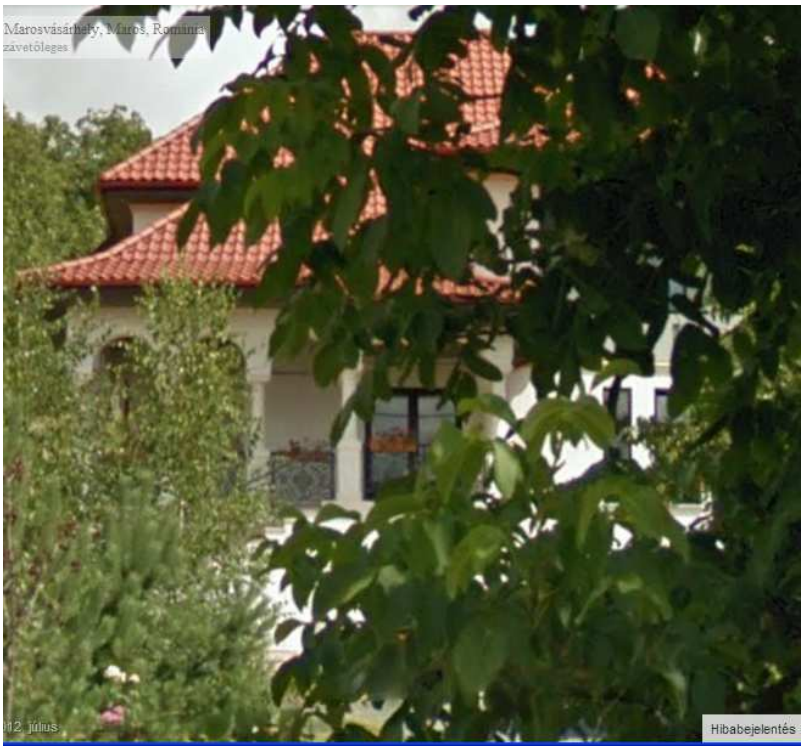

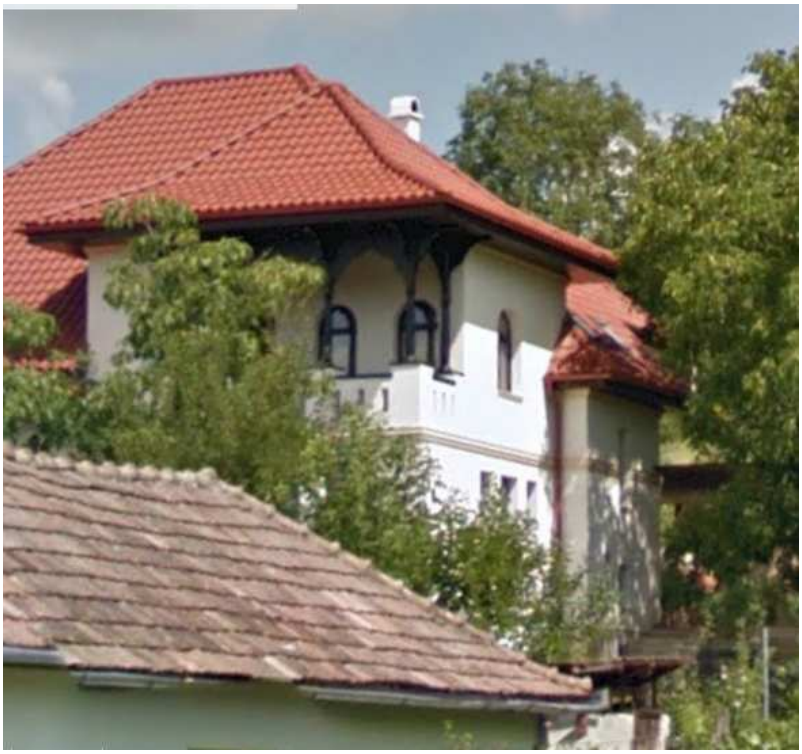
/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

Metz Ervin tervezte, 1925-ben épült. Bustya Lajos kivitelezésében.

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Trébely utca 49.

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=Trebely+utca+targu+mures6/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóházak Wörösmarthy Mihály utca 13. / str. Marasti

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+marasti+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóházak Wörösmarthy Mihály utca 15. / str. Marasti

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+marasti+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lax-ház /átalakították/ Wörösmarthy Mihály utca 21. / str. Marasti

Régi rész

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str+marasti+tg+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Wesselényi Miklós utca 2. / str. Predeal

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+predeal+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Lakóház Wesselényi Miklós utca 6. / str. Predeal

/forrás: https://maps.google.hu/maps?q=str+predeal+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Patrovics mérnök háza Zichy Mihály utca 7. /Berkes utca

/Forrás: http://maps.google.hu/maps?q=str.+Borzesti+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Izrael-ház Zrínyi Miklós tér 22. / Pieta Marasesti

/forrás: http://maps.google.hu/maps?q=piata+marasesti+targu+mures/

/forrás: http://www.erdelyweb.hu/mvhely/

Volt Piarista Főgimnázium

A településnek presztízst is jelentő főgimnázium 1911-12-ben épült fel. (Magát a piarista iskolát még III. Károly király alapította a 18. században.) Az új, modern iskolaépület tervezője a fővárosi építész páros, Baumgarten Sándor és Herczegh Zsigmond voltak.
Az impozáns méretű, három szintes, szecessziós stílusú sarokház mindkét utcai homlokzata hasonló elemekből áll, bár a főbejáratot is magába foglaló, hosszabbik épületszárny kialakítása változatosabb, gazdagabb. Az épület sarkait ill. tengelyben lévő bejárati részét rizalitok, ill. a mozgalmas megfogalmazású tető manzárd-szerű kiemelkedései hangsúlyozzák. A szerényebb vakolatdíszek, párkányok és az ablakok körüli vakolt keretek mellett a bejárat fölötti dombormű, ill. fölötte pedig a tudományt jelképező baglyok ékítik a homlokzatokat.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset/Volt-Piarista-Fogimnazium-Maramarossziget-798/

Kultúrpalota

A szecessziós *Kultúrpalotát* 1912–1913-ban, közadakozásból építtette Máramarossziget lakossága, Sándy Gyula budapesti építész tervei alapján. A kivitelező cég a beregszászi "Fuchs és társa" volt. Az épület báró Perényi Zsigmond nevéhez köthető, aki Máramaros vármegye főispánjaként a megyében működő kulturális egyesületeket akarta egy födél alá gyűjteni. A négytornyos palotában kapott helyet a városi könyvtár, a Széchenyi úri kaszinó, valamint a Máramaros Közművelődési Egylet székháza. Ide került Hollósy Simon Huszti vár című festménye is.
Trianon után a román állam az Astra román egyesületnek adta használatba az épületet. Zolopcsuk Pál Róbert helytörténész szerint 1938-ban egy ideiglenes bizottság döntése nyomán került az épület az ortodox egyház tulajdonába, és ortodox püspöki palotaként működött 1940-ig. A második bécsi döntést követően a palotát a magyar kincstár tulajdonaként telekkönyvezték, a világháború vége felé hadikórházzá alakították. 1945 után a román állam volt a tulajdonosa. Jelenleg városi könyvtár, művészeti iskola, tánciskola és egy egyetemi részleg működik benne.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1ramarossziget/

Groedel villa

1912.

/forrás:

….fontosnak mondható Groedel Herman és Groedel Ármin testvérek villájának építése a Kamarai úton, a város beépített övezetén kívül. E két épület egy új építési formát honosított meg a városban, ugyanis "villaszerűen lettek megépítve, egy angol park romantikus környezetében, amely elrendezés addig teljesen szokatlan volt. A századfordulón a már bárói címet kapott Groedel Ármin tulajdonába kerül mindkét villa, melyeket egyesít egy impozáns tornyos főépülettel, s így elnyeri máig ismert formáját.

/forrás: sites.google.com/site/fozoattila/maramarossziget/epiteszet-1887-1914/

Egykori Leányiskola

/forrás: aranyfust.com/2013/03/erdelyi-varosok-3-maramarossziget.html/

A város főterén látható az egykori *Leányiskola*. Külsejét szecessziós stílusban, színes kerámia díszítéssel látták el, 1901-ben, a millenniumi ünnepségek tiszteletére. Az épület ma az ukrán líceumnak (Liceul Ucrainean Taras Sevcenco) ad otthont.

/ forrás:hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1ramarossziget /

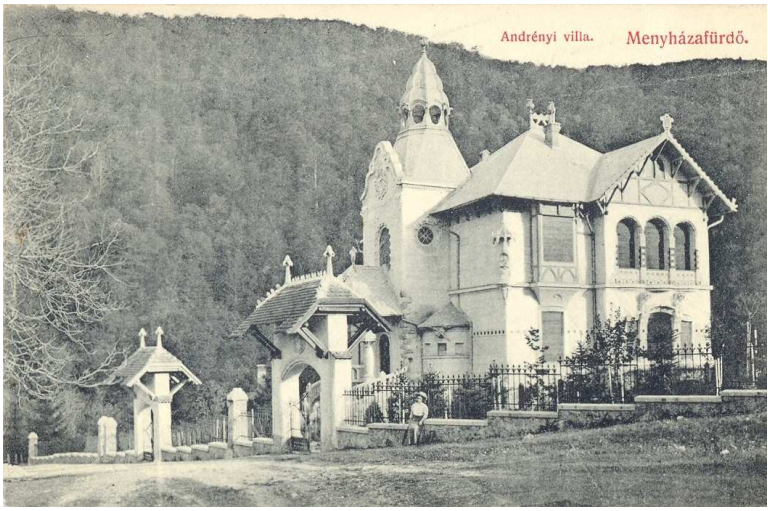
Menyháza

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Andrényi és Czárán villák 1909.

Andrényi villa /forrás: delmagyar.hu/forum-kepek/202/B2017013.jpg/

Menyháza fürdő-villák

Fürdőház 1913.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Evangélikus templom

Építették 1911-1912-ben RAVASZ JÁNOS lelkész buzgó és lelkes irányításával az új templomot, amely ma is ékessége a városnak. Ezt a templomot 1912 õszén GEDULY HENRIK nyíregyházi püspök szentelte fel. Ebben a templomban találhatók a régi templom padjai, az 1886-ból származó orgona, 1901-bõl eredõ oltári felszerelések és a gyönyörû csillár. Ugyanitt tekinthetjük meg az 1903-ban, ifj. Iványi Grünwald Béla festõmûvész, a nagybányai festõiskola egykori kiválósága által festett oltárképet, amely Krisztust ábrázolja tanítványaival a Gecsemáné kertben.
/forrás: nagybanya.ro/vallas-type-2.htm/

Evangélikus templom 1912-ben épült szecessziós stílusban, oltárképét Iványi-Grünwald Béla festette
/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Nagybánya/

/forrás: utazzerdelybe.hu/images/latnivalo/evangelikus-templom-Nagybanya-2-o.jpg/

István Szálló

A régi főtéren egy nagy szecessziós épületet, az egykori István Szállót (1910) látunk, amely a nagybányai festőművészet egyik kedvenc tartózkodási helye volt. A szálloda éttermében és az ugyanebben az épületben lévő Berger cukrászdában rendszeresen tartottak kiállításokat. A "Bergeráj" egyben a bohém társasági élet központjaként is szolgált.

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1186867/

/forrás: muemlekem.hu/hatareset/Istvan-Kiraly-Szallo-Nagybanya-550/

Bethlen Gábor Kollégium Bethlen Gábor utca l.

Az együttes északi végében, már a parkban épült 1906-ban a szecessziós díszítést is alkalmazó kollégiumi kórház, majd a tornacsarnok mellett Kós Károly tervei alapján 1936-ban a viszonylag egyszerű tömegformálású, hangulatos megjelenésű régi elemi iskola (a mai laboratóriumok szárnya).

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=222/

Régi Megyeháza – ma Ipariskola

/forrás:my.opera.com/hamarilla/albums/showpic.dml?album=2966111&picture=41413611#bigimg/

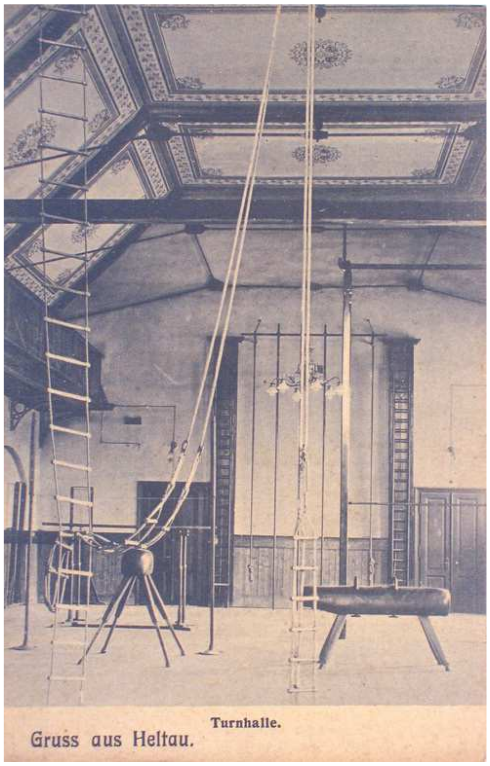
Átkelve Enyed patakán egy kis hídon, a régi megyeház szecessziós épülete magasodik előttünk, ma ipariskola.

/forrás: erdelyigyopar.ro/1997-6/205-enyed-a-vilag-kozepe-varosismerteto.html/

Nagydisznód

Evangélikus Tornacsarnok

Épült 1904-ben. /forrás: kepeslapok.wordpress.com/

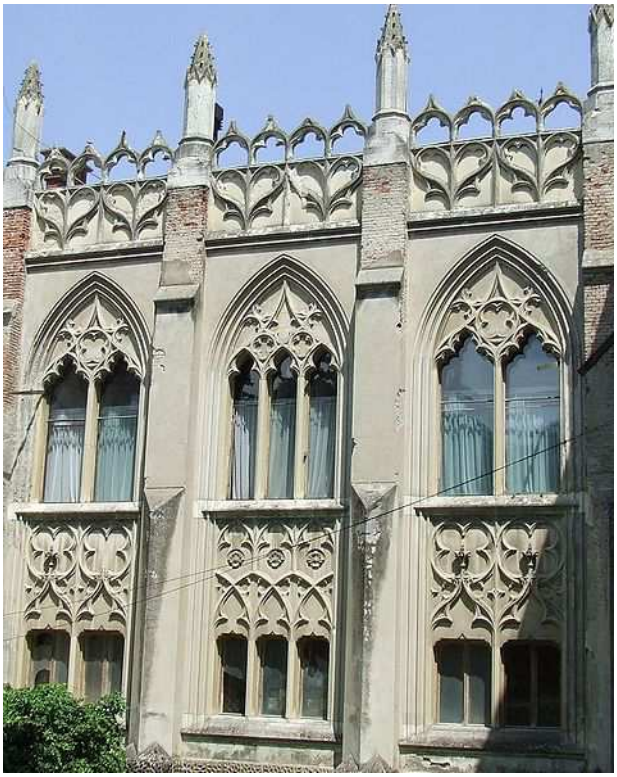

Károlyi Kastély

A kastély aulája

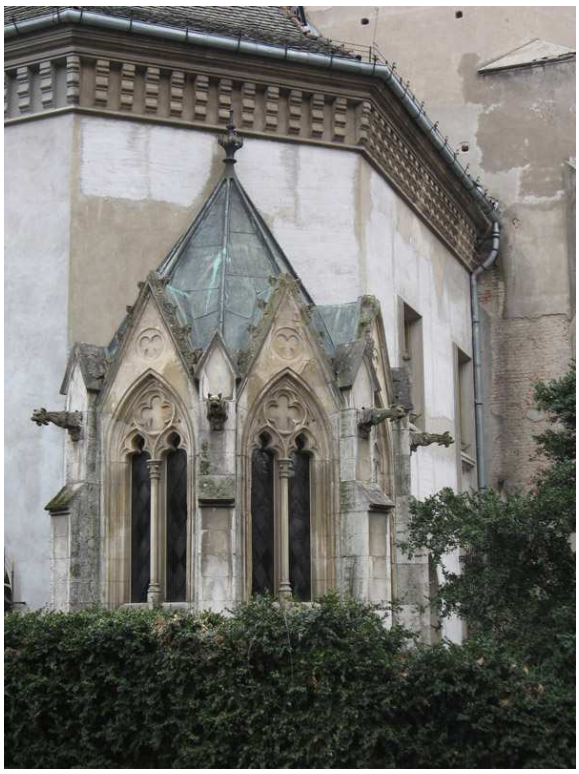
A kastély homlokzata

A mai épület stílusa egységes eklektikus és szecessziós stílusú, értékét a 18. századi barokk elemek csak emelik.
/forrás:
hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A1rolyikast%C3%A9ly_%28Nagyk%C3%A1roly%29

További képek a kastélyról:

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=262/

A felújított Károlyi kastély

A kastélyt a Magyarország-Románia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretében az Európai Unió támogatásával újították fel.

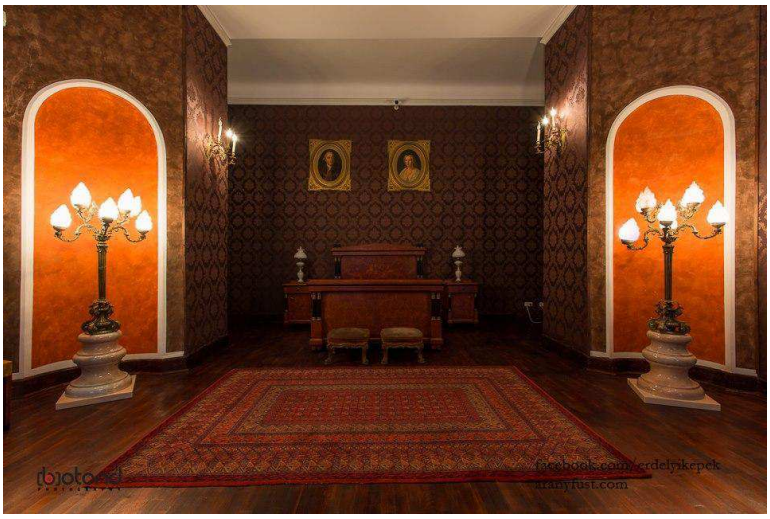
A következő képek forrása: .

aranyfust.com/2013/04/grof-karolyi-kastely-nagykaroly-fotok.html

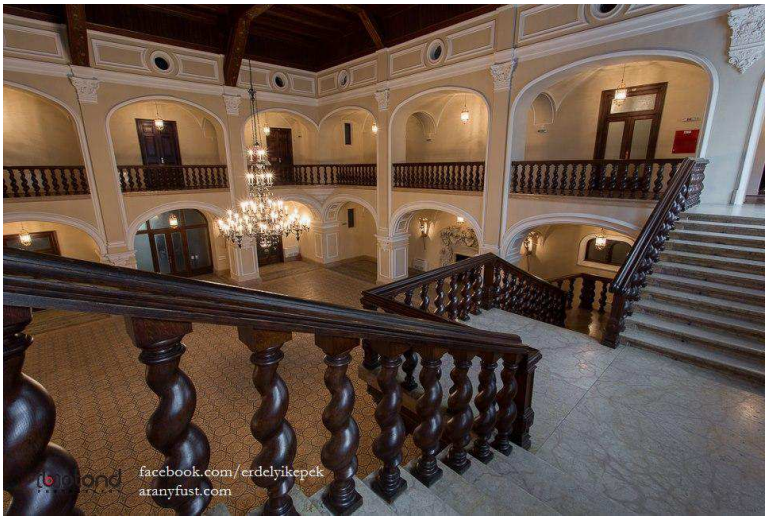

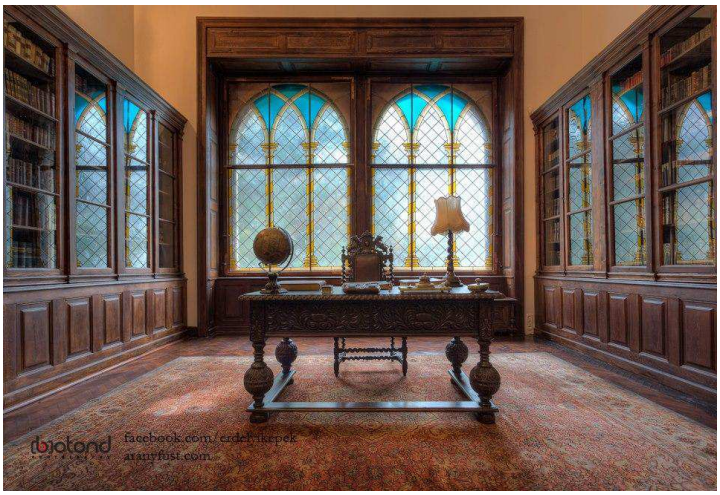

facebook.com/erdelyikepek
aranyfust.com

facebook.com/erdelyikepek
aranyfust.com

facebook.com/erdelyikepek
aranyfust.com

A kastély története röviden,szintén az aranyfust.com/2013/04/grof-karolyi-kastely-nagykaroly-fotok.html oldalról.
A mai kastély elődjét 1482-ben Károlyi Láncz László kezdte el építeni, amikor Mátyás királytól engedélyt kaptak egy kőház építésére. 1592-ben az eddigi négyszögletes épületet Károlyi Mihály erősítette meg a török elleni harcok idején.
1699-ben báró Károlyi Sándor alakította át újra díszesebb formába. 1794-ben gróf Károlyi József a régi várat lebontatta és helyébe Joseph Bitthauser tervei alapján építtetett új kastélyt,barokk stílusban. 1894-ben gróf Károlyi István újból átalakíttatta a kastélyt Ybl Miklós tervei alapján; neogótikus-neobarokk stílusú héttornyos, árokkal körülvett lovagvárrá, melyet széles sáncárok vett körül. Az átalakítást Meining Arthur budapesti műépítő végezte.
A kapualjból előszobába, s abból nagyszabású átriumba juthatunk, melyet a méretek meghagyásával a régi négyszögletes várudvarból alakítottak át.
A kapualjból előszobába, s abból nagyszabású átriumba juthatunk, melyet a méretek meghagyásával a régi négyszögletes várudvarból alakítottak át. Mennyezetét magyaros, tulipános mintájú faburkolat díszíti. Lépcsője két vörös márványoszlopon nyugszik, a lépcső és a folyosó karfáját egymás mellé sorakozó, gondosan esztergályozott orsós lábak alkotják. Két olasz márványkandallóját a család címeréből vett oroszlánok díszítik. Padozata mozaik.
Az épület 1894 évi átalakítása után a kastély szobáinak fabútorzatát angol minta után *Kinczel* nevű helybeli asztalos, a lakatosmunkákat*Ősz János* nagykárolyi iparos készítette. Az átépítések történetét fekete márványtábla hirdeti az épület falán, melyet még Károlyi István építtetett be ide. A mai épület stílusa egységes eklektikus és szecessziós stílusú, értékét a 18. századi barokk elemek csak emelik.

Régi Vármegyeháza

/forrás: utazzerdelybe.hu/varmegyehaza-Nagykaroly.html/

Szecessziós épület a régi megyeháza, ahol Kölcsey Ferenc is dolgozott vármegyei jegyzőként.

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1162343

Közösségi Ház

Késő szecessziós stílusú, viszonylag egyszerűbb formájú, nem túlságosan burjánzó, ízlésesen díszített homlokzattal rendelkező épület

/forrás: nagykaroly.szatmar.ro/index.php?p=news&act=show&cid=34607/

Városi Színház

A színház 1910-ben és 2011-ben.

Épült 1907. Tervezte: Kopeczek György

/forrás: egykor.hu/nagykaroly/varosi-szinhaz/2073/ Ády/

Nagyszalonta

Városháza Str. Republicii és str. 1. Decembrie sarka.

/forrás: salonta.net/hu/files/foto/Nagyszalonta/avroshza.html/

A város máig legszebb középülete a Városháza, amely 1906-7-ben épült fel szecessziós stílusban. Építész tervezője Székely László, kinek édesapja szalontai kőműves mester volt. Ő maga bejárta Olaszországot, majd a szalontai városháza megtervezését követően végül Temesvár főépítésze lett.
Az egykori piactérre néző, három homlokzatos, szimmetrikus, egy emeletes saroképület leghangsúlyosabb része a különösen kiemelt sarokrész. Itt nyílik az épület főbejárata, mely fölé az első emeleti terem díszes erkélye ugrik ki. A saroképítmény első emeletén mindhárom irányban hatalmas, félkörös záródású ablak nyílik, fölöttük háromszög alakú, díszes tetőoromzattal. Ezek között 1-1 címertartó Bocskay-oroszlán ül Szalonta, illetve a város nagy szülötte, Arany János családi címerét tartva. Az egész épület inkább egy vidéki kastély, mint egy szecessziós középület képét nyújtja. A városháza belsejében a díszes lépcsőház, illetve a díszterem gazdag ornamentikája érdemel figyelmet.
/forrás: muemlekem.hu/hatareset/Varoshaza-Nagyszalonta-1580/

/forrás: turul.info/turul/partium/

Arany János Főgimnázium

/forrás: kronika.ro/index.php?action=open&res=44832/

Tervezte Székely László

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kely_L%C3%A1szl%C3%B3_%28%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9sz%29/

Nagyszeben

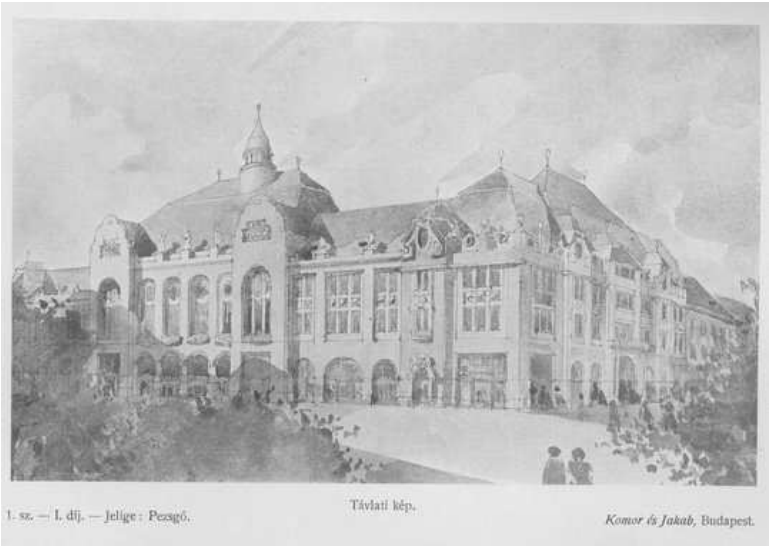
Zsinagóga

Eklektikus stílusú, a keleties, zsidó és szecessziós elemeket ötvöző zsinagóga épületet a "status quo ante" zsidó közösség építtette 1900-ban Jakub Gärtner bécsi építész tervei alapján. Az utcafronttól hátrahúzva, kis zöldterület közepén elhelyezkedő, szimmetrikus homlokzatú épület leghangsúlyosabb eleme a központi templomteret fedő, hatalmas kupola. Díszektől roskadozó főhomlokzatának közepén nyílik a főbejárat, a homlokzat széleit 1-1 alacsony toronnyal emelték ki. A belső terek nappali megvilágítását szolgálják a falakat áttörő, hatalmas, festett üvegablakok.
/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1598/

Fekete Sas palota - Piața Unirii 2-4. şi str. Independenței 1. şi str. V. Alecsandri 8.

1. sz. — I. díj. — Jelige: Pezsgő. Távlati kép. *Komor és Jakab*, Budapest.

/forrás: bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=9017/

A váradi szecesszió legreprezentatívabb és egyszersmind legismertebb épülete a belváros Körös-part melléki szakaszát is uraló, főtéri Fekete Sas palota. Tervezői az akkori Magyarország legnevesebb, a szecesszió lechneri irányzatát képviselő építészei közül való **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** voltak.
A Fekete Sas épületegyüttesének megrendelője két váradi ügyvéd, **dr. Kurländer Ede** és dr. **Adorján Emil**, a város elismert személyiségei voltak.
1903-ban a Városháza tervpályázatot hirdetett a Sas szálló átépítésére. A pályázatokat 1905. szeptember 30-ig kellett benyújtani, majd 14 nap állt rendelkezésre az értékelésre. Tizenhárom pályázat érkezett be, közülük hármat díjaztak: az 1600 koronás fődíjat **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** „Pezsgő" jeligéjű terve nyerte.

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=190 /

A palota helyén állott a Sas fogadó, melynek termében 1798. augusztus 26-án tartották az első magyar hivatásos színielőadást. E jeles eseményt egy, az egykori Sas fogadó faláról lekerült és a palota Kossuth utca felőli erkélyén elhelyezett márványtábla is megörökítette, amely az épület 1980-as években történt felújításakor eltűnt és azóta sem került elő. Szövege: „E városban ez épületben a színpadról elhangzott első magyar szó emlékére, 1798. augusztus 26-1898. augusztus 26. Hálás kegyelettel az utókor iránt, a Szigligeti-Társaság kezdeményezésére Nagyvárad város közönsége."

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Nagyvárad/

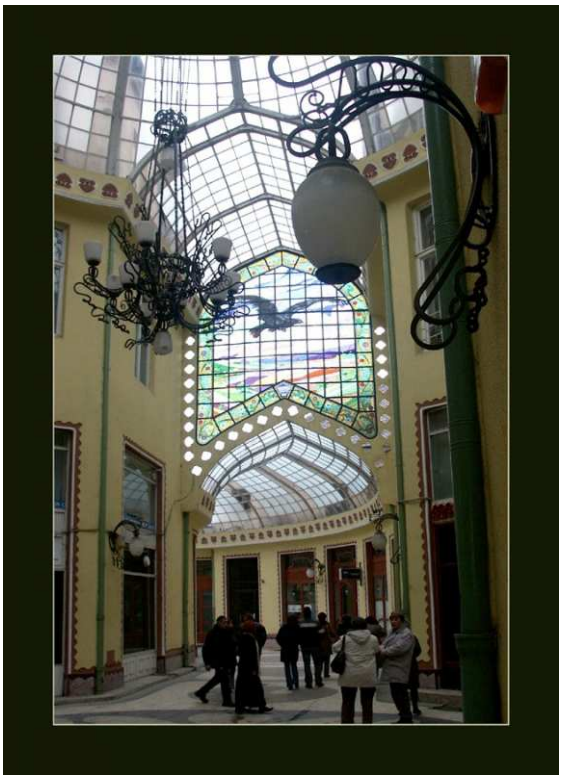

/forrás: otlra.ro/Magyar/Monumente_Oradea_1_magh.htm/

Fekete Sas palota átjáró részlete /üvegdíszítésen a fekete sas/

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Nagyvárad/

/forrás: sg.hu/listazas.php3?id=1087477840&index=2/

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

A palota üvegablakai:

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/Pal_VN.htm/

Apolló – palota

Fő utca /str. Republicii/ és a Szaniszló utca /str.Eminescu/ kereszteződése

Az **ifj. Rimanóczi Kálmán** és **Krausze Tivadar** által tervezett Apolló-palota főhomlokzatán a bécsi vagy berlini korabeli épületeken azonosítható díszítésmódokhoz hasonlóan empire és biedermeier motívumokat alkalmazott az építész.

/forrás: eletmod.transindex.ro/?cikk=16928/

További képek

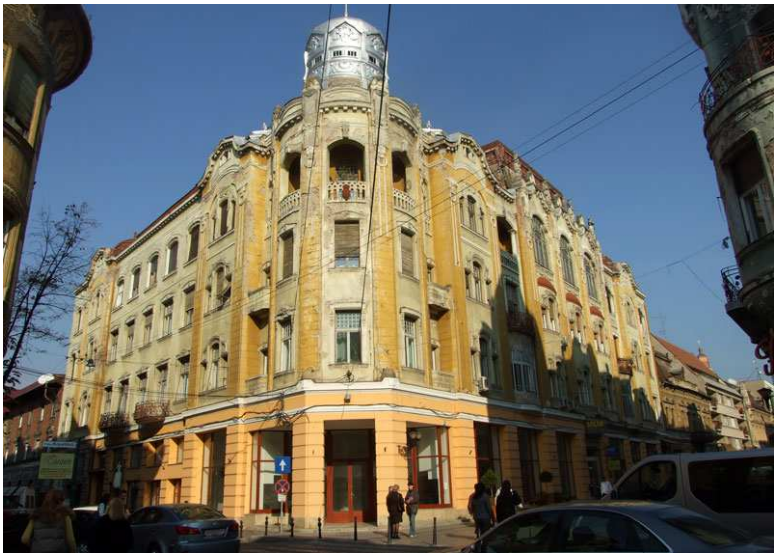

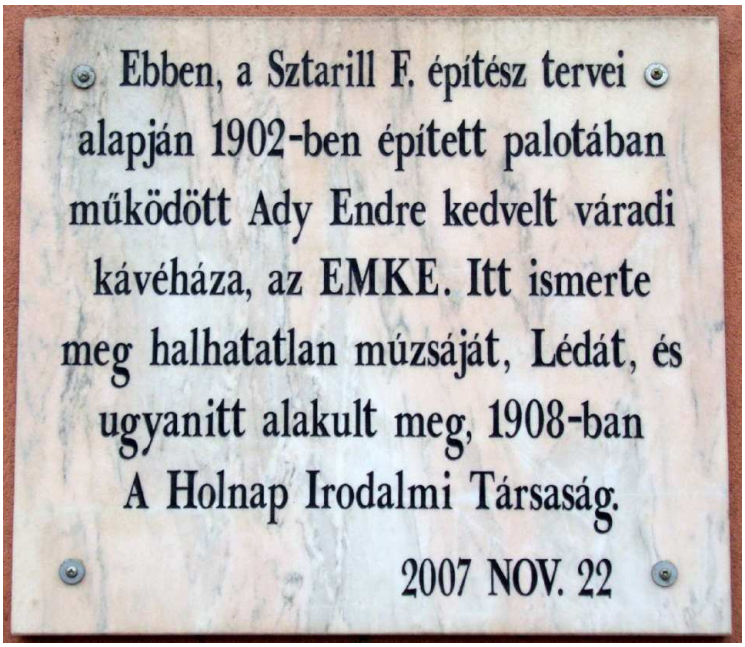

/forrás: http://lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=328

Astoria Szálloda (Sztarill-palota) - Teatrului utca 1.

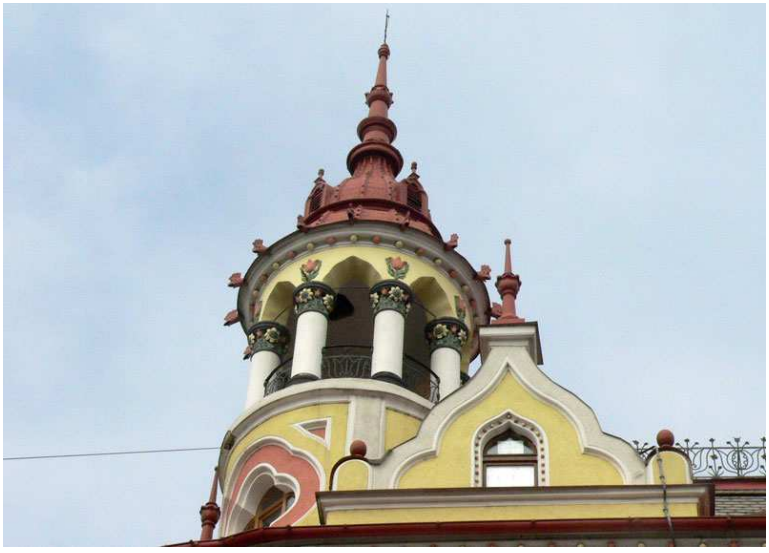

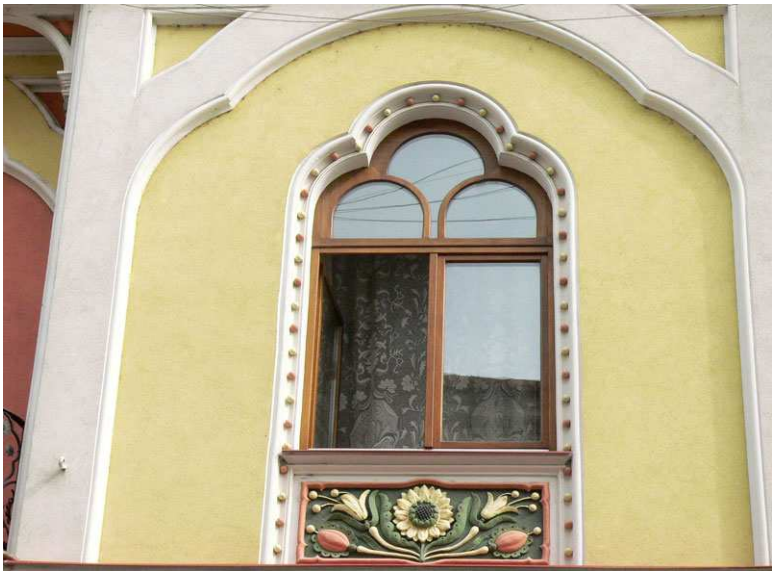
A felépült Sztarill-palota emeletén bérlakások foglaltak helyet, a földszinten pedig a híressé vált, szecessziós berendezésű EMKE kávéház. 1904-ben a tulajdonos a bérház bővítése céljából ajánlatot tesz a városnak az épület szomszédságában levő színházi díszletraktár megvásárlására, melyet egy új helyen épített volna fel. A város elutasítja az ajánlatot, ezért a Szalárdi utca felé kezdett terjeszkedni, ahol négytengelynyivel bővítette az épületet. Az 1930-as években a Sztarill-palotát szállodává alakították, mely az Astoria nevet vette fel. A szálló azonban csak néhány évig működhetett, hiszen a második világháború után bezárták, az emeleti szállodaszobákat ismét lakásokká alakították, az EMKE kávéház helyén eleinte rövidáruüzlet, majd kiállítóterem lett. 1975 után az Astoria szállodát újra megnyitották, azonban a kávéház szecessziós dekorációját nem tartották meg. Közkedvelt találkozóhelye volt az íróknak, művészeknek, újságíróknak. A kávéház falán kőtábla hirdeti Ady Endre emlékét. A költő ebben a kávéházban találkozott először múzsájával, Lédával.
/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

További képek:

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=340/

Ullmann palota Str. Jusif Vulcan 7.

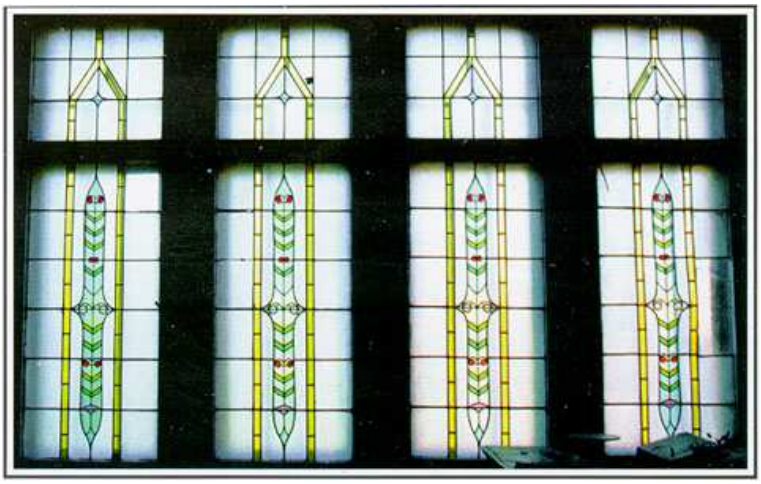

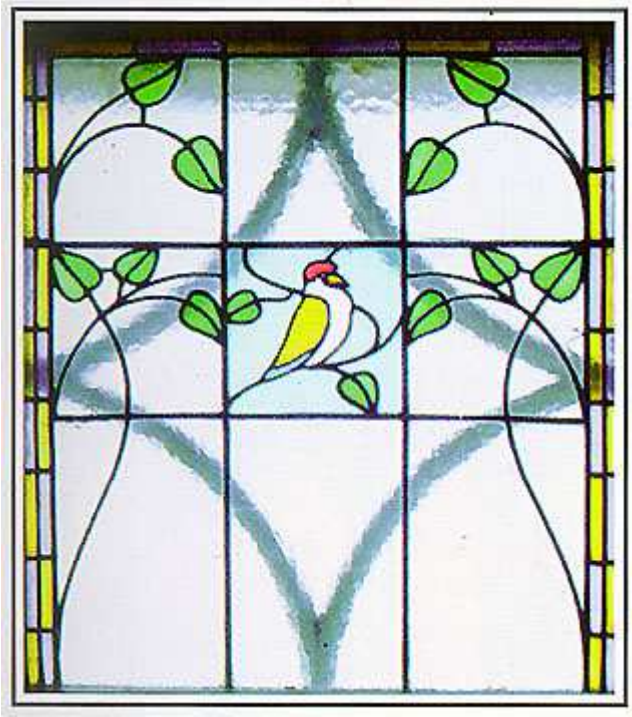
A palotát 1913-ban szecesszionista stílusban építették, Löbl Ferenc tervei alapján. A színes ólmozott üvegű ablakok meghitt belső hangulatot sugároznak.

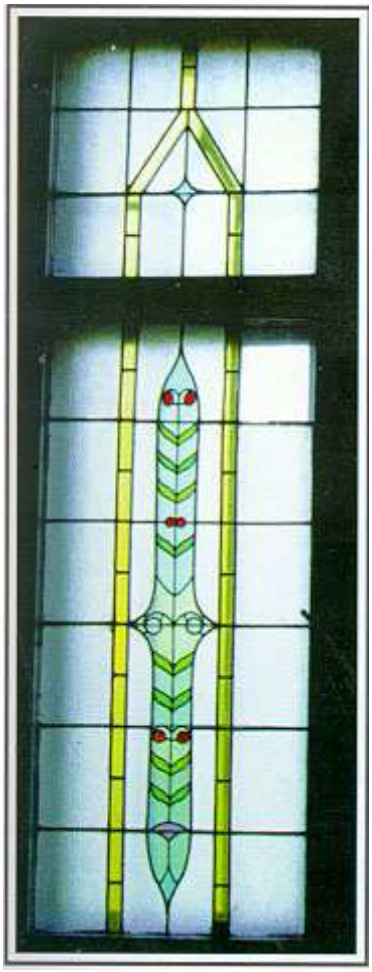
/forrás: hotdog.hu/barangolas/cikkek/nagyvarad/

Képek az üvegablakokról:

/forrás: http://cimec.ro/Monumente/Vitralii/vitraliu14.htm

Darvas – La Roche ház - Iosif Vulcan utca 11.

/forrás: mod.transindex.ro/?cikk=16928/

A Darvas-ház a Iosif Vulcan utca (egykori Rimanóczy) 11. szám alatt áll és méltán tekinthető a legeredetibb szecessziós stílusú váradi magánháznak, egy európai színvonalú századfordulós épületnek. Az 1911-ben átadott ház a Vágó-testvérpár (József és László) sajátos stílusában készült. A testvéreknek saját egységes filozófiájuk volt a műalkotásról, az építészeti alkotásról, nem vettek át vagy alkalmaztak már meglévő formanyelvet, rendszereket. Az épület egészében a bécsi szecesszió geometrikus vonulatának a világát idézi, de a dekoratív elemei a népművészetből és a természetből táplálkoznak. Egységes stílusa a századforduló művészeinek ideálját testesíti meg, a szecesszióra jellemző totális műalkotás egyik legszínvonalasabb példája.
/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

További képek:

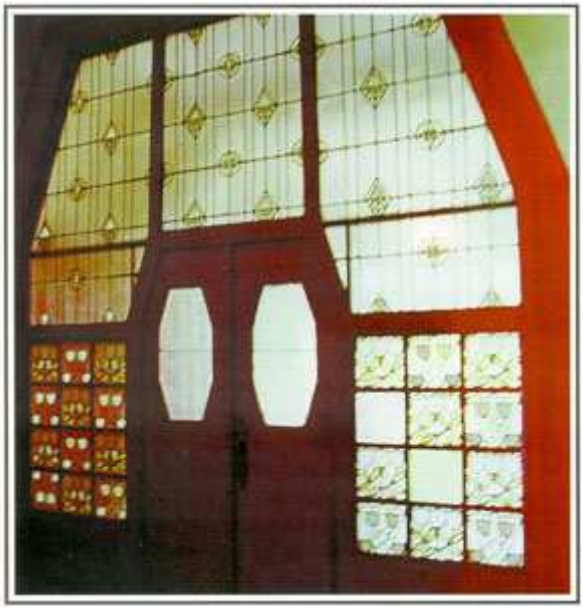

/forás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=191/

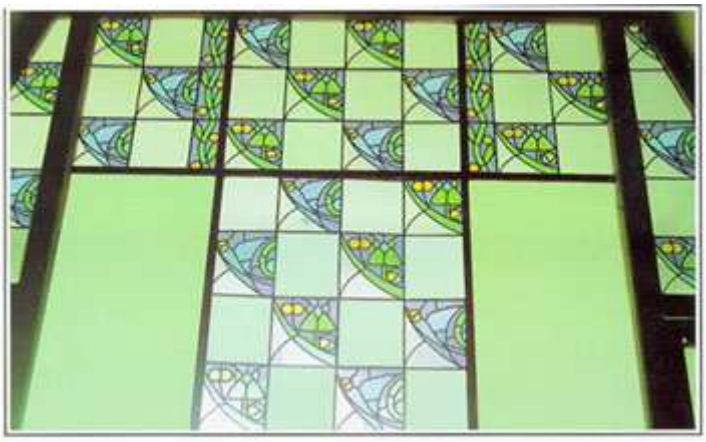
Darvas – La Roche villa üvegablakai:

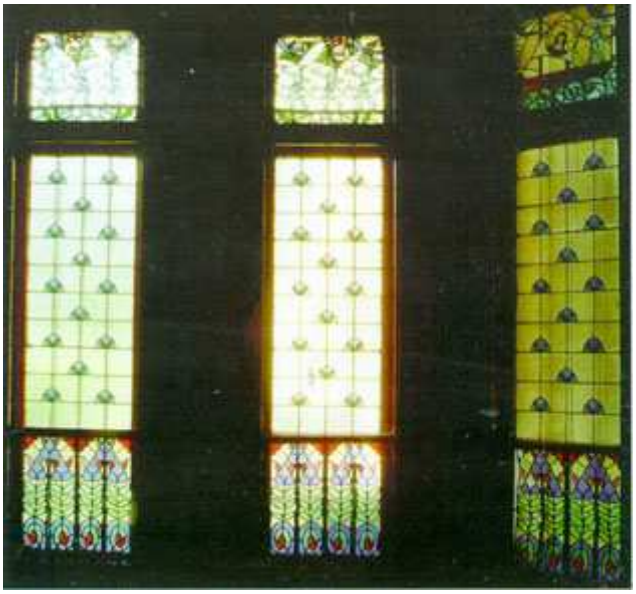

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/vitraliu21.htm/

Füchsl – palota Nagyvásár tér /Piata 1 Decembrie/

A borkereskedő **Füchsl testvérek** bérpalotája, amelyet a budapesti **Bálint Zoltán** és **Jámbor Lajos** tervei szerint 1903 tavaszára készítettek el. Az épületet a megrendelők foglalkozására utaló ornamentika teszi különlegessé.
Az első emeleti ablakok fölötti faltükröket és a koronázópárkány alatti falszakaszt kancsóból vagy kosárból kinövő leveles, szőlőfürtös indák borítják, a népművészetre emlékeztető szabályos és szimmetrikus elrendezésben. A megrendelők borkereskedő-voltából kiindulva az építészpáros egyedi díszítésű homlokzatot hozott létre, a koronázópárkány és az oromzatok hullámzó kiképzése pedig bájos könnyedséget kölcsönöz az amúgy tömbszerű épületnek.

/forrás: mod.transindex.ro/?cikk=16928/

További képek:

Az épület 1903 tavaszára készült el. Ez év szeptemberében a bérpalota földszintjén megnyitotta kapuit a szecessziós stílusban berendezett, elegáns **Bihar Kávéház**, a sarki részre pedig a **Buffet Sörcsarnok** költözött be. A bérházat a borkereskedéssel együtt nem sokkal felépülte után, 1910-ben ifj. **Ulmann Izidor** vásárolta meg.

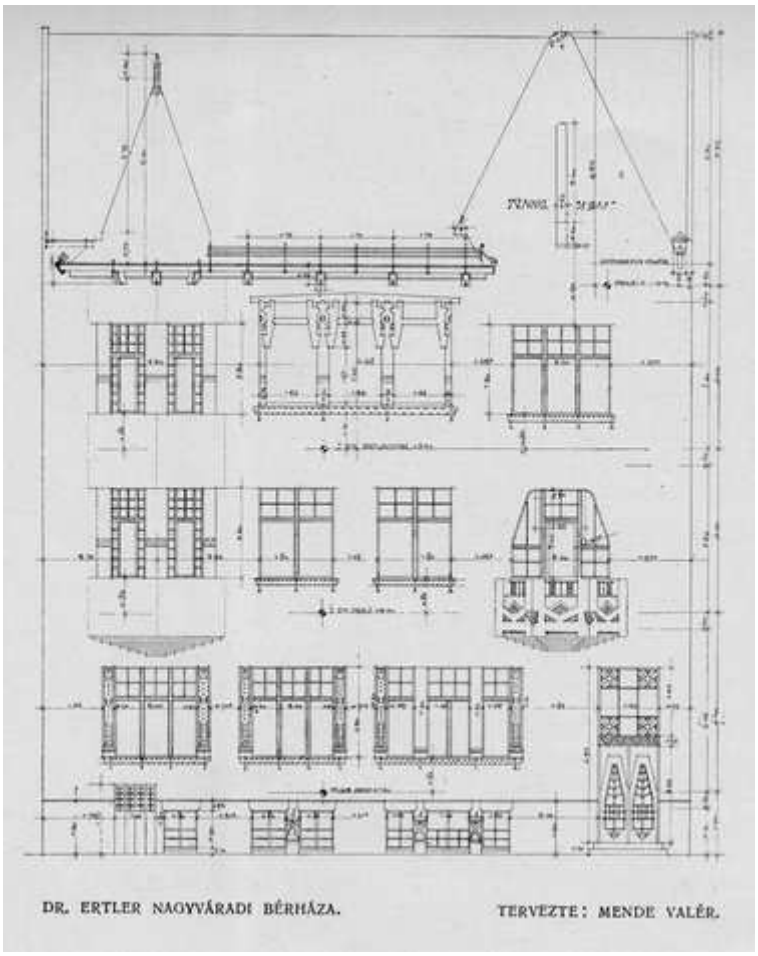
/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=343/

/forrás:lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=343/

Dr. Ertler villa str, Episcop Mihai Pavel 8.

A Dr. Ertler bérház tervrajza az Építőművészet 1912. –X.3. számban.
/forrás: http://kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=10670/

Tervezte Mende Valér – 1909.
/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/element.htm/

Darvassy palota str. Republicii nr. 75

A Fõ (Republicii) utca sarkán levõ kétmeletes ingatlan Darvassy-házként lett ismert, a vásárló, Darvassy Lajos ny.városi tanácsos neve után.

/forrás: http://www.facebook.com/varadikepek

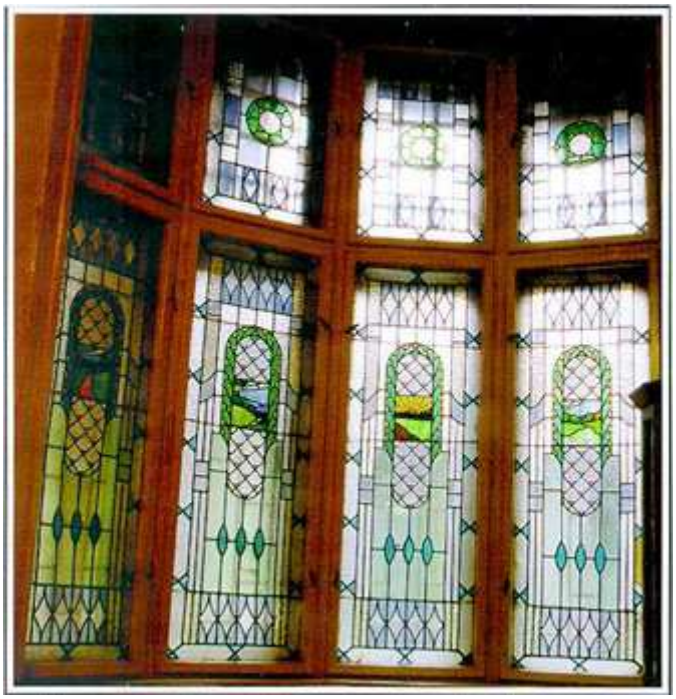

Tervezte ifj. Rimanóczy Kálmán 1910.

/forrás: surprising-romania.blogspot.hu/2010/01/art-nouveau-stained-glass-in-oradea.html?m=0

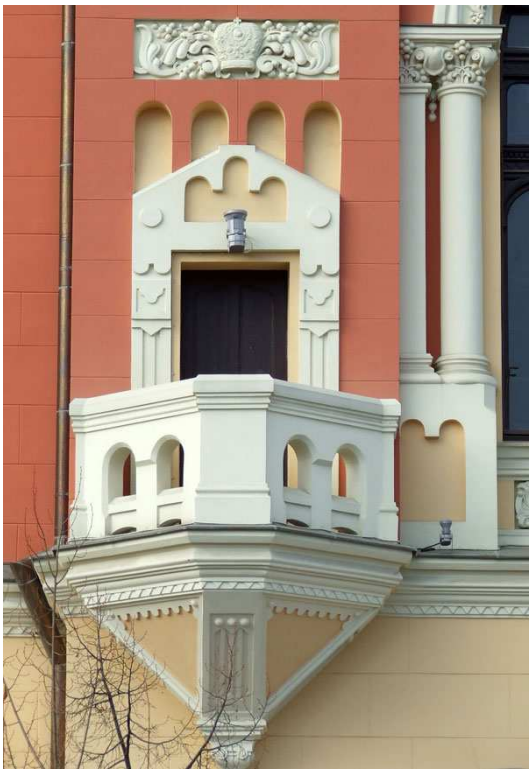
Tervezte ifj. Rimanóczy Kálmán 1910.

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/vitraliu39.htm/

Görögkatolikus Püspöki Palota

Szent László tér –Episcop Pavel utca 1.

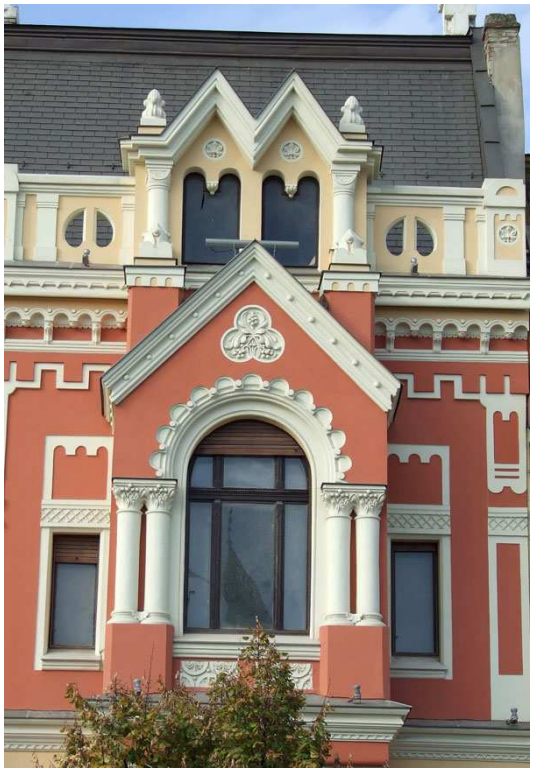

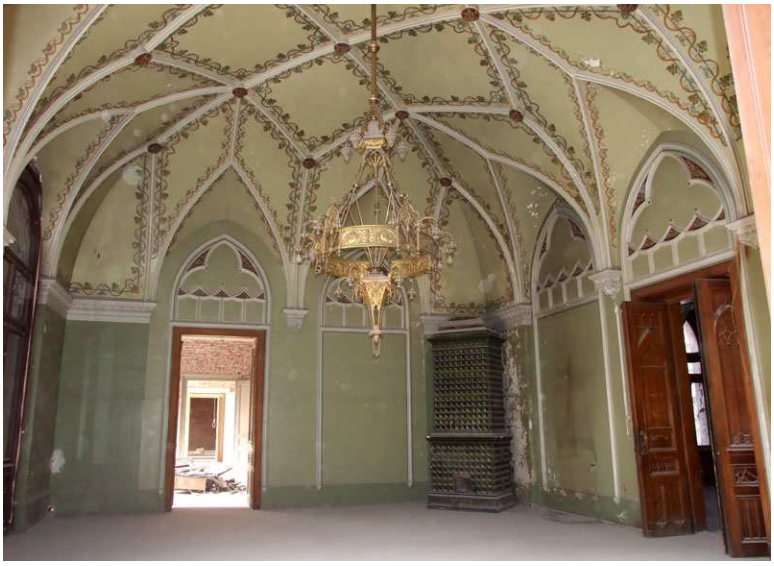

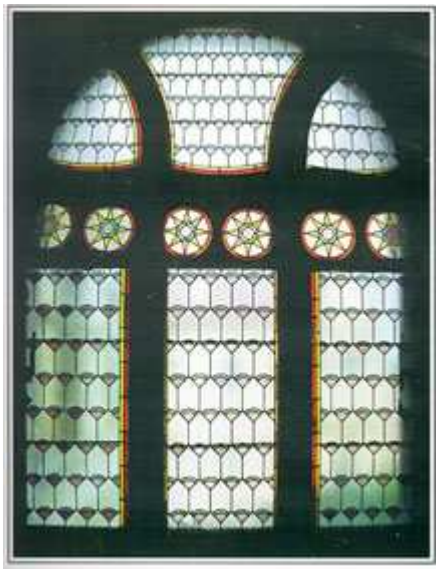
Az épület terveit ifj. Rimanóczy Kálmán készítette 1903-ban.
Az elkészült épület a romanika, a bizánci építészet, a neogótika, és a szecesszió motívumvilágából vett elemek ötvözetét mutatja. A bizantin stíluselemek a keleti ortodox világgal való kapcsolatot hívatottak felidézni.

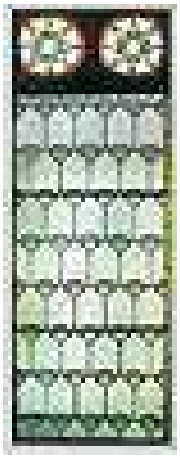
/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=319 /

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/palatul.htm/

A palota üvegablakai:

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/Pal_Episc.htm/

Szent László téri Moskovits - palota

A **Vágó-testvérpár** tervei alapján 1911-ben épült (a Szent László téri) Moskovits-palota. A homlokzat kialakítására a homorú és domború felületek váltakozása, a szimmetriára és a harmóniára való törekvés jellemző. A három emeletes saroképületet homlokzatát a két felső szint domború kiképzésű falszakaszai és az ablakok könyöklője alatti élekbe összefutó homorú mezők teszik mozgalmasabbá. A visszafogott díszítését a népi varrottasokat idéző fehér és zöld majolikalapok adják.

/forrás: mod.transindex.ro/?cikk=16928/

További képek:

A zsidó élelmiszeripari vállalkozó család tagjai, **Moskovits Mór** és fiai 1910-ben egy háromemeletes bérház építésébe kezdenek, melyet a nagyváradi származású építész-testvérpár, **Vágó László** és **Vágó József** tervezett.
A bérház földszintjét üzletek népesítették be, az első emeleten kalapszalon, emellett a Nagyváradi Bank és Kereskedelmi Rt. Székháza foglalt helyet.
A Moskovits-palota a Vágó testvérek utolsó közös munkái közé tartozik, mely több korábbi épületükkel párhuzamba állítható. A hosszú, keskeny ablakokkal áttört, a homlokzat síkjából kidomborodó falrészek két budapesti épületükön, a Gutenberg-házon és az Árkád-bazáron is felfedezhetők, a nagyváradi épület tömegszerkesztése azonban a Gutenberg-ház oldott hullámzása és az Árkád-bazár sarkának szigorú geometrizmusa közé helyezhető el. A majolika díszítés és a homlokzat felső részének jelenetei is mindkét budapesti épületen jelen vannak, sőt a budapesti Kereskedelmi utazók egyesületi házának építésére kiírt pályázaton II. díjat nyert tervükön (1908) is. Az épület tömegszerkesztése leginkább a debreceni, időközben lebontott Alföldi Takarékpénztárral rokonítható. A Moskovits-palotán, mint az említett épületeiken általában, a bécsi szecesszió nagy mesterének, **Otto Wagner**nek a hatása érzékelhető, a népművészeti motívumokból fejlesztett geometrikus minták pedig Lechner-hatásként értelmezhetőek.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=358/

Moskovits – palota Traian park 2.

Az épület 1905-ben készült el **ifj. Rimanóczy Kálmán** tervei alapján. A palota egyben Nagyvárad szecessziós építészetének egyik legkiemelkedőbb emléke, gazdag épület plasztikájának köszönhetően a stílus leglátványosabb példái közé sorolható. Stílusát tekintve a szecesszió müncheni irányzatához, az úgynevezett Lilienstilhez (liliom stílushoz) kapcsolható.

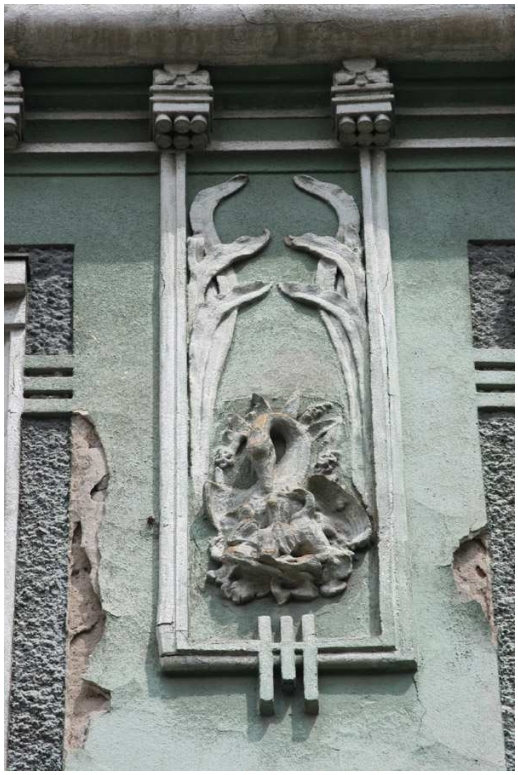
/forrás: mod.transindex.ro/?cikk=16928/

További leírások és képek:

A palota építtetője és első lakója **Moskovits Miksa** mérnök volt.
Az építkezés 1904-1905 között zajlott. A budapesti mérnök, **Zielinszky Szilárd** egy. tan. által tervezett alapozáshoz Váradon első ízben használtak vasbeton elemeket, ún. Hennebique-lapokat. A palota Várad szecessziós építészetének egyik legkiemelkedőbb emléke, gazdag épületplasztikájának köszönhetően a stílus leglátványosabb példái közé sorolható. **Paul Constantin** a szecesszió müncheni irányzatához, az ún. *Lilienstil*hez kapcsolta. Az eklektikus palota homlokzatain a szecessziós stílusjegyek uralkodnak, a történeti stílusokból merített motívumokat is ezekhez alkalmazta az építész.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=316/

AVO

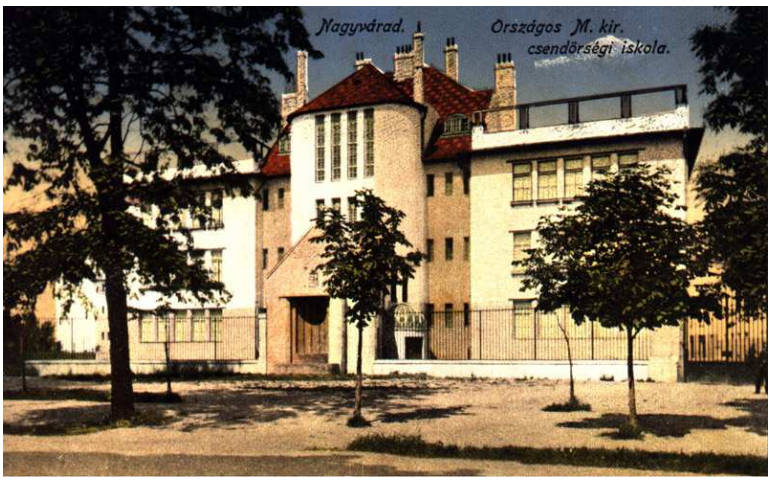

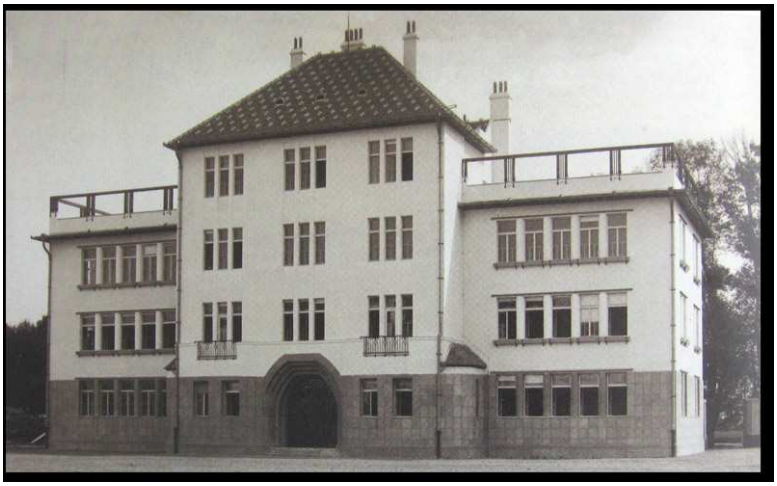
Nagyváradi Egyetem épületegyüttese – az egykori Csendőrségi Iskola

Str. Armata Română 5.

Az épületegyüttes mai képe több tervváltozat elkészítése után alakult ki. A **Vágó József** által a Csendőségi Iskolához készített első tervet a Városi Tanács 8947/1911-es határozatával fogadták el, ez azonban részben különbözik a megépült épületkomplexumtól. Időközben több tervváltozat született a tervező és a kivitelező részéről is. 1912. július 25-i dátumot hordoz egy Vágó József által szignált tervsorozat, 1911 decemberit pedig **Incze Lajos** kivitelezőé, de különböző részletterveket is ismerünk. Mindazonáltal az eredeti tervelgondolás alapkoncepciója változatlan maradt.
Az épületegyüttes a bécsi szecesszió mértanias vonulatához kapcsolódik. A terv korszerűségét és jelentőségét a térszervezési koncepciója adja, az a mód, ahogyan az egyes épülettömböket megformálja, a homlokzatok kiképzése s a tény, hogy elsődlegesen a funkcionalitást követte az építész.
Összességükben az épületek ugyan a bécsi szecesszióhoz kötődnek, de ugyanakkor egyszerű homlokzataikkal, a magas tetőidomokkal az erdélyi népi építészet alkotásait valamint **Lechner Ödön** épületeit idézik. Lechneri ihletésűek a díszítőelemek is, elsősorban a tetődíszek, másrészt a népművészetből merítenek. Minden díszítőelemet különös gonddal tervezett meg Vágó: a kapukat, az öntöttvas elemeket, a korlátokat, padlókat, a színesmázas tetőcserepeket és oromdíszeket valamint az épületek főbejáratait.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=189/

Park Szálló Fő utca / Republicii utca 5.

Hotel PARC
Salon de Frumusete

Az egyszerű külsejű Park Szálló különleges értékét a viszonylag jó állapotban megmaradt enteriőrjei adják, ahol nem csak a virág- és állatmotívumokból építkező, egyedien összeállított szecessziós díszítés, hanem az eredeti nyílászárók és berendezési elemek által a századforduló jellegzetes hangulata is megőrződött.

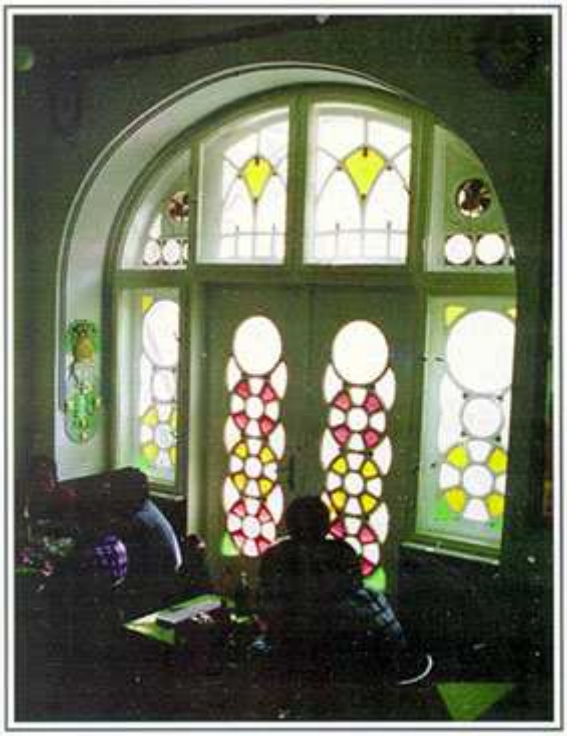
/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=361/

A szálló üvegablakai:

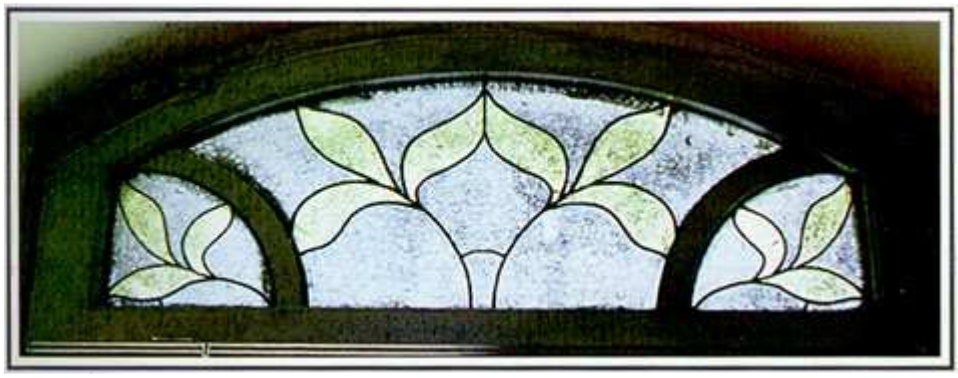

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/Hot_Parc.htm

Pannónia /ma Transilvania/ Szálló Ferdinand tér

Eklektikus stílusú épület, mely a szecesszió erős nyomait tartalmazza, Guttman József tervei alapján készült 1903-1904 között.

/forrás: otlra.ro/utasinformaciok/nagyvaradrol/

Vágó ház Kapucinus /Mosoiu/ utca 14.

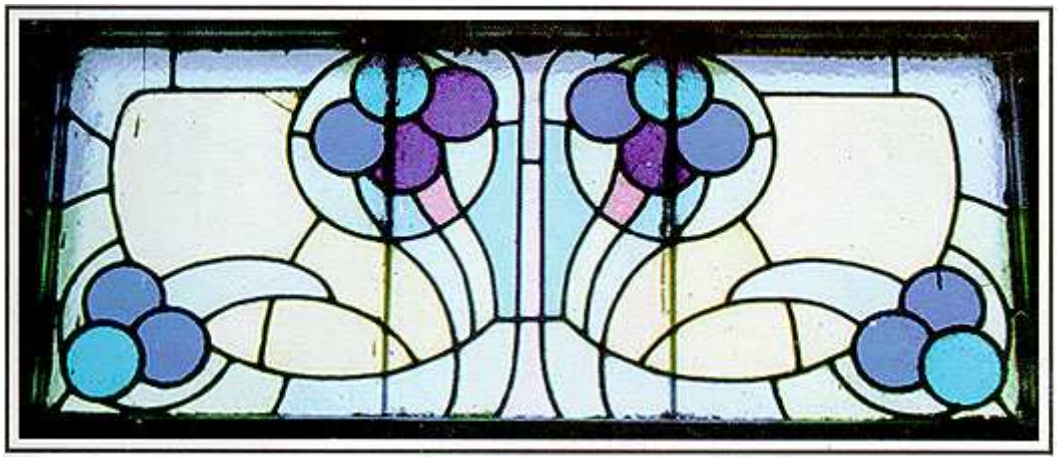

1905-ben Vágó László és Vágó József terve alapján épített szecessziós stílusú ingatlan

/forrás: erdon.ro/hirek/news-erdely/cikk/felemasra-sikeredett-restauralas/cn/news-20080218-02375359/

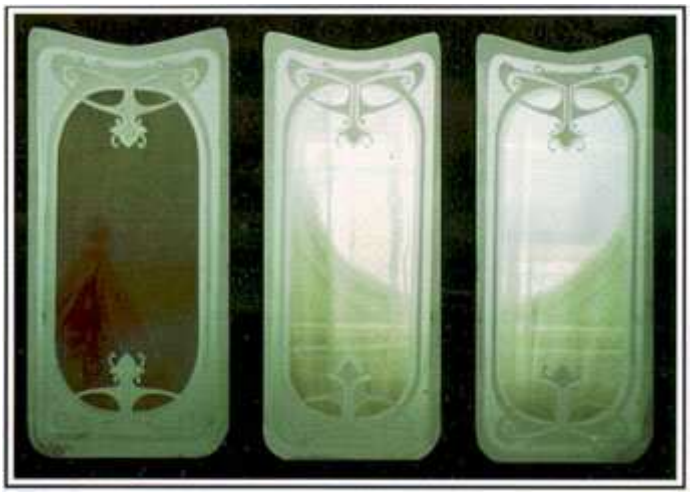
Restaurálás előtti kép és üvegablakai:

/forrás: cimec.ro/Monumente/Vitralii/Vila_V.htm/

Poynár ház – Nicolae Grigorescu utca 6.

KÖBER
Tencuieli nobile

salon
belissima

A bérpalota **Sztarill Ferenc** nagyváradi építész tervezésében és kivitelezésével 1907 novemberére készült el. . Az épület legjellegzetesebb eleme a hagymasisakkal fedett sarki torony, melynek a koronázópárkány fölé emelkedő szintjén leveles, bimbós fejezetű törpe féloszlopok futnak körbe. Az oldalhomlokzatok és a torony első emeletén négyszögű ablakok, a másodikon pedig félköríves ablakok sora húzódik. Az ablakok könyöklője egyszerű gyámokkal van alátámasztva, körülöttük pedig szegecsekre emlékeztető díszítés jelenik meg. Hasonló gömbök húzódnak az övpárkány alatt, azonban eredetileg az épület több részén is jelen voltak. A homlokzatok síkjából kiugró két központi tengely fölött hullámos oromzat emelkedik, az orommezőt körablak töri át, fölötte vázából kihajló virágok reliefje látható. A szecesszióban kedvelt állatornamentika, habár nem hangsúlyosan, de a Poynár házon is megjelenik, mivel az erkélyek rácsain stilizált pillangók tűnnek fel.
/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=348/

Stern - palota Szaniszló utca / Rebublicii 10./

Komor Marcell és **Jakab Dezső** tervei alapján épült fel, és 1905-ben adták át. A kereszteződést meghatározó három épület a szecesszió korszakában, de ennek különböző irányzatait követve épült. A Stern-házat a lechneri stílus modorában megalkotott főhomlokzat, a népi ornamentika használata teszi igazán érdekessé.
/forrás: mod.transindex.ro/?cikk=16928

További képek:

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=317/

Stern Miklós 1904. június 30-án nyújtotta be az építési engedély megadására irányuló kérelmét, melyet 1904. július 6-án meg is kapott. Az első, 1904. június 29-i tervet **Komor Marcell** és **Jakab Dezső** készítették, Budapesten. Ez a terv azonban nem valósult meg.1904. augusztus 10-én Stern Miklós újabb építési engedélyt kérelmezett. A második tervet 1904. július 23-án, **ifj. Rimanóczy Kálmán** és **Rendes Vilmos** szignálták. A jelenlegi épület az első terv egyes részeinek a második terv általi átértelmezését mutatja. Az épületet a lechneri stílus modorában megalkotott főhomlokzat teszi igazán érdekessé.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=317

Sztárill Ferenc háza - Ritók Zsigmond /Enescu/ utca 55.

Sztarill Ferenc /1859-1943/ a századfordulós Nagyvárad egyik legtermékenyebb építésze volt. 1906-ban szerzett építőmesteri oklevelet Budapesten. Több évig a Nagyváradi Építőiparosok Szövetségének elnöke volt. Főként kivitelezőként dolgozott, a legtöbb esetben ő kivitelezte Komor Marcell és Jakab Dezső terveit, azonban jó néhány historizáló és szecessziós épületet tervezett Nagyváradon. Saját tervezésű lakóháza ma is áll a Ritók Zsigmond (Enescu) utca végén, a vasúti töltés mellett, az 55 szám alatt.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

A bérpalota **Sztarill Ferenc** nagyváradi építész tervezésében és kivitelezésével 1907 novemberére készült el. Az épület földszintjén több üzlethelyiség mellett a Koch testvérek férfiruha áruháza foglalt helyet, a félemeleten a helyi műbútorgyár áruháza és Kovács Gyula fogorvosi rendelője volt.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Adorján – házak – Színház utca /str.Patritilor/ és a Szilágyi Dezső utca /str.Moscovei/ kereszteződésénél.

I.,

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

A homlokzat stukkódíszítéseinek motívumvilága a népi építészetből kölcsönzött elemeket használ fel. Az erkélyek kovácsoltvas hullámzó rajzú elemeit növényi motívumok díszítik. A lefolyócsatornák, a kémények és a cinezett párkányzat kialakítása gondos odafigyelésről tanúskodnak. A masszív fából készült gyalogkapu háromkaréjos lezárása fölött egy vese alakú nyílás látható. A szegekkel kivert nagykapu szintén fából készült, és vésett virágdíszek ékesítik (virágos vázák, tulipánok, szívek). A kapu kovácsoltvas elemei pávatollakat jelenítenek meg.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=321/

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=321/

Leírás az Adorján ház II. után.

Adorján – ház II.,

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Cadouri & Decoratiuni

1903-ban épült első Adorján-ház, ami Adorján Emil lakóházaként és ügyvédi irodájaként működött. Rögtön mellette, tőle balra található az 1905-ben épült második Adorján-ház, ami bérházként szolgált. Komor Marcell és Jakab Dezső tervezte mindkét épületet. Az Adorján-házakat a homlokzatuk teszi különlegessé. Az első házat a különböző virágmotívumai, a stilizált tulipánjai és a cserépbe ültetett babérleveles fája emeli ki, a másodikat pedig az, hogy érzékelhető rajta a Lechner Ödön tervezte budapesti Postatakarékpénztár épületének hatása: a népművészet formakincséből táplálkozó motívumok között, barokk hatást tükröző elemek is megjelennek.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

További képek Adorján ház I., és Adorján ház II.

/forrás: otlra.ro/utasinformaciok/nagyvaradrol/

Deutsch – ház – Vasile Alecsandri utca 4.

Sztarill Ferenc tervei alapján épült 1906 és 1910 között a Deutsch ház. A kétszintes épület teljes utcafronti részét népi virágmotívumok díszítik. Az emelet felső része félkörökben végződik, középen pedig van egy háromkaréjú oromrész, amelynek közepén egy lekerekített szív alakú kis ablak látható.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Fent a szív alakú kis ablak.

/forrás: hotdog.hu/barangolas/cikkek/nagyvarad/

Sáfrány Lajos ház – Kórház /L.Pasteur/ utca 67. 1906. / Arany János utca 3. 1907.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Lakóház – Gerliczy /Pescarusului/ utca 2.

épült 1908.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Lakóház – Gerliczy /Pescarusului utca 1.

Épült 1910.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Lakóház – Gerliczy /Pescarusului/ utca 4.

Épült 1909.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Lakóház Gerliczy /Pescarusului/ utca 3.

Épült 1909.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Gerliczy paloták - Fő /Republici/ utca 52 és 73.

Épült 1906.

Épült 1908.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Balássovits ház – Rimanóczy Kálmán /Iosif Vulcan/ utca 9.

Épült 1910.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

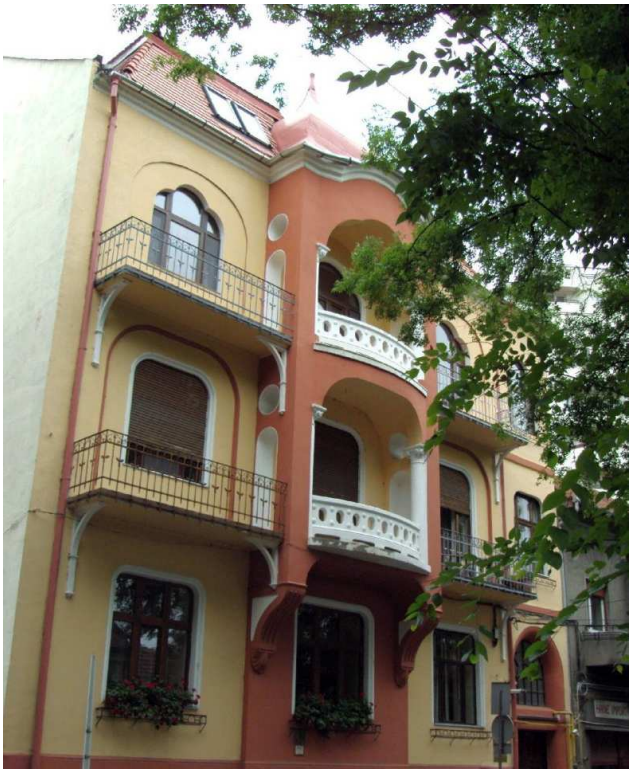
Kolozsváry ház – Rimanóczy Kálmán /Iosif Vulcan utca 2.

Épült 19010-1912.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Oláry Gyula ház – Kőrös /T.Vladimirescu/ utca 17.

Épült 1913.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Okányi – Schwartz villa

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Lakóház – Fő utca 35.

Épült 1909.

/forrás: szgy47.blogspot.hu/p/sztarill-ferenc.html/

Bölöny ház str. M-Eminescu 5.

Ifj. Rimanóczy Kálmán terve alapján Krausze Tivadar építész végezte a munkálatokat 1912-ben.

/forrás: otlra.ro/utasinformaciok/nagyvaradrol/

Markovits Mathezer ház / Aurel Lazar/

A szecessziós stílusban tervezett és 1911-ben elkészült ház, sikeres megoldást jelent a tér lezárására, amelyben három utca talákozik.

/forrás: otlra.ro/utasinformaciok/nagyvaradrol/

Roth ház str. Alecsandrii 3.

/forrás: commons.wikimedia.org/wiki/File:Roth_House_-_Oradea.jpg

Tervezte Mende Valér 1912-1913.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Mende_Val%C3%A9r/

Kereskedelmi és Ipari Kamara Duiliu Zamfirescu 3.

1906-1907. között épült szecessziós stílusban, Komor Marcell és Jakab Dezső tervei alapján, Rendes Vilmos építész kivitelezésében.

/forrás: otlra.ro/Magyar/Monumente_Oradea_1_magh.htm/

Nagyváradi Agrár Takarékpénztár

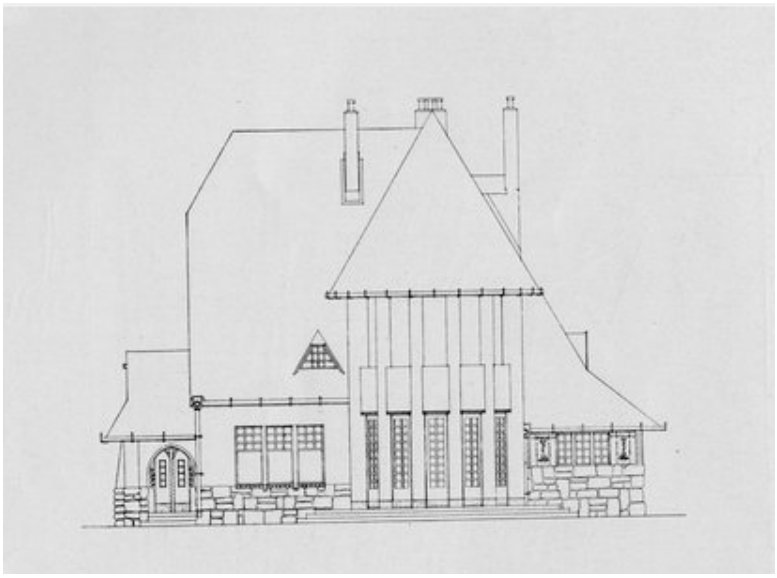

A NAGYVÁRADI AGRÁR TAKARÉKPÉNZTÁR

Tervezte Mende Valér 1914.

/forrás: http://kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=11399/

Dr. Faragó Béla villája

Tervezte Mende Valér – Magyar Építőművészet 1912-X.3. szám

/forrás: kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=10674/

Sepsiszentgyörgy

Székely Nemzeti Múzeum Kós Károly utca 10.

1909-ben a korábban **Dvorák**ot is ajánló Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége **Hültl Dezső**t kérte fel a feladatra, aki a vázlatterveket azonnal el is készítette, de a kidolgozásuk nem haladt. Végül úgy tűnik, ő maga javasolta a munka folytatására egykori tanítványát, **Kós Károly**t. A megbízást a múzeum 1911. április 2-án erősítette meg, és **Kós** még ebben a hónapban elkészítette a kiviteli terveket. A főépületet kiegészítő múzeumőri lakásokat ugyancsak megtervezte 1911 júliusában, a részlet- és berendezési tervekre ezt követően, 1911-1914-ben került sor. Az építkezést 1911. augusztusában kezdték meg, az alapkőletétel 1911. október 22-én történt meg. 1912 februárjában az épületek tető alá kerültek. 1912 nyarán a múzeumőri lakások építése fA belső festés és dekoráció megtervezésébe-megvalósításába jeles képzőművészek kapcsolódtak be (**Bánffy Miklós, Barabás Márton, Gulyás Károly, Gyárfás Jenő, Keöpeczi Sebestyén József, Nagy Imre, Varga Nándor Lajos**).fejeződött be, 1912. december 31-én a főépületé is. A cinterem kerítését és kaputornyát, valamint a tornyot **Zsolnay**-típusú mázas cserép fedi. Az építkezés az előzetes ígéreteknek megfelelően, főleg székelyföldi anyagok felhasználásával és székely mesterek alkalmazásával folyt le, **Molnár István** és **Szabó Mihály** építőmesterek, **Deák András** vaskereskedő, valamint **Jakócs István** lakatosmester helyi vállalkozók vezetése alatt.

Kós Károly 1929-ben így vall kedvenc épületének tervezéséről: *„Feladatom volt tehát: múzeumi szempontból jó beosztású, technikailag tartós és könnyen karbantartható, művészileg pedig - a Székely Nemzetet reprezentáló épületet építeni fel. Amihez a magam részéről külön még azt is célul tűztem ki, hogy lehetőleg székelyföldi anyagokkal és székely mesteremberekkel valósítsam meg ezt a munkát.*
Tehát elvetettem a szigorúan történelminek tudott minden stílust, és számbavéve mindazt, amit Erdély magyar népére, főképpen pedig a székelységnek népi építkezéséből, illetőleg népi művészetéből tipikusnak láttam és vallottam, valamelyest megnemesítve úgy alkalmaztam egy modern és speciális igényeket szolgáló alaprajzra, hogy az magától értetődően természetes, művésziesen monumentális lehessen, és senki székely ne szégyellje azt magáénak vallani".

/forrás: lexikon.adatbank.ro/muemlek.php?id=263/

Bene-ház Gróf Mikó Imre utca

az egykori dr. Bene István ügyvéd háza Sepsiszentgyörgy egyik műemléképülete. A szecessziós stílusú épület gyönyörű díszítőelemei, valamint a Budapesten készült régi faszerkezet is restaurátorok keze munkájával születhet újjá.
Az egykori dr. Bene István ügyvéd, városi tanácsos, országgyűlési képviselő, a helyi Kossuth Kör és a szabadkőművesek városi elnökének házát gipszelemek díszítik, az épület homlokzatán medúzára emlékeztető arcok őrködnek.
A fából készült – már csak eszmei értékénél fogva is –, értékes nyílászárók egyikén ez a felirat olvasható: „Justus Sándor és fia Budapest”. A pincelejáratnál szintén olvasható, hogy a födémgerendák a Diósgyőri Acélüzemben készültek, tehát nagy valószínűséggel az is a „magyarvilágból” való – fogalmazott Bunta Álmos végzős építészmérnök hallgató, a kivitelező vállalat munkatársa. Bunta szerint két hónapon belül remélhetőleg sikerül a belső felújítást befejezni. A majdani vadászmúzeumba látogatva a városlakók is megcsodálhatják a szecessziós épületet.

/forrás:
erdely.ma/kultura.php?id=117673&cim=a_sepsiszentgyorgyi_bene_haz_restauralasa_egy_szecesszios_epulet_ujjaszuletese/

Pannónia / ma Dacia Szálloda str. Libertatii nr. 8.

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1162343/

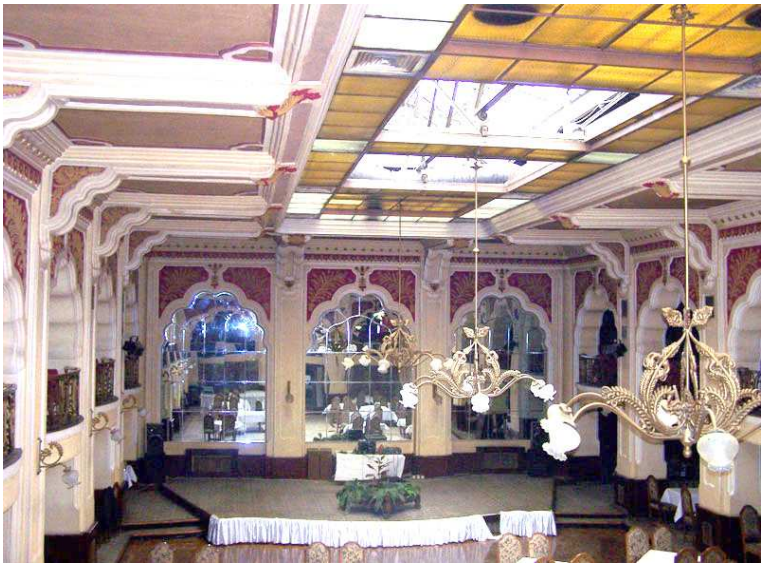

A terveket **Bálint Zoltán** és **Jámbor (Frommer) Lajos** készítették, akik ebben az időszakban **Lechner Ödön** munkáinak hatása alatt alkottak. Az építészpáros több magyaros jellegű épületet tervezett, amelyek a Pannónia szállodával rokoníthatók, így a nagybányai István-király Szálloda és Vígadó, valamint a debreceni Vármegyeháza, ám ezek magyaros díszítése visszafogottabb.
Az épület főhomlokzata híven tükrözi a kor kedvelt stílusát, a szecessziót, amely ebben a periódusban hódította meg egész Európát, sőt a többi kontinensre is kiterjedt. A polgárság igényeit kellett kielégítse, esztétikusat és radikálisan újat kellett nyújtson neki. Az ornamentika bőkezű használata társult az akkori tehnikai vívmányok eredményeivel, az épületet fémszerkezettel látták el, ami forradalmian újnak számított a századelő Magyarországán.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=294/

Benedek Elek Tanítóképző

/forrás: szfki.hu/~mt/pictures/Erdely07/szekelyudvarhely1.htm/

Az egykori református kollégium 1912-ben épült magyaros-szecessziós stílusban, ma a Benedek Elek Tanítóképzõ működik benne. Az iskola szépen parkosított udvarán áll a névadó, Elek apó szobra. Az épület mellett találjuk gróf Bethlen János által 1670-ben alapított református kollégiumot. Ebben a kollégiumban tanult többek között Benedek Elek, a híres Mesemondó, Barabás Miklós Festőművész és Orbán Balázs a „legnagyobb” székely is. Ez az épület ad helyet a félszáz ezer könyvet számláló akadémiai tudományos könyvtárnak is, amelynek alapjait 28 könyvvel Apafi Mihály erdélyi fejedelem tette le.

/forrás: udvarhelyi.info/hu/tortenet/epueletek/5392-benedek-elek-tanitokepz.html/

Tamási Áron Gimnázium /Egykori Római Katolikus Főgimnázium

Baróti Szabó Dávid utca 32.

LICEUL
TAMÁSI ÁRON
GIMNÁZIUM

A főgimnázium új épületének megtervezésére az Erdélyi Római Katolikus Státus pályázatot írt ki, amelyet **Pápai Sándor** műszaki tanácsos nyert el. A munkálatokat **Király József** és **Spáda János** építési vállakozók kivitelezték.
A homlokzatot az udvarhelyi Kő- és Agyagipari Szakiskola műhelyében készült, színvonalas kivitelű színes majolika ornamensekkel díszítették. A főbejárat pártázatán sárga-zöld kombinációjú rozetták vannak. A földszinten találhatók a szintén sárga-zölt kombinációjú, kisebbik élükre állított téglalap alakú minták. Az első emeleti ablakok könyöklői alatt kék színű, liliom formájú díszeket helyeztek el. A legdíszesebb minták az első és második emeleti ablaksorok között figyelhetők meg. A legrangosabb kiképzést a középrizalit, alapformájában háromszögű, de konkáv ívekből metszett, jó arányú tornyocskák által közrezárt elegáns oromfala kapta, amelynek középső, félköríves ablakára két klasszikus öltözetű, kezükben babérkoszorút tartó női alakot helyeztek el. A párta alatt sűrű sárgás-zöld sordísz fut végig, ez a majolikadísz feltűnik a főépület sarokrizalitjain is.
A melléképületeken szintén megjelennek a majolikadíszek, de a bal oldali épület díszítése nem teljesen azonos a jobb oldali, tornateremnek helyet adó résszel. Ez utóbbin ugyanis kipattanó rügyekre emlékeztető díszeket láthatunk. A tetőkön mindkét épületen kakasszerű zöld majolika díszek vannak.
A Gimnázium épületdíszeinek vizsgálatakor szembeötlő a szecesszióra jellemző lendületes, szabadon áramló formáknak az alkalmazása, sok esetben azonban a népművészet hatásának lehetünk tanúi: a főépület első emeleti ablakpárkányait honfoglaláskori övveretre emlékeztető, stilizált motívumokkal ékesítették, a második emelet ablaksora alatt pedig a varrottasokból ismert virágszírmos, levélfonatos majolikadíszeket figyelhetünk meg.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=303/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Bernády villa

/forrás: album.network.hu/kepek/kastelyok_erdelybol/bernadyvilla_szovata-002/

/forrás: indafoto.hu/fafaragokbaratikore/image/10543585-8ce22ba7/user/

/forrás: indafoto.hu/fafaragokbaratikore/image/10543583-1c6750b7/user/

Kapu bejárat

/forrás: indafoto.hu/fafaragokbaratikore/image/10543581-c9f342ff/user/

A villa bejárata

/forrás: indafoto.hu/fafaragokbaratikore/image/10543577-bf704ef4/user/

Ablakkeret becsukva.

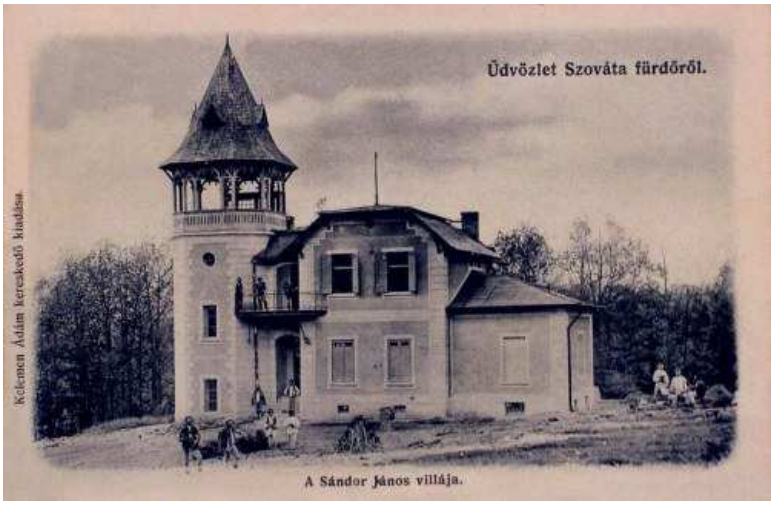

Saroktorony /forrás: image/10543573-f11efc01/
/forrás: indafoto.hu/fafaragokbaratikore/image/10543575-8ef3aeb4/user

Dr. Bernády Györgyné Kelemen Margit 1929-ben megveszi a szovátai Etelka villát.Az Etelka villa újjáépítése, díszes kapuinak építése, környezetének alakítása 1931 – 1934 között történt. A leglátványosabb átalakításokat a homlokzati részen végezték, a székely népi építészet stílusjegyeit őrző bejárati részbe szervesen illeszkedik Bernády legnagyobb építészeti alkotására, a marosvásárhelyi Kultúrpalotára emlékeztető, szecessziós, eklektikus bejárati ajtó. Az átalakítás terveit Vigh István készíti el. Az elsősorban népi bútorairól híres műbútorasztalos részt vett a vásárhelyi Kultúrpalota kivitelezésében is. Így kerülnek Bernády legismertebb megvalósítására emlékeztető szecessziós elemek a szovátai villa díszítőelemei közé. A bejárati építmények terveit Dobos Sándor és Bocskay Vince szovátai asztalosmesterek készítették el.Az újjáépítés és a díszes kapuépületek kivitelezői a népi építőművészet hagyományait folytató neves szakemberek, Szováta legjobb ácsai, asztalosai, kőművesei voltak: Bíró Imre, Bocskay Vince, Csortán Ferencz, Dobos Sándor, Domokos Márton, Domokos Tamás, Duka István, Duka Lajos, Piroska Endre, Sáry Jenő és Simon György. A jeles tervezők és kivitelezők munkájából született Szovátafürdő egyik szimbólumaként, legszebb épületeként számon tartott Bernády-villa.

/forrás: e-nepujsag.ro/op/article/bernády-györgy-szovátán-ii/

Sándor János miniszter, főispán, országgyűlési képviselő villája 1903.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Petry nyaraló

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Hunyadi Mátyás szálloda 1908.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Bercsényi szálloda 1912.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Fősétány 1914.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Vera – villa 1908.

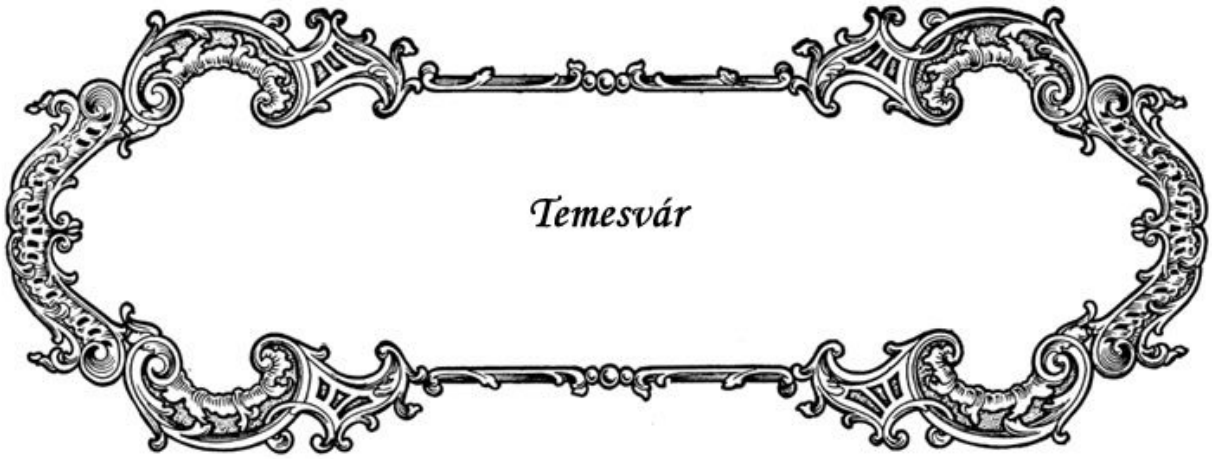

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Villa 1911.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Piarista Gimnázium / ma Gerhardinum Római Katolikus Teológiai Liceum

Str. Piatra Craiului – Piața Horațiu – Bd. Regele Ferdinand I. – B-dul Republicii

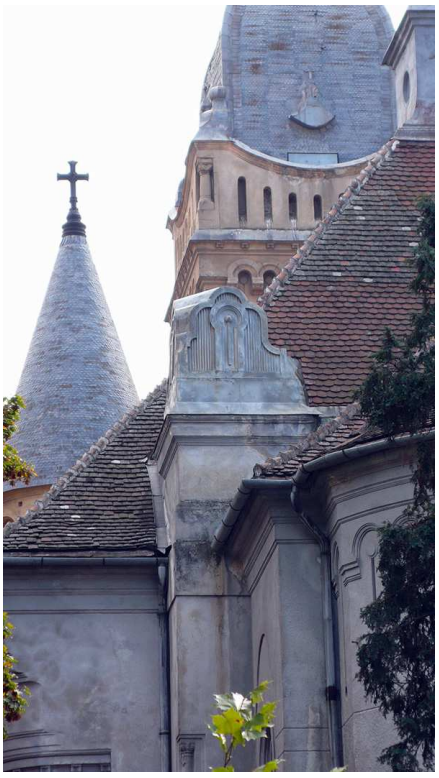

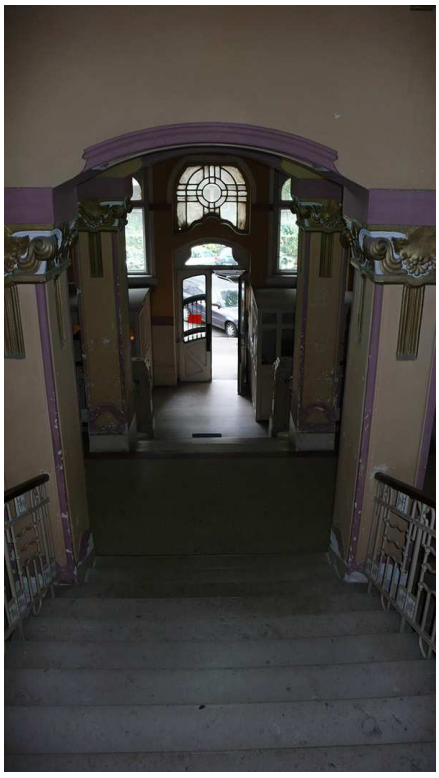

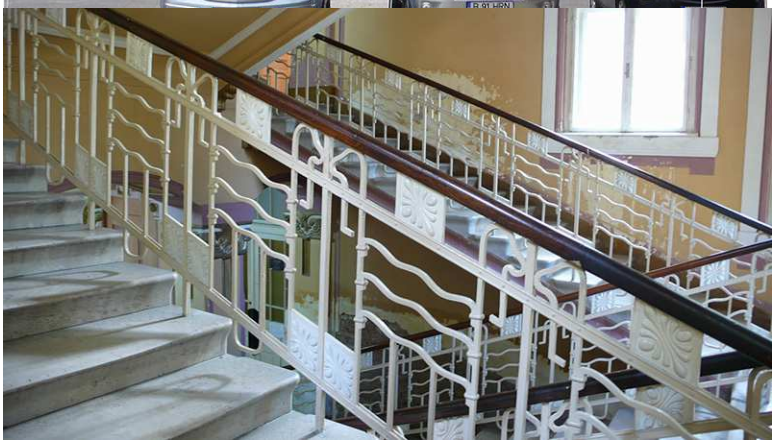

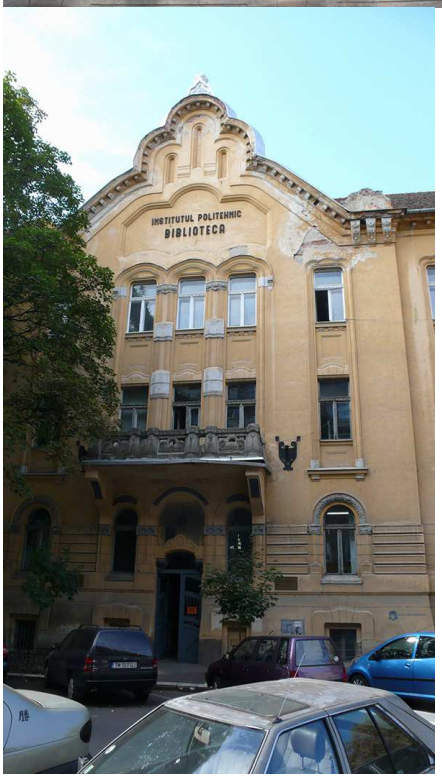

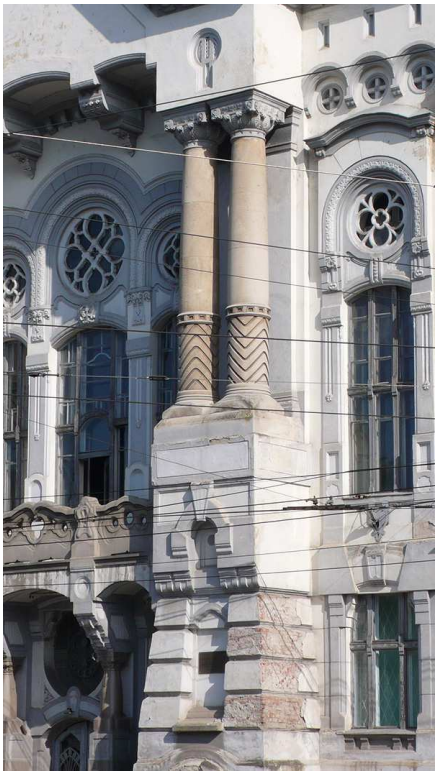

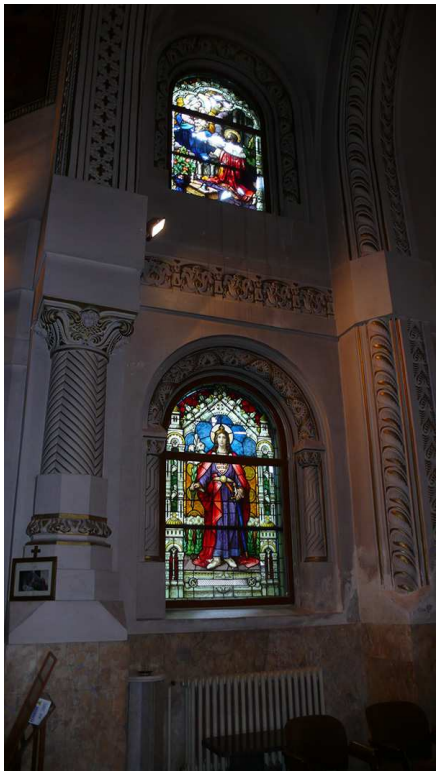

INSTITUTUL POLITEHNIC
BIBLIOTECA

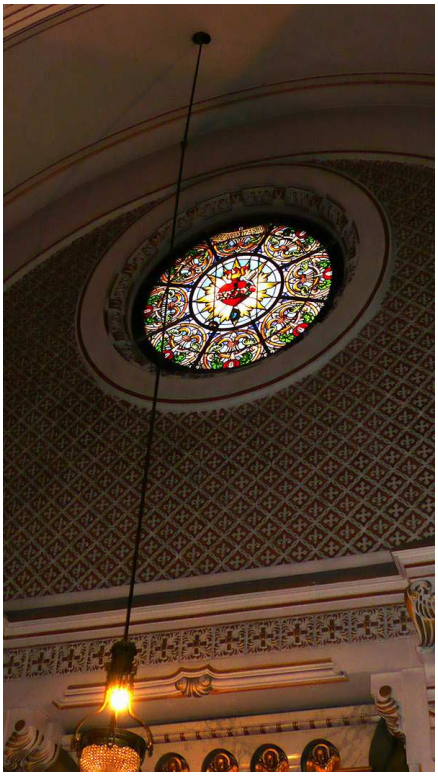

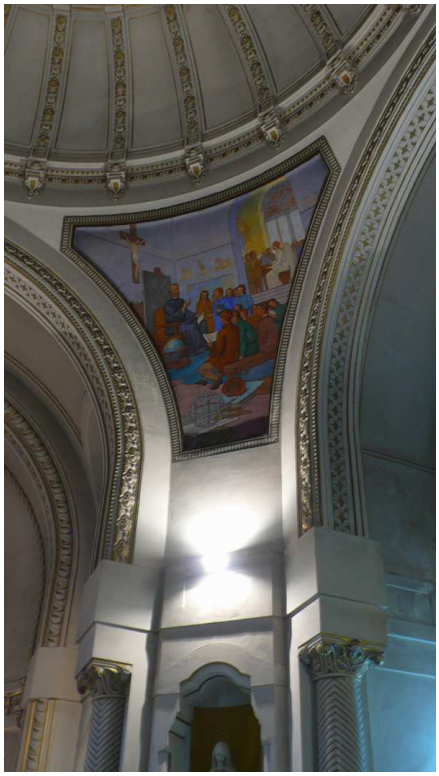

Az Arad megyei Szentannán működő Piarista Gimnáziumot **II. József** császár rendeletére 1788-ban költöztetik át Temesvárra, a bosnyák ferencesek kolostorába. A piarista rend helyszűke miatt új, tágas iskolaépület megépítését veszi tervbe a nyolcosztályos gimnázium számára. 1909-ben **Székely László** temesvári műépítész, a város főépítészének és **Baumgarten Sándor** budapesti műépítésznek a tervei alapján egy év alatt felépül a Piarista gimnázium új épületegyüttese, amelyben helyet kap az iskola, a bentlakás és a rendház. Az épületegyütteshez tartozó kápolna további három éven át épül, 1912. január 20-án kerül sor a felszentelésére. A II. világháború ideje alatt a gimnázium épületét előbb a német, majd ezt követően a román és a szovjet hadseregek vették birtokba. Ez idő alatt a gimnázium iskolai berendezése szinte teljesen elpusztult. A kommunista diktatúra alatt az 1948-as tanügyi törvény megszüntette a piarista gimnáziumot, és államosították az iskola épületét. Az 1989-es változások után újra lehetőség nyílt felekezeti oktatásra, amelynek köszönhetően 1992-ben a Temesvári Egyházmegye megnyitotta a „Gerhardinum" Római Katolikus Teológiai Líceum kapuit.
Az impozáns épületegyüttes kialakítása jól illeszkedik a régió század eleji építészetébe, amely a szecesszió elemeit, geometrikus és növényi díszeit a modern építészet részleteivel ötvözi. Ugyanakkor díszítő motívumai kétségkívül tükrözik azt is, hogy a tervező **Lechner Ödön** tanítványa volt.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=210/

Piarista Gimnázium és templom
/forrás: magyarvagyok.com/kultura/regiok/erdely/banat/3863-Temesvar.html/

A Piarista Gimnázium régi képen.

A piarista gimnáziumnak a magyar kulturális élet számos kiemelkedő alakja is diákja volt, így pl. Herczeg Ferenc, Ortvay Tivadar, Gombos F. Albin, Kurtág György, Bogdánfy Szilárd. Az épületet a kommunista diktatúra idején államosították. Az 1989-90-es fordulat után a piarista rend csak 2006-ban kaphatta vissza elrabolt vagyonát. Ma az épületben a Temesvári Pelbárt Római Katolikus Teológiai Líceum működik.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1750

Állami felsőbb leányiskola Bulevardul C.D. Loga 45.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1755 - A kép forrása: facebook.com/

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1755 - A kép forrása: loculibanatulite.ro/

A ma is álló, új, korszerű iskolaépületet 1902-1904. között emelték, a híres fővárosi építész, Baumhorn Lipót és egy helyi ipariskolai tanár, Klein Jakab tervei szerint.
A szecessziós, ill. neogótikus elemeket ötvöző, két szintes, tagolt nyereg tetős, cseréppel fedett iskola kiterjedt park közepén áll. Vakolt falfelületeit a Baumhorn egyéb épületeiről jól ismert, vakolatlan klinker tégla felületű, díszítő sávok, párkányok tagolják, díszítik, hol geometrikus, hol növényi motívumokat mutatva. Az épületet azzal azonos stílusú, míves kovácsoltvas kerítés övezi. Ugyancsak figyelemre méltó a kapu kovácsolt vas munkája, illetve az épületben az előcsarnok és a díszterem színes üvegablakai.

/muemlekem.hu/hatareset?id=1755/

Kereskedelmi bank épülete Losonczy tér (ma: Piața Unirii)

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Banca_Scont_m.htm/

1908-ban emelték az ismert fővárosi építész páros, Komor Marcell és Jakab Dezső tervei alapján, szecessziós stílusban. A sarokteleknek megfelelően két utcai homlokzattal rendelkező, háromszintes, többször megtört nyeregtetős, cseréppel fedett ház sarka lekerekített, fölötte színes tetőcserepekkel fedett toronysisakkal. Az emeleti ablakok körül jellegzetes, szecessziós díszítéseket, kereteket találunk: hullámzó vakolatrétegeket, melyeket további, színes kerámia elemekkel gazdagítottak. A keleti homlokzat közepén, az első emeleti szintről konzolosan előreugró falsáv tetején szintén színes kerámiából kialakított mezőben, népies jellegű növényi ornamentikától övezett méhkaptár látható – jelezve, hogy az épület eredeti, banki funkcióját. A földszinti, nagy felületű ablakokon, ajtókon megőrződtek az eredeti, kovácsoltvas rácsok is.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1751/

Lloyd-palota Piata Victoriei 2. /Lloyd sor/ /Ma a Politechnikai Egyetem rektorátusa működik az emeleten.

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15693

Lloyd's angol biztosító társaság által 1910-1912-ben építtetett, szecessziós stílusú palota. A város gyönyörű korzóján, hegyes saroktelken álló házat Baumhorn Lipót, - főleg az általa alkotott, mintegy kéttucat zsinagóga okán - igen híres és elismert, budapesti építész tervezte. A szimmetrikus kialakítású, leginkább a német Jugendstil szecessziójára emlékeztető ház elrendezése szép, ívelt oromzata fölött a magastetőt gömb koronázza. A város büszkeségének számító, impozáns, négyszintes palota földszintjén a máig működő, igen nívós kialakítású belső térel büszkélkedő Café Lloyd kapott helyet. Az első emeleten a Lloyd's irodái mellett a gabonatőzsde működött. A harmadik és negyedik szintet luxuslakások foglalták el.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1748/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Lloyd_m.htm/

Dauerbach – palota **Piata Victoriei 8 /Lloyd-sor/**

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15693

A monumentális, egy teljes háztömböt elfoglaló házat Székely László tervei alapján, szecessziós stílusban építették fel 1912-13-ban. Építtetője, Dauerbach György luxus bérháznak szánta. Az épület Palace néven is ismert, a földszinten ma is működő, ilyen nevű kávéház és étterem után.
A téglalap alaprajzú, két belső udvart is magába foglaló, négyszintes ház térre néző főhomlokzata ötös tagolású. Az öt, ívelt szélű, kiemelkedő oromzat közül a három középső magasabb a két szélsőnél. A köztük "lecsüngő" tetőzet csak növeli az amúgy is hatalmas ház magasságának érzetét. A tengelyben lévő főbejárat fölötti részen több emeletet összefogó zárt erkélyek emelkednek.

/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1749/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Dauerbach_m.htm/

Brück palota

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15623/

Temesvár leghíresebb építésze, Székely László tervezte 1910-ben

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1185245/

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Casa_Bruck_m.htm/

Hilt – Vogel palota Piata Victoriei 6.

/forrás: de.wikipedia.org/wiki/Palais_Hilt_%26_Vogel/

Tervezte Székely László 1912-1913.

/forrás: thematicroutes.dkmt.eu/hu/Thematics/Secession/3days/14/43/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Hilt_m.htm /

Neuhausz – palota Piata Victoriei nr. 4.

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15693

Tervezte Székely Lászlló 1912.

/forrás: thematicroutes.dkmt.eu/hu/Thematics/Secession/3days/14/43/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Neuhausz_m.htm/

Széchenyi Részvénytársaság Palota Piata Victoriei nr. 6.

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15693/

Tervezte Székely László, 1911-13.

/forrás: thematicroutes.dkmt.eu/hu/Thematics/Secession/3days/14/43/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Szechenyi_m.htm

Löffler – palota

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15693 /

Leopold Löffler vállalkozó építette 1912-1913.

/forrás: tourist-informator.info/hu/Info/Loffler-palota-szabadido-szorakozas-tortenelmi-epuletek-timisoara-temesvar-2164.html?currency=RON&offer=#/hu/Info/Loffler-palota-szabadido-szorakozas-tortenelmi-epuletek-timisoara-temesvar-2164/1-altalanos-bemutato./

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Loffler_m.htm/

Löffler palota 1909.

Löffler palota 1926.

/forrás: magyarvagyok.com/csoportok/2-Temesvar/temak/140/2.htm/ (feltöltő Kabai Zoltán)

Weiss - palota

Tervezte Székely László, épült 1912-ben.

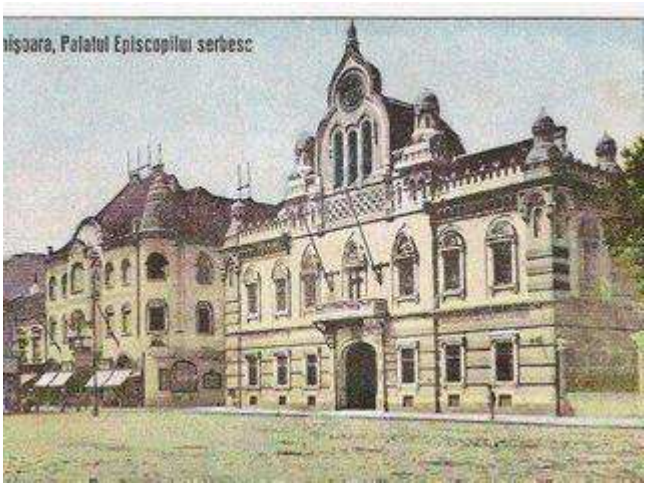

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Weiss_m.htm/

Szerb görögkeleti püspöki palota

/forrás: magyarvagyok.com/csoportok/2-Temesvar/temak/140/2.html/(feltöltő: Kabai Zoltán)

A 18. században épült ugyan, de 1905–1906-ban átépítették Székely László tervei alapján úgy, hogy a szerb és az orosz vallásos építészet elemeit hordozza.

/forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Temesv%C3%A1r/

További képek a palotáról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Palatul_Episcopal_Sarb_m.htm/

Akadémiai könyvtár, Ormós ház

Az Akadémiai Könyvtár temesvári fiókja ebben az eklektikus és szecesszionista jelekről árulkodó épületben működik, amelyet 1891-ben építettek.

/forrás: http://welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Biblioteca_Academiei_m.htm

Emmer– ház Str. Mercy nr. 7.

Az épületet Székely László tervezte 1910-ben. Az épület teljes egészében Lechner hatású.

/forrás: thematicroutes.dkmt.eu/hu/Thematics/Secession/3days/14/43/

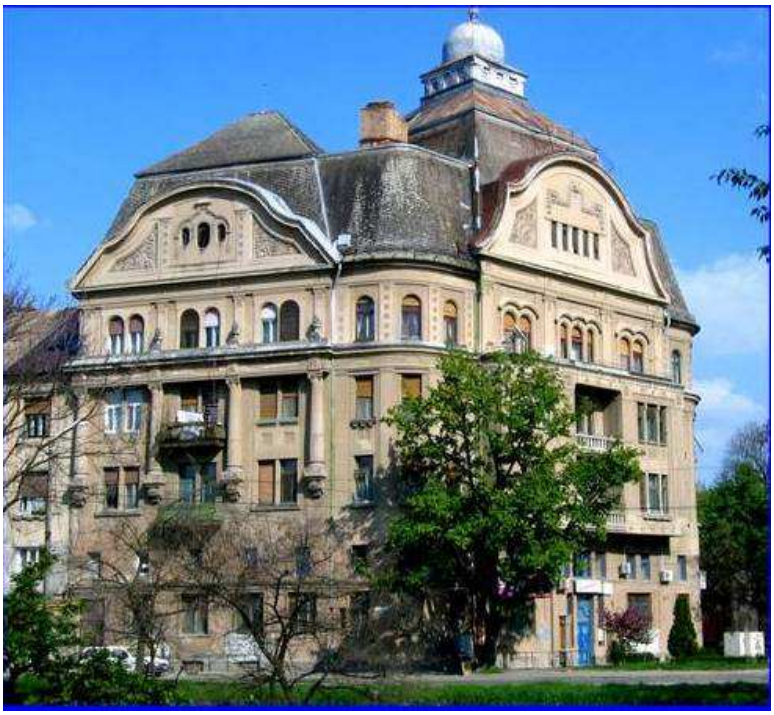

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Casa_Emmer_m.htm /

Hungária-fürdő / később Neptun-közfürdő Bulevardul 3

August 1919. 1.

/forrás: hetedhethatar.hu/hethatar/?p=15761/

1906. körül Székely László főépítész, számos, ma Temesvár jelképének számító épület tervezője, a Béga partjára olyan bérházat tervezett, melynek földszintjén egy ultramodern közfürdőt helyezett el.
A hatalmas saroktelken álló, ötszintes, magastetős, sarkán félgömbös kupolával díszített lakóépület robosztus, de arányaiban harmonikus látványt nyújt. Különösen az épület sarokfrontjának megoldása elegánsan visszafogott. Az építész mértékkel használta a plasztikus homlokzati díszítéseket, jobbára csak a hatalmas felületű oromzaton alkalmazta.
A földszinti fürdőbe a kor minden elérhető vívmányát beépítették. Szauna, gőzfürdő,

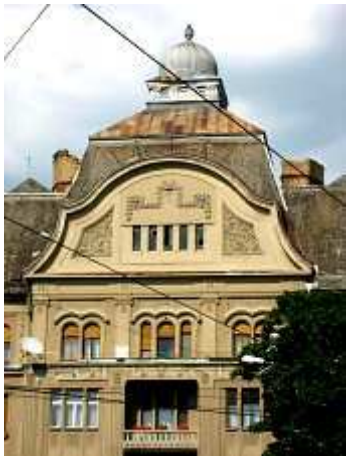
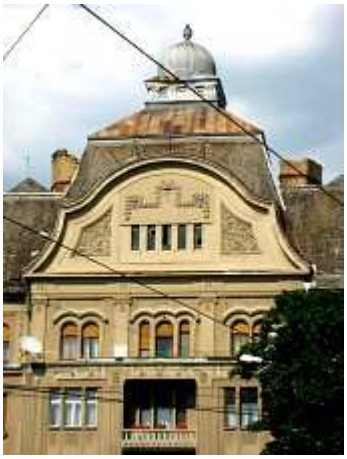
/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1758/

További képek a közfürdőről:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Baia_Neptun_m.htm/

Ligeti úti híd

Bulevardul Revolutiei din 1989 keleti folytatása

/forrás: osszefogas.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1185245/

A híd megvalósításával Melocco Péter cégét bízták meg, a híd tervezője Mihailich Győző, a magyar vasbeton hídépítészet meghatározó alakja volt. A 38,4 méteres középső támaszközű műtárgy korának legnagyobb vasbeton gerendahídja volt, amely az 1910-es párizsi világkiállításon műszaki bravúrjáért dicsérő oklevelet kapott. A híd szecessziós külsejét Körössy Albert műépítész tervezte.

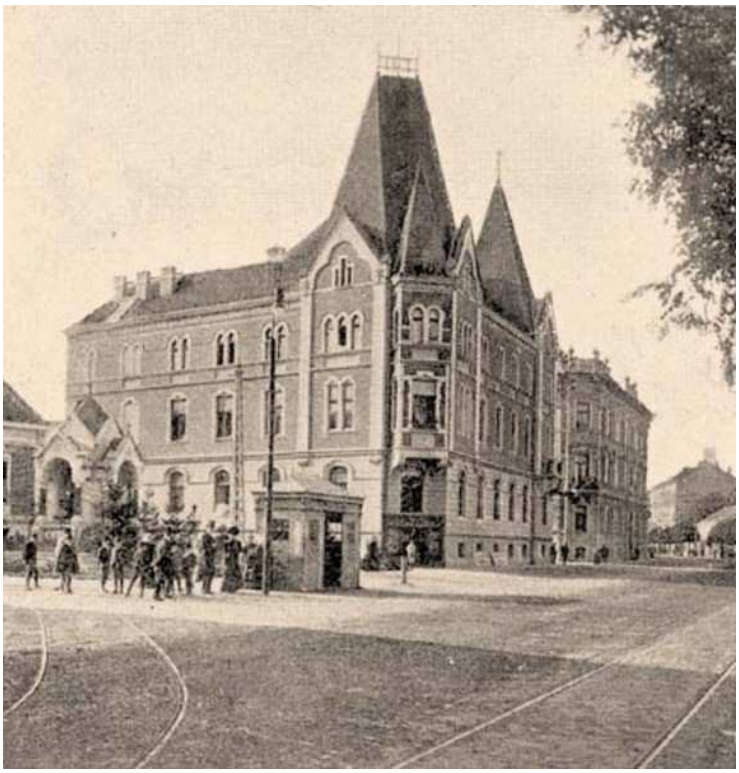
/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1007/

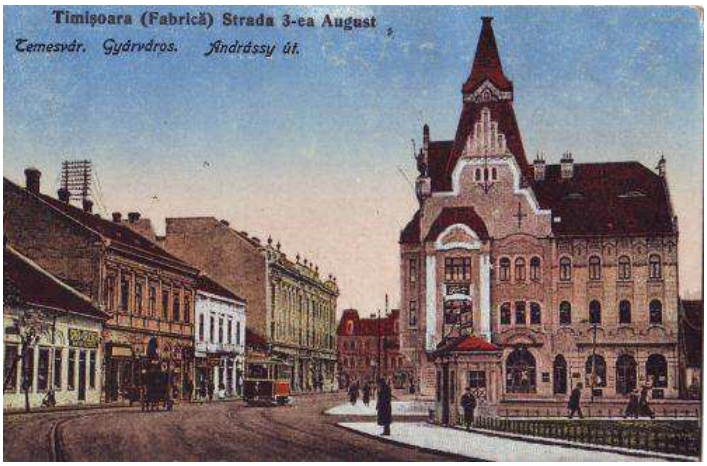
/forrás: magyarvagyok.com/kultura/regiok/erdely/banat/3863-Temesvar.html/(Kabai Zoltán)

Városi Polgári Menházalap gyárvárosi bérháza

Piața Românilor tér és a Bulevardul 3 August 1919 utca sarka

A jellegzetes karakterű sarokházat a menházalap építtette 1908. körül abból a célból, hogy jótékony céljainak finanszírozásához rendszeres jövedelemre tegyen szert. Tervezője Székely László, a város főépítésze, Temesvár számos, ismert, századfordulós épületének alkotója volt. A Românilor térre néző oldalon Székely, alkalmazkodva a téren álló, neoromán stílusú, Ybl Lajos tervezte Millenniumi templomhoz, maga is neoromán elemeket (pl. félköríves záródású ikerablakokat) alkalmazott. Címertartóként középkorias megfogalmazású medvét és majmot láthatunk. A másik homlokzaton inkább a szecessziós stíluselemek dominálnak. A tér felőli oldalon a sarokpárkány fölötti huszártorony 50 méterre (!) magasodik a tér szintje fölé.
/forrás: muemlekem.hu/hatareset?id=1760/

/forrás: magyarvagyok.com/media/gtr_img/1/1/43-10529.jpg/

Városi közvágóhíd

/forrás: mek.oszk.hu/09500/09536/html/0023/8.html/

/forrás: oldwww.nyugatijelen.com/1999/kalend/kal7.htm/

Tervezte Székely László Temesvár főépítésze 1904-1905.

/forrás: epulettar.hu/ceg/szekely-laszlo-1877-1934

További képek a vágóhídról:

/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Abatorul_m.htm/

Vízierőmű épülete

A Béga folyón lévő vízi erőmű épületét 1910-ben építették Székely László tervei alapján. Van egy kimagasló része, amely egy toronyhoz hasonlít, egy része a Béga fölött és egy a bal parton. A toronynak több, oszlopokra támaszkodó boltíve van, az alsó felén pedig egy erkélye. A völgy felőli oldalán boltíves ablakai vannak.

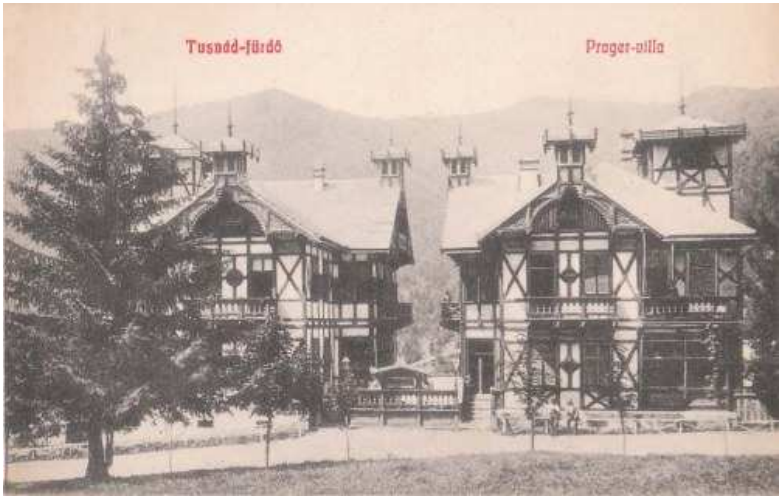
/forrás: welcometoromania.ro/Timisoara/Timisoara_Hidrocentrala_m.htm/

A város villamostelep vízerőművének külső képe.
/forrás: mek.oszk.hu/09500/09536/html/0023/8.html/

Práger-villa

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

A villák a stílus szempontjából való besorolása, meghatározása csakis a századfordulón jelentkező stílusáramlatok viszonylatában lehetséges. Mindenképpen ötvözi a hagyományos népi építészetet szecessziós elemekkel, és ez utóbbi leginkább a homlokzat tagolásában jut kifejezésre.
/forrás: regi.sovata.info/ részlet- Fejes Margit: Áttekintés a szovátai villaépítészetről**./**

Ez vonatkozik a többi erdélyi fürdő villáinak stílusára is.

Krivány – villa 1901.

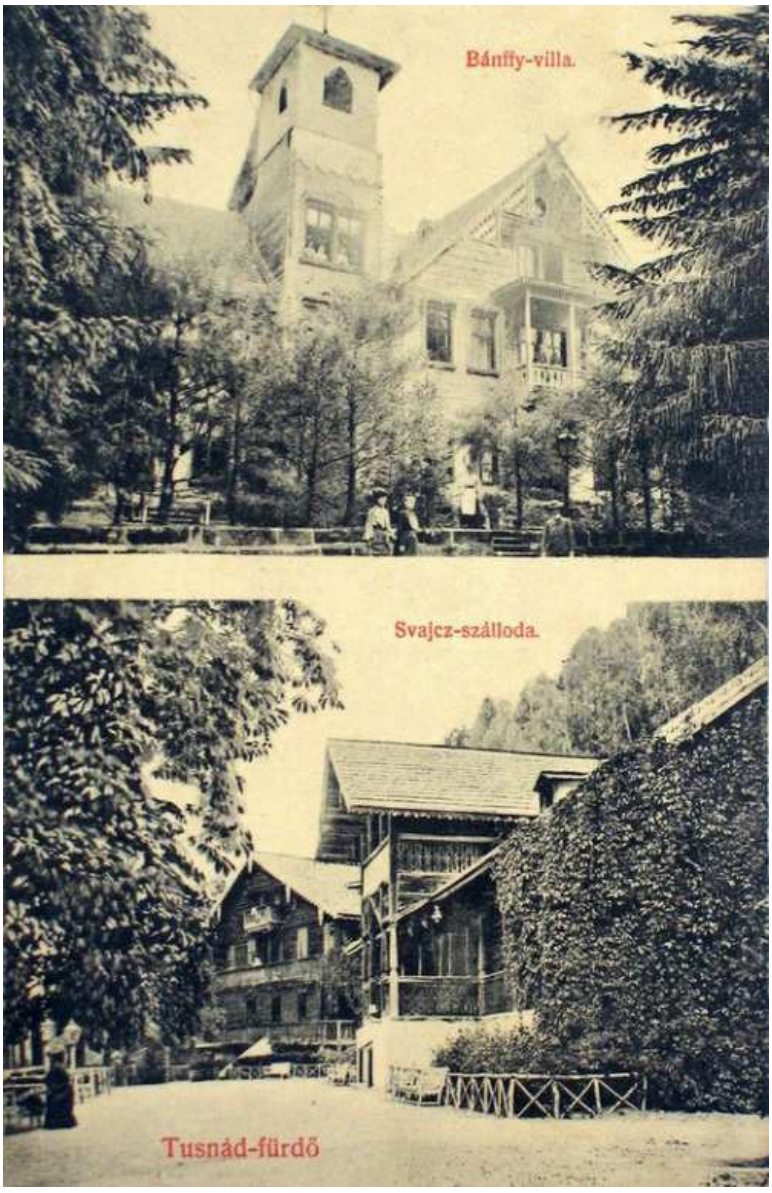
/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Elza – villa 1905.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Bánffy – villa, Svájcz szálloda 1908.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

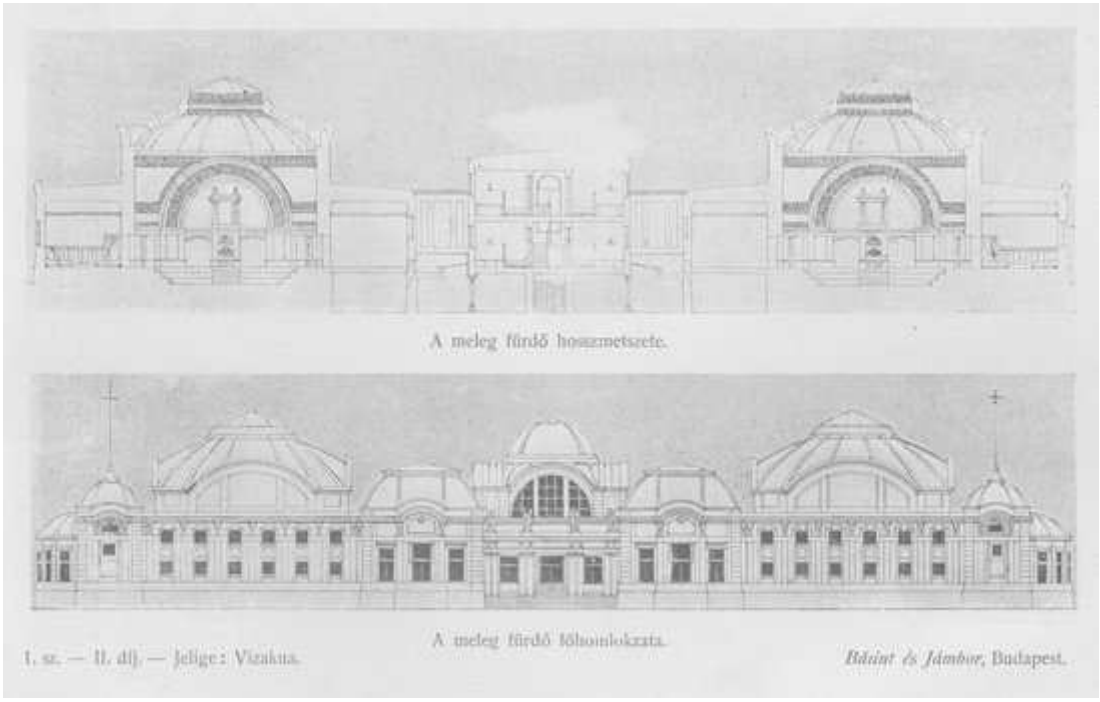

Vízaknai Fürdőegyüttes Fürdő utca 22-24.

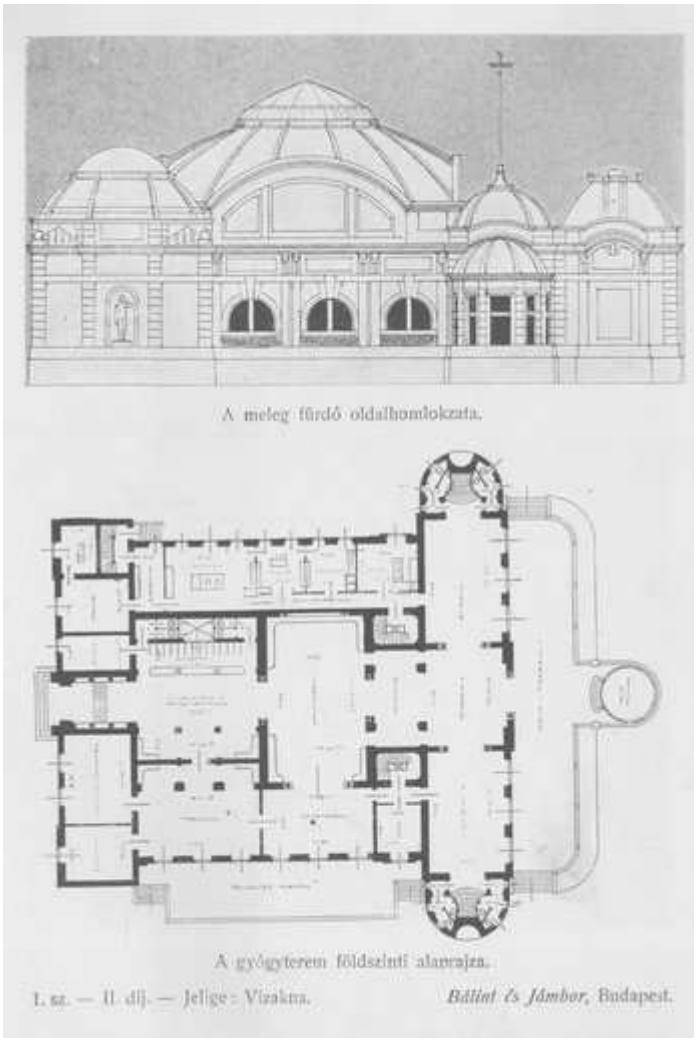
A pályamunkájukkal második díjban részesült Bálint Zoltán és Jámbor Lajos építészpárosnak felajánlották, hogy amennyiben átdolgozzák a terveket, megkapják az első helyezést.
A fürdő kiemelkedő szerepet tölt be a hazai századfordulós építészetben, mivel Erdély egyik legjelentősebb, szecessziós fürdőegyütteséről beszélhetünk.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=421

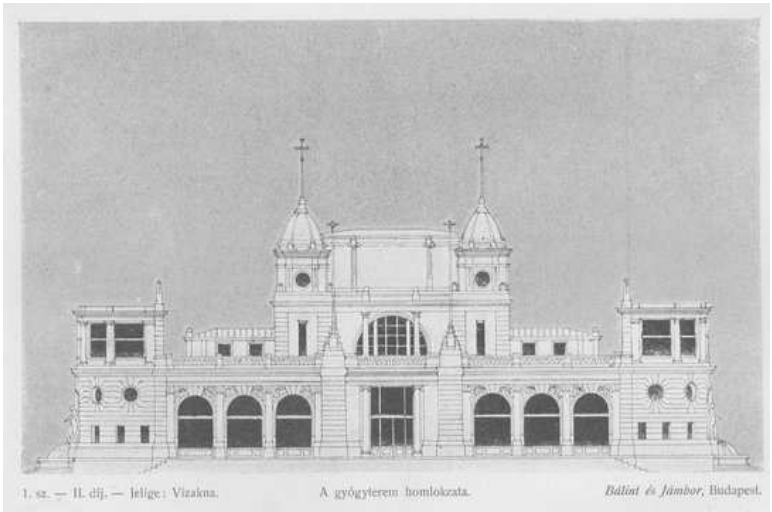
Bálint Zoltán és Jámbor Lajos tervei

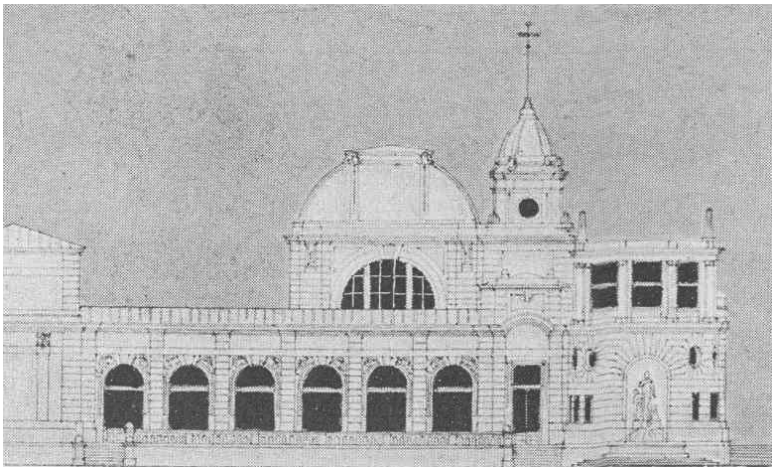
A melegfürdő hosszmetszete és főhomlokzata

Oldalhomlokzat és gyógyterem fdsz.-i alaprajza

A gyógyterem homlokzata

Gyógyterem oldalhomlokzata

/forrás: Magyar Építőművészet – 1905/06. III. 5. sz.
http://kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=8643/

A melegfürdő déli homlokzata

A melegfürdő északi homlokzata.

A melegfürdő északi homlokzata, a belső udvar és a kerítés.

A gyógyterem keleti homlokzata.

A gyógyterem tömege. /hátsó nézet/

A gyógyterem déli oldalhomlokzata

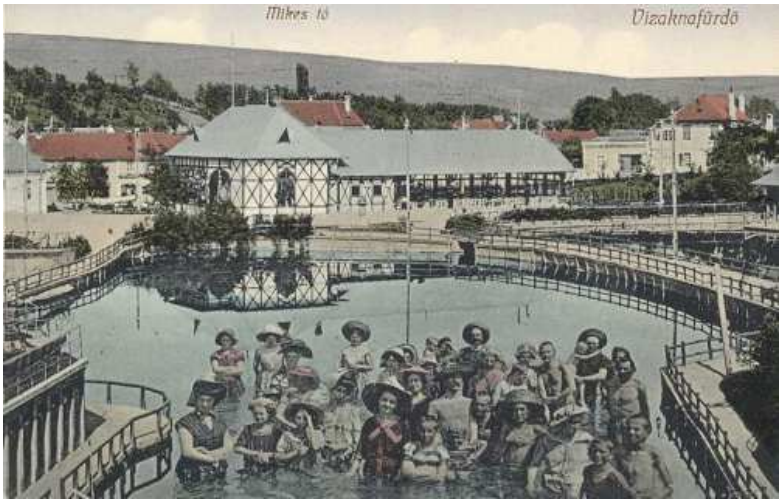
A gyógyterem nyugati, hátsó homlokzata.

A gyógyterem északi, oldalhomlokzata.

A pályamunkájukkal második díjban részesült Bálint Zoltán és Jámbor Lajos építészpárosnak felajánlották, hogy amennyiben átdolgozzák a terveket, megkapják az első helyezést.
A fürdő kiemelkedő szerepet tölt be a hazai századfordulós építészetben, mivel Erdély egyik legjelentősebb, szecessziós fürdőegyütteséről beszélhetünk.

/forrás: lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=421

Vízaknafürdő - Mikes tó 1913.

Vízakna sósgyógyfürdő – Bercsényisós tó a szállodával 1913.

Vízaknafürdő – melegfürdő 1913.

Vízaknafürdő – Rákóczi sós tóval 1912.

/forrás: kepeslapok.wordpress.com/2011/03/20/erdelyi-furdok/

Colegiul National Silvania /volt Wesselényi kollégium

Az eredeti Kollégiumról készült fotók

1902-1903-ban emelték, Baumgarten Sándor, a kor neves iskolaépítője építészeti és Lechner Ödön homlokzati tervei alapján.

/forrás: kozterkep.hu/~/10563/#/

A XIV. században alapított református kollégium jelenleg vegyes tannyelvű gimnáziumként, “Colegiul Național Silvania” néven működik. Itt tanult Ady Endre 1892 és 1896 között.
/az eredeti kollégiumban/
Az intézmény a Wesselényi szobor avatásával egyidőben, 1902-ben vette fel a az akkor immár egy évszázada iskolát támogató család nevéről a „Zilahi államilag segélyezett ev. református Wesselényi-kollégium" nevet. Ekkor épült a központi szárnya is az épületnek, tervezője Baumgarten Sándor. Szép szecessziós homlokzatáról később eltávolították a díszítőelemeket. 1948-ban államosították, 1960-ig még magyar tannyelvű gimnázium, Ady Endre nevét viselte. Ekkortól összevonták egy román tannyelvű intézménnyel, ma is állami, vegyes tannyelvű, évfolyamonként 7 román és két magyar osztállyal. Az 1990-ben újjáalakult zilahi református Wesselényi kollégiumnak nem sikerült visszaszereznie az épületet, jelenleg is egy külvárosi épületben működik.

/forrás: hereditatum.ro/muemlekek/adatok.html?muemlek=2548/

Vigadó Iuliu Maniu tér 5-7.

/forrás: http://lexikon.adatbank.transindex.ro/muemlek.php?id=214/

Az oldalszárnyak kétszintesek, homlokzatuk egyszerűbb. A nyugati szárnyon konzolok által alátámasztott, fémmellvédes erkély látható. Az épület földszintjén üzlethelységeket alakítottak ki, még a kocsibejáróból is. Az épület díszítésmentes hátsó fele zárja be a belső udvart. A főtéri szárny nittszeges fémvázas téglaépítmény. Előadóterme még őrzi eredeti díszítését. A színházi műfajokat jelképező férfi és női szobrok között látható színpad.

Mennyezetét szecessziós festmény borítja. Festője nem ismert, feltételezések szerint Lotz Károly, vagy valamelyik tanítványának alkotása. Az épület teljes felújítása folyamatban van.

A zilahi Vigadó korának legfényűzőbb épületei közzé volt sorolható. 1895-1899 között épült. Feltételezések szerint, az épület bekebelezte a Wesselényiek házát is, a déli szárny kétszintes árkádsoros, oszlopos részében vélik felfedezni, ez a belső udvarról látható.

/forrás: http://www.welcometoromania.ro/Zalau/Zalau_Vigado_m.htm/

Zilahi Tűzoltó Kaszárnya

Tervezte Leiterszdorfer Béla

/forrás: Magyar Építőművészet 1906 – IV. l. sz.
http://kolibri.omikk.bme.hu/digit/index.php?page=cut&id=8805

*